

Nota van Inlichtingen nr.1

Europese aanbesteding Defensie Inhuur ICT-Professionals

TenderNed-kenmerk: TN-518903

Ministerie van Economische Zaken

Nr.	Document	Onderdeel	Pagina	Alinea	Vraag	Antwoord
1	Aanbesteding document	1.1.5 Termijnen	8	1	Volgens de planning publiceert u de tweede Nota van Inlichtingen op donderdag 14 augustus en is de uiterste inschrijfdatum maandag 1 september om 15:00. De wettelijke termijn van 10 werkdagen tussen de publicatie van de tweede NvI en het indienen van de inschrijving valt dus vrijwel geheel in de schoolvakantie voor Regio Midden (t/m 31 augustus). De Gids Proportionaliteit (voorschrift 3.6) stelt dat 'strikt formeel' de wettelijke termijnen gehanteerd mogen worden in de vakantie, maar 'Dat zal de kwaliteit van de offertes niet ten goede komen en schakelt mogelijk ook een belangrijk deel van de potentiële Inschrijvers uit. In dergelijke situaties is het proportioneel de vaste termijn op te rekken met de vakantieperiode opdat sprake kan zijn van optimale marktwerking en de rechtsbescherming niet wordt ingeperkt'. Bent u, gezien de positie van de Gids Proportionaliteit als verplicht te volgen richtsnoer, bereid om de uiterste inschrijfdatum met 10 werkdagen uit te stellen naar maandag 15 september 15:00? Zo nee, zien wij uw inhoudelijke reactie graag tegemoet.	Aangezien deze aanbesteding gerectificeerd is, is dientengevolge ook de planning aangepast. De nieuwe 'uiterste datum en tijdstip van ontvangst van Inschrijvingen' is nu gesteld op maandag 8 september 2025, 15:00 uur. Dit geldt eveneens voor de uiterste datum van het indienen van vragen voor de 2e Nota van Inlichtingen die is aangepast naar donderdag 7 augustus 2025, 12:00 uur. De vragen in de 2e Nota van Inlichtingen hoeven geen betrekking meer te hebben op de gegeven antwoorden in de 1e Nota van Inlichtingen. Gelet op het voorkomen van een overschrijding van de maximale waarde van de huidige Raamovereenkomst vindt de Aanbestedende dienst het nog verder uitstellen van de 'uiterste datum en tijdstip van ontvangst van Inschrijvingen' en daarmee het vervolg daarvan op de planning zeer onwenselijk.
2	Aanbesteding document	1.1.5 Termijnen	8		Wij voorzien uitdagingen met betrekking tot de interne planning van onze inschrijving. Door de vakantieperiode in de maanden juli en augustus wisselen onze collega's en partners zich regelmatig af. Dit beïnvloedt de continuïteit van het inschrijvingsproces. Om ervoor te zorgen dat wij kwalitatief de meest hoogwaardige inschrijving kunnen indienen, willen wij u vragen om de deadline voor het indienen te verschuiven naar eind september. Dit zou ons de nodige tijd geven om de inschrijving zorgvuldig voor te bereiden. Bent u hiertoe bereid? Indien u dit niet bent, graag uw toelichting.	Zie het antwoord op vraag 1.
3	Aanbesteding document	1.1.5 Termijnen	8		Het opgenomen tijdschema valt grotendeels gedurende de zomervakantie wat implicaties gaat hebben op de beschikbaarheid van bidteams van inschrijvende leveranciers. Graag verzoeken wij u rekening te houden met de naderende vakantieperiode en de opgenomen termijnen die vallen gedurende deze periode (o.a. de sluiting van de 2de vragenronde en de uiterste datum en ontvangst van Inschrijvingen) te verruimen met minimaal 3 weken?	Zie het antwoord op vraag 1.

4	Aanbesteding sdocument	1.1.5 Termijnen	7		De uiterste datum voor het indienen van de inschrijving staat op dit moment op 1 september. Dit is vlak na de zomervakantie. Wij hebben (net als menig ander Inschrijver) gedurende de zomer te maken met (opvolgende) afwezigheid van sleutelspecialisten voor deze aanbesteding. Daarom verzoeken wij u vriendelijk om de inleverdeadline met minimaal drie weken te verlengen, zodat wij de kwaliteit en samenhang van onze beantwoording kunnen borgen. Het voordeel voor u is dat u optimale marktwerking realiseert en het beste en eerlijkste vergelijk kunt maken tussen de inschrijvingen. E.e.a. met verwijzing naar voorschrift 3.6 van de Gids Proportionaliteit. Vraag 1: Bent u hiertoe bereid? Zo niet, kunt u toelichten waarom niet? Vraag 2: Mocht u hier niet toe bereid zijn, kunt u de antwoorden op de eerste nota van inlichtingen eerder publiceren dan 23 juli zodat er voor Inschrijvers genoeg tijd is om tot een gedegen inschrijving te komen op basis van alle feiten en toelichting?	Zie het antwoord op vraag 1.
5	Aanbesteding sdocument	1.1.5 Termijnen	8	1	Wij stellen het op prijs dat u – in afwijking van de wettelijke minimumtermijn van 45 kalenderdagen – de uiterste inschrijfdatum heeft vastgesteld op 1 september 2025. Daarmee heeft u de oorspronkelijke termijn (18 juni → 2 augustus) reeds met 30 kalenderdagen verlengd. Voorschrift 3.6 van de Gids Proportionaliteit stelt echter dat de wettelijke termijnen “uitgedrukt zijn in kalenderdagen en geen rekening houden met vakantieperiodes” en dat het in dergelijke situaties proportioneel is om de vaste termijn op te rekken met de volledige vakantieperiode. Zowel Defensie als de meeste Inschrijvers opereren in alle vakantieregio's van Nederland (noord/midden/zuid). Bovendien zijn de benodigde experts voor het beantwoorden van deze aanbesteding ook verspreid over de verschillende regio's. Daarom is de volledige vakantieperiode waar in deze aanbestedingsprocedure rekening gehouden moet worden de landelijke zomervakantie (noord/midden/zuid). Deze beslaat 12 juli – 31 augustus 2025 (51 kalenderdagen). De huidige verlenging dekt daarvan 30 dagen, zodat 21 dagen (drie weken) vakantiecapaciteit nog steeds in mindering komt op de effectieve voorbereidingstijd. Kunt u, conform Voorschrift 3.6 Gids Proportionaliteit de inschrijftermijn verlengen met de resterende 21 kalenderdagen en de uiterste inschrijfdatum vaststellen op 22 september 2025 om proportionaliteit te waarborgen en kwalitatief hoogwaardige inschrijvingen te garanderen? Indien u hier niet mee akkoord gaat vernemen wij graag in hoeverre u bereid bent om de uiterste inschrijfdatum uit te stellen.	Zie het antwoord op vraag 1.
6	Aanbesteding sdocument	2.1 Aanleiding	16		Wat zijn de voornaamste redenen voor het voortijdig overschrijden van de maximale opdrachtwaarde in de huidige overeenkomst?	Aanbestedende dienst acht beantwoording van deze vraag niet relevant voor deze aanbesteding.
7	Aanbesteding sdocument	2.1 Aanleiding	16		Wat zijn de belangrijkste knelpunten in de huidige processen rondom het selecteren en contracteren van IV-professionals?	Defensie acht dit niet relevant voor deze aanbesteding en verwijst naar het PvE (Eis AP.1 tot en met AP.33) voor een beschrijving van het huidige proces voor selectie en contractering.

8	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	2	Kunnen wij voor Kwaliteitswens 2 de definitie van 'smart developer' aanhouden die in de Nota Defensie Strategie staat: 'Defensie, kennisinstellingen en bedrijven participeren actief in de ontwikkeling van technologieën en producten om de richting en timing mede te bepalen'? Zo ja, hoe verhoudt zich dit tot de invloedssfeer en dienstverlening van uw leveranciers in deze aanbesteding?	De omschrijving van "smart developer" die u citeert uit de Nota Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025-2029 op pagina 12 ziet in de betreffende paragraaf specifiek op technologie en producten: "Defensie, kennisinstellingen en bedrijven participeren actief in de ontwikkeling van technologieën en producten om de richting en timing mede te bepalen". Zoals ook in deze Nota staat, heeft een sterke krijgsmacht voldoende en hoogwaardig materieel (waaronder in brede zin hardware- en software en IT), personeel en diensten nodig. Een nauwe betrokkenheid van kennisinstellingen en bedrijven is essentieel om kennisopbouw en toepassing te versterken, tegenstanders een stap voor te zijn en efficiënt te kunnen opschalen. De toekomstige Opdrachtnemers zullen een onderdeel van het kennisecosysteem zijn die hieraan kunnen bijdragen, via hun eigen kennis, kennis van door hen te betrekken onderaannemers/derden en in te zetten ICT-professionals, alsmede hun invloed in dit op te bouwen en te onderhouden kennisecosysteem. In deze kwaliteitswens 2 wordt een combinatie gemaakt van twee doelstellingen (1. bijdragen aan voortdurend inzetgereed zijn op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden, en 2. Defensie als smart developer versterken op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden). U mag zelf uw beoogde bijdrage(n) aan deze twee doelstellingen beschrijven, die u kunt bieden ter ondersteuning van de opgave waarvoor Defensie zich volgens deze Nota geplaatst ziet. Uw bijdrage is bij voorkeur in lijn met de strekking van deze Nota, zoals die onder meer blijkt uit het voorwoord, en uit de paragrafen "sterk", "slim" en "samen".
9	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	2	Kwaliteitswens 2 heet in TenderNed 'Opdrachtnemer én ICT-professional voortdurend inzetgereed'. In de verdere stukken heet K2 'Bijdrage aan kennisecosysteem'. Welke titel is juist?	De titel 'Bijdrage aan kennisecosysteem' is voor kwaliteitswens 2 de juiste titel, zoals ook in het antwoordformulier bijlage 6b is vermeld. In TenderNed zal de titel van Kwaliteitswens 2 daarop worden aangepast.
10	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening			De achtergronden en doelstellingen van Kwaliteitswens 2 en 3 beschrijven deels zaken die buiten de invloedssfeer van Inschrijvers vallen. Kunt u bevestigen dat u op zoek bent naar een bijdrage/aanpak vanuit de rol en invloedssfeer van Inschrijvers, waarin het zoeken, aanbieden en leveren van tijdelijk in te huren ICT-Professionals centraal staat?	Ja. Daarbij verwacht Deelnemer, dat deze bijdrage ligt in het zoeken, aanbieden en leveren van tijdelijk in te huren geschikte, geïnformeerde en deskundige ICT-Professionals. Zie ook het antwoord op vraag 8.
11	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	U heeft de intentie om 'samen met het bedrijfsleven een kennisecosysteem op de NLD-kennisgebieden tot stand te brengen'. Hoe ziet dit ecosysteem er momenteel uit?	De structuur en de beoogde samenstelling van het kennisecosysteem kunt u afleiden uit de Nota. De focus van de kwaliteitswens ligt op de bijdragen die u zou kunnen leveren aan Defensie, en - afgeleid daarvan - aan dit kennisecosysteem. Zie ook het antwoord op de vragen 8 en 10.
12	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	Verwacht u dat Inschrijver actief ondersteunt bij het opzetten van het kennisecosysteem op de NLD-kennisgebieden, of dat Inschrijver een inhoudelijke bijdrage levert aan het ecosysteem?	Deelnemer verwacht, dat u als Opdrachtnemer vanuit uw dienstverlening op het gebied van 'inhuur van tijdelijke ICT-Professionals' aansluiting vindt bij het kennisecosysteem en waar mogelijk vanuit uw kennis, ervaring, deskundigheid en mogelijkheden bijdraagt aan de doelstellingen van Defensie. Zie ook het antwoord op de vragen 8 en 10.

13	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	4	Bedoelt u met 'voortdurend inzetgereed zijn op de NLD-kennisgebieden' dat Inschrijver inzetbare ICT-professionals heeft die opdrachten invullen op de genoemde kennisgebieden, of dat Inschrijver eraan bijdraagt dat alle ICT-professionals kennis opdoen van de NLD-kennisgebieden?	Defensie kan niet voorspellen, wanneer welke inhuuraanvragen op welke NLD-kennisgebieden geplaatst zullen worden. Nu de vijf NLD-kennisgebieden en de urgentie evenwel wel benoemd zijn, is het van belang dat ook de ondernemingen in de toeleveringsketen van tijdelijke ICT-Professionals zich als onderdeel van het kennisecosysteem richten op de opbouw en het vasthouden van kennis en deskundigheid van deze kennisgebieden, zowel in de eigen organisatie rondom het inhuurproces, als bij de beschikbaar te stellen ICT-Professionals. Aangezien de opdracht van Defensie nog in ontwikkeling is, zult u in uw antwoord op Kwaliteitswens 2 zelf concreet moeten formuleren wat uw bijdrage aan 'voortdurend inzetgereed' zal zijn. Dat kan via beoogde plaatsing op opdrachten, maar ook op andere wijzen. Belangrijk is dat er een sterke basis is om om de operationele inzetbaarheid, het voortzettingsvermogen en de schaalbaarheid van Defensie in te kunnen vullen en te garanderen. Het opdoen van kennis van de vijf NLD-gebieden is geen doel op zich, maar zal moeten bijdragen aan de twee doelstellingen die genoemd zijn in Kwaliteitswens 2 (namelijk: 1. bijdragen aan voortdurend inzetgereed zijn op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden, 2. Defensie als smart developer versterken op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden).
14	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	2	Inschrijver ziet met name de kennisgebieden sensoren, slimme materialen, ruimtetechnologie en quantum weinig tot niet terug in uw aanvragen in de afgelopen jaren. Wij vragen ons af in hoeverre u via de mantel voor ICT-professionals bijvoorbeeld personen inhuurt die aan de slag gaan met 'materialen die slim kunnen reageren op veranderende condities in de omgeving, zoals bij mechanische, thermische of elektrische stimuli'. Kunt u verduidelijken in hoeverre alle 5 de kennisgebieden in de komende 4 jaar relevant zijn of worden voor de scope van uw aanbesteding?	Zie het antwoord op vraag 13.
15	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	Via welke kanalen kunnen Inschrijvers input geven aan het kennisecosysteem?	De kanalen via welk Opdrachtnemers input zullen kunnen geven aan het kennisecosysteem, zullen vanaf aanvang van de Raamovereenkomst vormgegeven moeten worden. De in de Raamovereenkomst en het Programma van Eisen benoemde reguliere contactmomenten met de Deelnemer worden daarvoor als startpunt gebruikt. In de eerste maanden van de Raamovereenkomst zal Defensie ook een startbijeenkomst met alle Opdrachtnemers organiseren, en van daaruit verdere afspraken maken. Omdat het kennisecosysteem nieuw is voor Defensie en een veranderlijk karakter heeft, dienen Opdrachtnemers rekening te houden met wisselende samenwerkingsverbanden, wisselende agenda's en veranderlijke overlegstructuren.
16	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	34		Inschrijver ziet een groot aantal verschillende doelen in de achtergrond bij Kwaliteitswens 3; van Hoofdtak 1 tot de 4 actiegebieden, ruimte houden voor bottom-up initiatieven, meer, betere en verbeterde innovatieve IT, verbeteren van werkprocessen, veerkrachtiger, toekomstbestendiger en betekenisvoller worden enz. Kunt u verduidelijken welke concrete doelen u voor ogen heeft, in relatie tot de inhuur van ICT-Professionals?	Waar de opdracht van Defensie nog in ontwikkeling is, zult u in uw antwoord op deze kwaliteitswens vanuit uw dienstverlening op het gebied van 'inhuur van tijdelijke ICT-Professionals' en uit eigen kennis en deskundigheid zelf concreet moeten formuleren wat uw bijdrage aan 'sociale innovatie' zal zijn, in de context van de inzet van uw tijdelijke ICT-Professional in de SAFE/Agile aanpak van Defensie. Voor de gestelde vragen geeft de achtergrond bij deze kwaliteitswens een beschrijving van de context, waar u voor uw bijdrage mogelijk thema's vindt waarop u met uw antwoord kunt aansluiten.

17	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	34	4	Kunt u verduidelijken wat u bedoelt met 'met name in de context van de SAFE/Agile aanpak' in de vraagstelling bij Kwaliteitswens 3?	Als onderdeel van de sociale innovatie gaat Defensie in IT-dienstverlening SAFE/Agile toepassen in het reguliere werk. Dit moet leiden tot meer, betere en verbeterde innovatieve IT/IV ten behoeve van Defensie en uiteindelijk tot een betere invulling van hoofdtak 1, zoals genoemd in de Kwaliteitswens 3. Beoogde Opdrachtnemers worden geacht in de Agile-filosofie en het SAFE-raamwerk mee te gaan, inclusief de specifieke benadering die Defensie in deze heeft meegegeven (zie bijlagen 24.1 en 24.2). Daarmee wordt een gemeenschappelijke benadering en uitleg beoogd, maar bovenal een manier van denken, werken en organiseren die een andere aanpak van teamwork en samenwerking bevordert. Deze nieuwe benadering wordt binnen Defensie geïmplementeerd. U wordt gevraagd uw antwoord op Kwaliteitswens 3 binnen deze context te formuleren.
18	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	34	4	Is de implementatie van SAFE/Agile een doel waaraan u wilt dat Inschrijvers bijdragen, of een middel om de gewenste sociale innovatie te realiseren?	De SAFE/Agile aanpak zoals deze al binnen Defensie wordt toegepast is een middel om de gewenste sociale innovatie te realiseren. Dit wordt ook voor de toekomst zo gezien.
19	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	32		Wij willen u verzoeken om ook daadwerkelijk hard te handhaven wanneer de opgegeven percentages door raamcontractanten niet worden gehaald. Onze ervaring is dat partijen bij dit type vraagstellingen 'mooie' beloftes doen en deze niet altijd nakomen. Dit geldt in de basis ook voor andere wensvragen, echter is dat daar niet altijd evengoed meetbaar in de uitvoering. Hoe gaat u om met contractanten die de door hun opgegeven percentages niet halen?	Het percentage Aanbiedingsbetrouwbaarheid dat Inschrijver kiest bij Kwaliteitswens 1, is gekoppeld aan de in het PvE benoemde KPI-2 - Aanbiedingsbetrouwbaarheid. Dit is een harde eis conform K.16.1 en K.17.1. De norm die Inschrijver in kwaliteitswens 1 met zijn Inschrijving kiest, wordt als zijn norm(waarde) voor KPI Aanbiedingsbetrouwbaarheid in de met hem gesloten Raamovereenkomst vastgelegd. Deze normwaarde kan dus verschillen per Opdrachtnemer. Gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst wordt de realisatie van onder andere deze KPI elke zes (6) maanden gemeten en wordt er conform de Raamovereenkomst gehandhaafd. Als een Opdrachtnemer zijn norm niet behaalt, is er sprake van een tekortkoming in de prestatie tijdens de uitvoering van de Raamovereenkomst. Zie verder eis K.4. Bij een eerste tekortkoming ontvangt Opdrachtnemer een formele schriftelijke aanwijzing om binnen de lopende meetperiode de geconstateerde tekortkoming(en) te herstellen tot de overeengekomen normwaarde. Wordt aan het einde van de meetperiode wederom niet voldaan aan de geldende normwaarde, dan ontvangt Opdrachtnemer een tweede gele kaart en is Opdrachtnemer in verzuim. Opdrachtgever is vervolgens gerechtigd om de Raamovereenkomst door middel van een aangetekend schrijven buiten rechte geheel of gedeeltelijk te ontbinden.

20	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		In hoeverre staat u open voor contactmomenten met de contractanten over de doelstellingen zoals genoemd in kwaliteitswensvraag 2?	De in de Raamovereenkomst en in het Programma van Eisen benoemde reguliere contactmomenten met de Deelnemer worden als startpunt gebruikt. In de eerste maanden van de Raamovereenkomst zal Defensie ook een startbijeenkomst met alle Opdrachtnemers organiseren, en van daaruit verdere afspraken maken. Hierbij is het uitgangspunt dat de beheerlast voor de Deelnemer beheersbaar blijft. De bijdragen die Opdrachtnemer in zijn Inschrijving in het kader van deze doelstellingen heeft aangeboden, zullen in overleg met Defensie worden vertaald naar uitvoeringsafspraken, die met iedere Opdrachtnemer vastgelegd zullen worden in het - in overleg op te stellen - Dossier Afspraken en Procedures. Zie ook het antwoord op de vragen 15 en 270.
21	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Welke contactmomenten hanteert u om belangrijke zaken met betrekking tot de doelstellingen uit kwaliteitswensvraag 2 met contractanten te bespreken? Kortom, op welke wijze (contact en frequentie) wenst u vanuit contractanten op de hoogte te worden gehouden?	Zie het antwoord op vraag 20.
22	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Wat is uw betekenis van de definitie "smart developer"? Is de aannahme van Inschrijver correct dat u de definitie aanhoudt zoals vermeld in het document '2025 - 2029 Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie' op pagina twaalf (12)? Graag uw uitgebreide reactie zodat alle Inschrijvers de definitie van "smart developer" eenduidig hebben.	Zie het antwoord op de vragen 8 en 10.
23	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		U vraagt in wensvraag 2 naar de bijdrage van Inschrijver aan voortdurende inzetgereedheid op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden. Aangezien dit de ICT-inhuurmantel betreft; kunt u aangeven welke ICT-functies binnen de vijf benoemde NLD-kennisgebieden vallen? Graag uw uitgebreide toelichting zodat Inschrijvers eenduidig hebben welke ICT-profielen er in de raamovereenkomst voortdurend inzetgereed dienen te zijn.	In ieder van de vijf (5) NLD-kennisgebieden kunnen alle ICT-functies (e-CF-profielen) op enig moment uitgevraagd worden. Uw bijdrage aan het 'voortdurend inzetgereed' zijn van Defensie betekent niet uitsluitend-, en niet per definitie, dat 'voortdurend inzetgereed' dus onverkort en zonder uitzondering ook van toepassing moet zijn op iedere individuele ICT-Professional. Uw bijdrage kan zich ook richten op bijvoorbeeld de kwaliteit en robuustheid van uw aanbiedingsproces, op borging van kennis, op bijdragen aan innovatie, op participatie aan het kennisecosysteem, en op beschikbaarheid van uw geborgde kennis.

24	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		U vraagt in wensvraag 2 naar de bijdrage van Inschrijver aan voortdurende inzetgereedheid op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden. Onder deze kennisgebieden vallen de intelligente systemen, sensoren en slimme materialen. Vanuit het document '2025 - 2029 Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie' lijkt het voornamelijk om hardware te gaan. Hoe dient Inschrijver de vertaling te maken van hardware naar concrete ICT-inhuur op profielniveau? Graag uw uitgebreide toelichting.	Uit de Nota Defensie 2024 (bijlage 25) en uit de Nota Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025-2029 (zie link in kwaliteitswens 2) kunt u zich een goed beeld vormen van de uitdagingen waar de Defensie organisatie voor staat. Een rode draad daarin is de opbouw van een kennisecosysteem rondom de benoemde 5 NLD-kennisgebieden. ICT en automatisering maken in toenemende mate integraal onderdeel uit van de middelen die Defensie tot haar beschikking heeft. Met betrekking tot de inhuur van tijdelijke professionals zult u zelf moeten omschrijven welke bijdrage(n) u als proactief onderdeel van het in deze Nota's beschreven beoogde ecosysteem kunt bieden. Daarbij dient u uit te gaan van wat u vanuit uw dienstverlening, binnen uw invloedssfeer en vanuit uw deskundigheid kunt leveren ter ondersteuning van de opdracht waarvoor Defensie zich volgens deze Nota's geplaatst ziet. Zie ook het antwoord op de vragen 8, 10, 13 en 23.
25	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		In de achtergrond van wensvraag 2 staat dat Nederland een leidende positie heeft in Internationale waardeketens vanuit kennis- en industrie-perspectief. Welke verantwoordelijkheden draagt deze leidende positie met zich mee?	De leidende positie is vertaald naar de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie die nu voorligt. De samenwerking wordt ingericht via verschillende ecosystemen, per onderwerp (NLD gebied bijv.) en per regio. Iedere partner (kennisinstellingen, bedrijven) heeft of krijgt hierin zijn eigen rol, de verantwoordelijkheden hangen hiermee samen. Voor het doel van deze Kwaliteitswens gaat het te ver om deze uit te werken, wij verwijzen hiervoor gemakshalve naar de initiatieven die in de Defensie Strategie zijn genoemd. Defensie heeft in dit kader voor zichzelf de verantwoordelijkheid benoemd om te blijven innoveren, om de leidende positie op Defensiegebied vast te houden en verder te ontwikkelen. In Inschrijver's antwoord op de wensvraag leest Aanbestedende dienst graag welke bijdrage Inschrijver kan leveren aan deze doelstelling.
26	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		U schrijft dat het de intentie is van Defensie om samen met het bedrijfsleven een kennis ecosysteem op de NLD-kennisgebieden tot stand te brengen. Hoe ziet de (onderlinge) samenwerking met de door u tien (10) geselecteerde partijen met Defensie er volgens u uit? Graag uw uitgebreide toelichting omdat dit van invloed kan zijn op de te nemen maatregelen in de beantwoording van wensvraag 2.	Na gunning is het mogelijk om af te stemmen over de onderlinge samenwerking. Deze afspraken kunnen in de DAP worden vastgelegd. Zie ook het antwoord op de vragen 15 en 20.
27	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		U vraagt in de vraagstelling van wensvraag 2 om de maximaal vijf (5) belangrijkste risico's inclusief mitigerende maatregelen. Kan Inschrijver alleen de volle punten behalen indien zij de vijf (5) belangrijkste risico's inclusief mitigerende maatregelen conform het beoordelingskader uitwerkt of is het ook mogelijk om het maximale aantal punten te scoren indien er minder risico's inclusief mitigerende maatregelen conform het beoordelingskader worden uitgewerkt? Graag uw uitgebreide toelichting.	Aanbestedende dienst past de Kwaliteitswensen 2 en 3 aan in die zin, dat het woord "maximaal" bij beide Kwaliteitswensen in subvraag 2 (risico's) wordt verwijderd. Tevens wordt het aantal risico's vastgesteld op drie (3). Van u wordt gevraagd om in uw antwoord op de Kwaliteitswens de drie (3) belangrijkste risico's en bij ieder van die risico's de belangrijkste mitigerende maatregel te benoemen.
28	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		In navolging op de voorgaande vraag: Bent u ertoe bereid om het woord 'maximaal' te schrappen zodat alle Inschrijvers hetzelfde aantal risico's inclusief mitigerende maatregelen uitwerken?	Ja. Zie het antwoord op de vraag 27.

29					Vervallen.	Vervallen.
30	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Kunt u een indicatie (bij benadering) geven met betrekking tot het aantal ingehuurd profielen per jaar in relatie tot de vijf (5) benoemde NLD-Gebieden?	Nee, Defensie kan geen indicatie (ook niet bij benadering) geven met betrekking tot het aantal ingehuurd profielen per jaar in relatie tot de vijf (5) benoemde NLD-Gebieden. De informatie is bij de Aanbestedende dienst niet voorhanden, en zou vanuit actueel Defensie-beveiligingsbeleid ook niet gedeeld mogen worden.
31	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		In de achtergrond van wensvraag 2 staat dat Nederland een leidende positie heeft in Internationale waardeketens vanuit kennis- en industrie-perspectief. Echter staat in het document Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025 - 2029 op pagina vijf (5) opgenomen dat opschaling van de NLDTIB noodzakelijk is om een leidende positie te krijgen in Internationale ketens. Dit lijkt tegenstrijdig met elkaar of worden hier verschillende Internationale ketens bedoeld? Graag uw toelichting.	Defensie zet in op die gebieden waar Nederland al goed in is en een basis en reputatie in heeft opgebouwd. De ambities bouwen dus voort op de status quo. Om Nederland en bevriende landen te beschermen hebben we de beste kennis, innovatie en industrie nodig. Dit leidt tot de nieuwste technieken en methodes. Deze zijn nodig om de tegenstander af te schrikken en om, als het erop aankomt, een voorsprong te houden in het gevecht. Zie ook het antwoord op vraag 25.
32	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35		Wat is de huidige status van het Agile/SAFe werken binnen Defensie? Wordt het breed omarmd of is er bijvoorbeeld nog draagvlak benodigd binnen bepaalde afdelingen? Graag uw uitgebreide toelichting.	Defensie is een complexe organisatie met een veelheid aan werkomgevingen, waar SAFe/Agile in verschillende stadia van volwassenheid wordt toegepast. De bij het Aanbestedingsdocument gepubliceerde Agile aanwijzing is een Defensiebrede verplichting voor de realisatie van nieuwe IT-oplossingen. Safe/Agile is daarmee binnen de IT-omgeving van Defensie de voorgeschreven 'Way of Work'. Processen en werkwijzen zullen in verschillende werkomgevingen daaraan nog aangepast moeten worden. De voor uw Inschrijving beschikbare aanknopingspunten zijn in de achtergrond van de kwaliteitswens benoemd. Kern van de kwaliteitswens richt zich op de bijdrage die uw onderneming kan leveren in het bevorderen en toepassen van de sociale innovatie strategie van Defensie.
33	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35		Hoe worden bottom-up initiatieven huidig gestimuleerd? Graag uw uitgebreide toelichting.	Er is nu geen eenduidige aanpak voor het stimuleren van bottom-up initiatieven. Zoals in bijlage 24.1 is aangegeven heeft Defensie binnen de IT ruime ervaring met de watervalbenadering en wisselende ervaring met Agile werken. Groeien in het Agile werken gebeurt daarom stapsgewijs; de eerste stap is beschreven in voorliggende aanwijzing als een hybride werkwijze. Later kan worden besloten om op te schalen naar een volledige Agile besturing. In dit groeimodel wordt wendbaarheid steeds belangrijker: Daarbij past een wijze van voortbrenging die gebaseerd is op kleine stappen en veel (meer) interactie tussen ontwikkeling en gebruikers. Dit zal naar verwachting meer bottom-up initiatieven opleveren.

34	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	5	In wensvraag 2 geeft u als één van de doelstellingen: "Defensie als smart developer versterken op...". Refereert u hier met 'smart developer' aan Defensie, aan Inschrijver of aan allebei?	De rol van 'smart developer' refereert aan Defensie zelf, maar in de context van kwaliteitswens 2 wordt een nadrukkelijk beroep gedaan op uw bijdrage hieraan, alsmede op het via u te ontsluiten netwerk aan deskundige onderaannemers en ICT-professionals.
35	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31		Middels wens 1 maakt u van de KPI aanbiedingsbetrouwbaarheid een gunningscriteria. Wanneer echter tijdens de uitnutting van de raamovereenkomst blijkt dat één of meerdere Inschrijvers het aangeboden percentage in de praktijk niet waarmaken, dan is er sprake van een oneigenlijke inschrijving. Deze Opdrachtnemers hebben immers punten toegekend gekregen voor een onderdeel dat ze niet waar maken wat betekent dat de raamovereenkomst eigenlijk aan een andere partij gegund had moeten worden. Om deze reden verzoeken wij u wens 1 te heroverwegen. Daarnaast ontvangen wij graag een toelichting vanuit de aanbestedende dienst met haar kijk op bovenstaande situatie, wanneer er dus sprake is van een oneigenlijke gunning.	Kwaliteitswens 1 blijft gehandhaafd. In het Programma van eisen, eis K.16, is bepaald dat de minimale norm voor de KPI Aanbiedingsbetrouwbaarheid 60% is. Met het antwoord op Kwaliteitswens 1 kan Inschrijver deze norm voor zichzelf verhogen. Zie ook eis K.16.1. De hogere norm van uw inschrijving wordt dan als zijn norm(waarde) voor KPI Aanbiedingsbetrouwbaarheid in de Raamovereenkomst vastgesteld. Deze normwaarde kan dan verschillen per Opdrachtnemer. Als een Opdrachtnemer deze door hem gekozen norm niet behaalt, is er geen sprake van oneigenlijke gunning in de aanbesteding, zoals u noemt, maar van een tekortkoming in de prestatie tijdens de uitvoering van de Raamovereenkomst. Zie verder eis K.4. Bij een eerste tekortkoming ontvangt Opdrachtnemer een formele schriftelijke aanwijzing om binnen de lopende meetperiode de geconstateerde tekortkoming(en) te herstellen tot de overeengekomen normwaarde. Wordt aan het einde van de meetperiode wederom niet voldaan aan de geldende normwaarde, dan ontvangt Opdrachtnemer een tweede gele kaart en is Opdrachtnemer in verzuim. Opdrachtgever is vervolgens gerechtigd om de Raamovereenkomst door middel van een aangetekend schrijven buiten rechte geheel of gedeeltelijk te ontbinden.
36	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31		Met het stellen van wensvraag 1 hebben de zittende (natuurlijk onbedoeld, maar zeer zeker aanwezig) een voordeel t.o.v. niet zittende partijen. Zij kunnen immers veel beter een inschatting maken over de haalbaarheid van een aanbiedingspercentage t.o.v. niet zittende partijen. Om het level-playing-field te garanderen ontvangen wij graag alle aanvragen (niet alleen de reguliere aanvragen) van de afgelopen 4 meetperioden, de meetperioden benoemd in de vraag, zodat wij o.b.v. dezelfde informatie kunnen beoordelen welk aanbiedingspercentage realistisch en haalbaar is.	De meettellende aanvragen zijn een dwarsdoorsnede van alle aanvragen. In tabel 1 van het Aanbestedingsdocument staan de uitgevraagde profielen voor de periode van 01-03-2023 tot en met 30-09-2024. Hier is geen onderscheid gemaakt tussen meettellend en niet-meettellend. U kunt ervan uitgaan dat deze profielen ook in de nieuwe Raamovereenkomst uitgevraagd kunnen worden bij zowel meettellende als niet-meettellende aanvragen. Verder kunt u bij het antwoord op vraag 41 het verloop van de aanbiedingsbetrouwbaarheid van meettellende aanvragen over een periode van 2 jaar gebruiken om een voor u realistisch en haalbaar aanbiedingspercentage te bepalen. NB1: Het opdrachtvolume van de onderhavige Raamovereenkomst is aanzienlijk groter dan dat van de huidige geldende Raamovereenkomst. NB2: Aan de verstrekte aantallen uit het verleden kunnen geen rechten worden ontleend.
37	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31		Graag ontvangen wij een, zo volledig mogelijk, overzicht van alle gebruikte technologieën, expertisegebieden en methoden, wat gebruikelijk een onderdeel is van een aanbestedingsleidraad. Het liefst tevens voorzien van verwachte ontwikkelingen in de komende jaren. Zodat wij een goede inschatting kunnen maken van een realistisch en haalbaar aanbiedingspercentage.	Deelnemer Defensie is uit veiligheidsoverwegingen niet bereid het door u gevraagde overzicht te verstrekken. Informatie die wel verstrekt kan worden, is in het Aanbestedingsdocument met u gedeeld of wordt nog via de Nota's van Inlichtingen aangevuld. Behoeft aan inzet zal naar verwachting stijgen. Defensie kan nu niet aangeven op welke expertisegebieden die groei zal plaatsvinden.

38	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31		Het is opvallend dat zeer veel aanvragen in de laatste perioden als vrijblijvend zijn uitgezet. Kunt u de oorzaak aangeven? Voorziet u een zelfde mate van vrijblijvende aanvragen in de komende raamovereenkomst? Graag ontvangen wij hierop ook een toelichting, omdat dit zeer relevant is voor het bepalen van het aanbiedingspercentage.	De vrijblijvende aanvraag werd door Opdrachtgevers/behoeftestellers gekozen, omdat zij daarmee gericht aanbod verwachtten dan wanneer zij voor een reguliere aanvraag kozen. Vanuit de regiefunctie op de Raamovereenkomsten (decentraal en centraal contractmanagement) wordt toenemend gestuurd op vergroting van het percentage reguliere aanvragen. Verwacht wordt dat daarmee het aandeel vrijblijvende aanvragen zal afnemen.
39	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Wij gaan er vanuit dat de in wens 2 gevraagde bijdrage die leverancier leveren binnen de scope en de kaders van de raamovereenkomst moeten vallen. Kunt u dit bevestigen?	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen.
40	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31		De Defensie raamovereenkomst is al een uitdagende raamovereenkomst vanwege de zeer grote diversiteit van ook zeer exotische rollen, wat lastigere locaties (bijv. Den Helder) en natuurlijk de screeningsperiode wat het werven en selecteren van beschikbare kandidaten veel intensiever maakt. Dit is van substantiële invloed het aanbiedingspercentage. Wij verwachten, mede door deze redenen, dat het meenemen van het aanbiedingspercentage als gunningcriteria ertoe zal leiden dat veel minder partijen interesse zullen hebben in deze aanbesteding en daarmee mogelijk een averechts effect gaat geven op het hoge aanbiedingspercentage wat Defensie hoopt te bereiken. Wij adviseren dan ook om het stellen van wensvraag 1 te heroverwegen.	Aanbestedende dienst stelt uw meedenken op prijs. Kwaliteitswens 1 is heroverwogen en blijft zoals gepubliceerd.
41	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31		Kunt u aangeven welke aanbiedingspercentages er over de laatste vier meetperioden door de huidige Opdrachtnemers behaald zijn?	Ja, de aanbestedende dienst kan over de afgelopen 2 jaar de volgende gegevens delen: Minimale Aanbiedingsbetrouwbaarheid was gesteld op 60%. De gemiddelde en meetellende aanbiedingspercentages van de afgelopen 4 meetperiodes, inclusief de bandbreedte van onder- en bovengrens: Q2-Q3-2023: gemiddeld 72%, bandbreedte 60% - 91% Q4-2023-Q1-2024: gemiddeld 78%, bandbreedte 60% - 95% Q2-Q3-2024: gemiddeld 82%, bandbreedte 67% - 100% Q4-2024-Q1-2025: gemiddeld 89%, bandbreedte 75% - 98%
42	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31		Gezien de zeer brede vraagstelling van van Kwaliteitswens 2, begrijpen wij niet helemaal wat voor antwoord er precies van ons wordt verwacht. Dit omdat de vragen onder Kwaliteitswens 2 ons inziens voor uiteenlopende interpretaties vatbaar zijn. Dit kan leiden tot uiteenlopende antwoorden wat niet de bedoeling kan zijn en kan niet alleen de beantwoording maar ook de beoordeling bemoeilijken. Kan de aanbestedende dienst een voorbeeld geven van elk van de volgende 2 punten opgenomen onder Doelstellingen ? 1. Een voorbeeld van hoe Opdrachtnemer voortdurend inzetgereed kan zijn op de vijf genoemde NLD-kennisgebieden; 2. Een voorbeeld van hoe Opdrachtnemer Defensie als smart developer kan versterken op de vijf genoemde NLD-kennisgebieden.	Wij verwachten dat Inschrijvers in staat zijn om op basis van eigen capaciteit en kennis en waar wenselijk de inzet van medecombinanten en/of onderaannemers in staat zullen zijn om de benodigde kennis te kunnen ontsluiten waarmee zij de Kwaliteitswens 2 kunnen beantwoorden en bij te kunnen dragen aan de doelstellingen zoals genoemd in deze Kwaliteitswens. In essentie komt deze Kwaliteitswens neer op het kunnen opbouwen en opschalen van een kennisecosysteem op de vijf NLD-gebieden, dat Defensie kan inzetten voor Nederland en bondgenoten. Wij willen geen voorbeelden noemen omdat deze dan bedoeld of onbedoeld als richtinggevend worden gezien. Zie ook het antwoord op de vragen 8, 10 en 13.
43	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	32		In Kwaliteitswens 1: Aanbiedingsbetrouwbaarheid wordt verwezen naar hoofdstuk 2.10 'Reikwijdte van de rekenfactor'. Inschrijver neemt aan dat hier hoofdstuk 2.12 bedoeld wordt?	De betreffende verwijzing moet inderdaad hoofdstuk 2.12 zijn. De correctie zal in de 1.1. 'wijzigingen bijhouden' versie van het Aanbestedingsdocument bij deze Nota van Inlichtingen worden gepubliceerd.

44	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	30	1	Bij kwaliteitswensvraag 1 benoemt u dat over de afgelopen 2 jaar gemiddeld 17% van de aanvragen meetelde voor de KPI. Om een goede inschatting te kunnen doen op het af te geven percentage krijgt gegadigde graag inzicht in welke aanvragen (profielen) hebben meegeteld voor de KPI in de afgelopen 2 jaar. Uw huidige contractpartners hebben daar exact zicht op en kunnen op basis van deze informatie (voorsprong) een gedegen inschatting doen op de hoogte van de af te geven normpercentage. Omwille van transparantie en om gelijke informatie te borgen, vragen wij u graag om deze informatie kenbaar te maken. Graag uw antwoord.	Zie het antwoord op de vragen 36, 37, en 41.
45	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31	1	De af te geven normpercentages kennen een spreiding van 5%. Dat is een behoorlijk groot gat procentpunten (bijvoorbeeld 90%, 85%, 80%). Daarmee lijkt het niet mogelijk om je als Inschrijver te committeren aan een percentage zoals 89%, 88% of 86%, wat in de praktijk juist realistischer en beter onderbouwd kan zijn. Kunt u toelichten waarom gekozen is voor een dergelijke grove opdeling en of dit niet leidt tot een onnodige beperking van de inschrijfmogelijkheden?, en bent u bereid te overwegen om Inschrijvers in staat te stellen zich te committeren op elk gewenst percentage binnen een realistisch bereik (bijvoorbeeld op hele procentpunten), waarbij de punttoekenning proportioneel verloopt volgens een continue of fijnmazige schaal?	Door te kiezen voor een spreiding van 5% wordt het commitment van de Inschrijver meer geprikkeld: Er moet een bewuste keuze gemaakt worden om ofwel veiligheidshalve een lagere normwaarde te kiezen dan op basis van uw fijnmazigere opzet had gekund, danwel om bewust een hogere normwaarde te kiezen omdat u ervan overtuigd bent dat deze binnen de context van de beoogde Raamovereenkomst door u gerealiseerd kan worden. Nee, Aanbestedende dienst is niet voornemens om de normwaardes aan te passen of een ander beoordelingskader met een meer fijnmazige structuur hierbij te introduceren.
46	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	U wenst samen met het bedrijfsleven een kennis ecosysteem op de NLD-kennisgebieden tot stand te brengen. Kunt u nader toelichten wat u exact onder een ecosysteem op kennisgebieden verstaat?	Onder een kennisecosysteem kunt u een netwerk aan organisaties verstaan, die elkaar kunnen versterken, inspireren, uitdagen, aanvullen en/of vervangen in het verder brengen van kennis, kunde en innovatie op relevante (kennis)gebieden. Denk in dit geval naast Defensie aan andere overheden, instituten, kennisinstellingen en bedrijven.
47	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	U benoemt de term / smart developer'. Kunt u nader duiden wat u hiermee bedoeld?	Zie het antwoord op vraag 8.
48	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	Bij de doelstelling van kwaliteitswensvraag 2 benoemt u 'bijdragen aan'en 'versterken van'. Kunt u verduidelijken wat het verschil is tussen beide, althans wat u verstaat onder en 'bijdragen aan' en 'versterken van' en hoe dit van elkaar verschilt.?	Het verschil is te duiden als een verschil tussen 'oorzaak' en 'gevolg', waarbij 'uw bijdrage aan...' (de oorzaak) moet leiden tot 'het versterken van...' (het gevolg).

49	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	U stelt als doel om Defensie als 'smart developer' te versterken en inzetgereedheid te borgen. Tegelijk vraagt u ons vooraf risico's van onze bijdrage te benoemen en te mitigeren. Dit lijkt op gespannen voet te staan met de innovatieve, gezamenlijke ontwikkelbenadering die u nastreeft. Hoe ziet u zelf deze verhouding tussen strategisch partnerschap en vooraf vastgelegde risicoverantwoordelijkheid? En hoe geeft u ruimte aan gedeeld risicomanagement binnen deze samenwerking?	Met de vraagstelling in kwaliteitswens 2 biedt Aanbestedende dienst de Inschrijver (net als in kwaliteitswens 3) de gelegenheid om uw inzicht, ervaring, deskundigheid en creativiteit te tonen in de samenhang van uw antwoorden op de subvragen 1 en 2. Met de vraag heeft Aanbestedende dienst niet beoogd om via uw antwoord voor de duur van de Raamovereenkomst vooraf een risicoverantwoordelijkheid en risico-verdeling vast te leggen. Of uw relatie met Defensie zich ontwikkelt tot een strategisch partnerschap, ligt in de toekomst. De verwachting dat de Opdrachtnemers een dergelijke rol zullen gaan vervullen, maakt geen onderdeel uit van de nu aanbestede opdracht. Afspraken over de door u geboden bijdragen, en over verdere wederzijdse verwachtingen zult u bij aanvang van de Raamovereenkomst in onderling overleg kunnen vastleggen. Zie ook het antwoord op vraag 15.
50	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	U vraagt naar maximaal vijf belangrijkste risico's. Wat is uw definitie van een risico? Is dat bijvoorbeeld een gebeurtenis die buiten de invloedssfeer van gegadigde plaats vindt en waarvan gegadigde geen risicoeigenaar is? Graag uw toelichting.	Voor de definitie van het begrip 'risico' verwijst Aanbestedende dienst naar het in het algemeen taalgebruik gehanteerde begrip: een risico is de waarschijnlijkheid dat een bepaalde gebeurtenis zal optreden met de bijbehorende gevolgen. Het is een combinatie van de kans (of waarschijnlijkheid) dat iets negatiefs gebeurt en de impact of ernst van de gevolgen als het gebeurt. De gebeurtenis kan zowel binnen als buiten de invloedssfeer van Inschrijver liggen, waarvan Inschrijver wel- of geen risico-eigenaar is. Bewaking van de risico's dient te worden toegerekend aan die partij, die de risico's het beste kan beheersen. In uw antwoord op de Kwaliteitswens benoemt u de drie (3) risico's die u in uw relatie met Defensie met betrekking tot de inhuur van ICT- Professionals voor de Opdrachtgever Defensie als de belangrijkste risico's onderkent. Daarbij kunt u aangeven aan welke partij de bewaking van ieder risico toegekend zou moeten worden of dat het in uw ogen tussen u en Defensie een gedeeld risico is/zou moeten zijn. Daarbij blijft de vraag aan u welke mitigerende maatregel(en) u zou treffen om dat betreffende risico te verminderen. NB: Aan de hand van de voor de eerste Nota van Inlichtingen gestelde vragen, is besloten om het woord (maximaal) uit de tekst van de Kwaliteitswens 2 én Kwaliteitswens 3 te schrappen. Verder is voor beide Kwaliteitswensen besloten om het aantal risico's te wijzigen van vijf (5) naar drie (3). Een herziene versie treft u aan in de bij deze Nota van Inlichtingen gedeelde documenten. Zie ook het antwoord op de vraag 27.

51	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	34	5	U geeft aan: Medewerkers van Defensie en organisaties waarmee samengewerkt wordt, worden geacht flexibel in te spelen op de veranderingen in de wereld'. Dit is erg breed geformuleerd. Kunt u ons meenemen in de verwachtingen die u heeft bij uw contractpartners bij veranderingen in de wereld?	Deze laatste zin in de achtergrond van Kwaliteitswens 3 dient te worden gelezen als "Waar veranderingen in de wereld Defensie aanzetten (of dwingen) tot een andere aanpak, wordt van samenwerkende organisaties (ondernemingen) flexibiliteit en wendbaarheid verwacht, om Defensie in die veranderende aanpak zoveel mogelijk te ondersteunen en te faciliteren." Deze veranderingen kunnen zich zowel voordoen in de zogenaamde push-factoren (maatschappelijke, technologische en industriële ontwikkelingen) als in de pull-factoren (operationele behoeften van Defensie, gebaseerd op zowel geopolitieke ontwikkelingen als inzichten bij het vervullen van hoofdtak 1). Een aangepaste versie van de Kwaliteitswens treft u in de bij deze Nota van Inlichtingen gepubliceerde, herziene documenten.
52	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	34	5	Bij kwaliteitsvragen 2 en 3 wordt gevraagd om risico's voor Defensie te benoemen ten aanzien van onze voorgestelde bijdrage. Wij gaan ervan uit dat hiermee risico's worden bedoeld die de realisatie van de door u geformuleerde doelstellingen kunnen belemmeren. Kunt u bevestigen dat deze interpretatie correct is? Zo niet, kunt u toelichten wat u met 'risico's voor Defensie' precies bedoelt	Ja, uw interpretatie is correct: De door u te benoemen risico's moeten verband houden met de in uw antwoord benoemde bijdragen én met de realisatie van de in respectievelijk Kwaliteitswens 2 en 3 geformuleerde doelstelling(en). <i>NB: In de gepubliceerde rectificatie zijn in beide Kwaliteitswensen het woord 'maximaal' verwijderd. Een herziene versie treft u aan in de bij deze Nota van Inlichtingen gedeelde documenten.</i>
53	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35	4	U spreekt bij kwaliteitswens 3, subvraag 1 over '...met name in de context van de SAFe/Agile aanpak'. Gezien hetgeen u beschrijft in de achtergrond bij deze kwaliteitswens, lijkt het dat u de 'sociale innovatie' strategie in de context van de SAFe/Agile aanpak beschreven wil zien. Is deze aanname correct? En zo ja, kunt u dan 'met name' schrappen in de vraagstelling?	Ja. Uw aanname is correct. Het zinsdeel 'met name' is uit Kwaliteitswens 3, subvraag 1 geschrapt. De wijziging is met wijzigingen bijhouden doorgevoerd in het Aanbestedingsdocument en de betreffende Bijlage.
54	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33-35		De vraagstelling bij Wensvragen 2 en 3 is opgesteld in twee delen: (1) de bijdrage van de leverancier en (2) de risico's voor Defensie. Wat is de verhouding waarin deze twee onderdelen meetellen in de beoordeling en bij de bepaling van de score van de betreffende wensvraag?	Uw antwoord op ieder van de Kwaliteitswensen 2 en 3 wordt integraal beoordeeld en per antwoord op de Kwaliteitswens met één totaalcijfer gewaardeerd. Aanbestedende dienst hanteert voor de onderdelen (subvragen) van de Kwaliteitswens geen verdere weging.
55	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33-35		Zowel in wens 2 als in wens 3 vraagt Defensie om risico's en bijbehorende mitigerende maatregelen. Wij nemen aan dat de gesignaleerde risico's zowel aan onze kant als aan de kant van Defensie kunnen liggen (of er tussenin). Kunt u dat bevestigen?	Zie het antwoord op vraag 50.
56	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	2	In de kwaliteitswensvraag 1 geeft u aan dat Defensie als smart developer kan optreden. Kunt u het begrip smart developer nader toelichten?	Zie het antwoord op de vragen 8 en 10. Aanbestedende dienst gaat er van uit dat deze vraag met haar verwijzing naar Kwaliteitswens 1 bedoeld heeft te verwijzen naar Kwaliteitswens 2.
57	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		In de omschrijving van kwaliteitswens 2 wordt aangegeven dat de organisatie voortdurend inzetgereed moet zijn en dat dit ook geldt voor de ICT-professionals. Kunt u aangeven hoe ICT-professionals worden ingezet als Nederland in een grootschalig gewapend conflict komt?	Naar verwachting zullen het uitvraagproces en de inzet van tijdelijke ICT-Professionals in het scenario van een grootschalig gewapend conflict versnellen, verbreden en intensiveren.

58	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Bij de achtergrond en doelstelling van KW2 wordt de term "smart developer" gebruikt. Zou u deze term nader, liefst zo SMART mogelijk, willen toelichten?	Zie het antwoord op de vragen 8 en 10.
59	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		De term kennisecosysteem staat centraal in KW2. Om die reden willen wij goed begrijpen wat u hier exact mee bedoelt. Zou u deze term nader toe willen lichten?	Zie het antwoord op de vraag 46.
60	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		U vraagt o.a. dat ICT-Professionals op elk moment beschikbaar moeten zijn. Als we dit letterlijk nemen dan zouden wij wanneer de situatie daarom vraagt ICT-professionals direct beschikbaar moeten hebben. Hoe ziet u dit voor zich? Bedoelt u hiermee dat kandidaten die beschikbaar moeten zijn zij direct van een lopende opdracht elders weggehaald moeten kunnen worden?	Voor Defensie betekent "voortdurend inzetgereed" dat de krijgsmacht altijd klaar is om haar hoofdtak 1 te vervullen (zie Kwaliteitswens 1) en direct in te grijpen bij crises, conflicten en dreigingen, zowel nationaal als internationaal. Dit houdt in dat de Nederlandse krijgsmacht, inclusief personeel, materieel en systemen, snel en effectief ingezet kan worden. De achtergrond bij Kwaliteitswens 2 spreekt inderdaad uit, dat 'voortdurend inzetgereed' ook geldt voor de door Defensie te contracteren Opdrachtnemers en de door hen in te zetten ICT-professionals. De concrete vraagstelling biedt in vraag 1 echter een genuanceerder vertrekpunt: welke bijdrage zullen u en uw ICT-Professionals gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst leveren aan de in de Kwaliteitswens genoemde doelstellingen. Het is onrealistisch om van de integrale toeleveringsketen eenzelfde inzetbaarheid te verwachten, als die welke van de Defensie-organisatie zelf wordt gevraagd bij bijvoorbeeld verhoogde paraatheid of mobilisatie. Wel zoekt Defensie met deze Aanbesteding Opdrachtnemers die ook in dit opzicht vanuit flexibiliteit en begrip voor de rol en taken van Defensie een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren in de toeleveringsketen.
61	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		"Op elk moment voldoende opgeleid". Wat bedoelt u met deze zinsnede? Aan welke opleidingseisen dienen ICT professionals dan precies te voldoen? Zijn dat Defensie specifieke opleidingseisen of specifieke ICT opleidingseisen?	Met 'op elk moment voldoende opgeleid' verwacht Defensie, dat zij kandidaten aangeboden krijgt, die integraal voldoen aan de in de inhuuraanvraag gestelde eisen, en zo goed mogelijk voldoen aan de daarbij gestelde wensen. Daarnaast verwacht Defensie, dat iedere Opdrachtnemer er voor zorgt, dat de door hem voorgestelde kandidaat voorafgaand aan diens selectiegesprek door Opdrachtnemer volledig is geïnformeerd over de actueel beschikbare informatie uit het kennisecosysteem en dat Defensiegerelateerde informatie en kennis die Opdrachtnemer uit eerdere inzetten van zijn tijdelijke medewerkers heeft behouden, met de kandidaat is besproken en door de kandidaat wordt begrepen.

62	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Defensie contracteert 10 Opdrachtnemers. Ale 10 de Opdrachtnemers geven op hun eigen manier invulling aan de bijdrage aan het kennisecosysteem. Het bouwen van een kennisecosysteem is een gedeelde verantwoordelijkheid tussen Defensie en Opdrachtnemer. Hoe gaat Defensie hierbij om met het gegeven dat er 10 unieke voorstellen worden gedaan om hier vanuit de Opdrachtnemer invulling aan te geven? Dit lijkt praktisch gezien bezwaarlijk door gebrek aan uniformiteit.	Het is niet de intentie van Defensie, om specifiek voor deze Raamovereenkomst een eigen kennisecosysteem in te richten: Het kennisecosysteem van Defensie gaat - met een veelheid aan bijdragers groter, breder en verder dan alleen de relaties met de 10 Opdrachtnemers in de Raamovereenkomst voor de inhuur van tijdelijke ICT-Professionals. De opdracht voor Defensie en de 10 Opdrachtnemers ligt daarbij dus niet in het zelf bouwen van een kennisecosysteem, maar in het aansluiten van de verschillende Opdrachtnemers op het grotere geheel. Zie ook het antwoord op de vragen 15 en 20.
63	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	32	2	De opbouw van de puntenstructuur lijkt geen recht te doen aan de oplopende complexiteit van het verbeteren van aanbiedingsbetrouwbaarheid bij hogere prestatieniveaus. Het bereiken van een stijging in aanbiedingsbetrouwbaarheid van de laatste twee stappen (80% naar 85% en 85% naar 90%) zijn naar onze inschatting de meest complexe en prestatie-intensieve stappen binnen deze reeks. Juist bij deze hoge niveaus van aanbiedingsbetrouwbaarheid is sprake van significante organisatorische investering in capaciteit, processen, planning, matching, forecasting en kwaliteitsbeheersing. De benodigde verbetering in de laatste twee stappen van 5 procentpunten is geen lineaire inspanning, maar vergen een structurele kwaliteitsaanpak. Tegelijkertijd worden deze twee laatste stappen in de huidige systematiek slechts marginaal beloond met één extra punt per stap, terwijl eerdere, eenvoudiger stappen (waarbij de organisatorische impact beperkter is) met 2 punten worden beloond. Hierdoor wordt het onderscheidend vermogen van leveranciers met een zeer hoog kwaliteitsniveau onvoldoende tot uitdrukking gebracht, terwijl het doel van de kwaliteitsvraag juist is om dergelijke betrouwbare partijen te stimuleren en belonen. Inschrijver stelt voor om de puntenstructuur aan te passen om recht te doen aan de inspanning en het belang van structurele hoge aanbiedingsbetrouwbaarheid voor Defensie. Dat betekent dat de laatste prestatiestappen (80 -> 85% en 85% -> 90%) met 2 punten worden gewaardeerd en de eerste twee stappen (60 -> 65% en 65% -> 70%) met 1 punt. Inschrijver stelt daarom de volgende puntenstructuur voor: 60% = 0, 65% = 1, 70% = 2, 75%= 4, 80%= 6, 85% = 8 en 90% = 10. Gaat u hiermee akkoord?	Nee, hiermee gaat Aanbestedende dienst niet akkoord. Aanbestedende dienst acht de gehanteerde waarderingschaal proportioneel en zal deze niet aanpassen. Met de kleinere stappen (in de waardering) aan het bovineind van de schaal wil Aanbestedende dienst voorkomen dat Inschrijvers te snel verleid worden zichzelf te overkwalificeren en een hoger percentage offrenen dan dat zij in de praktijk kunnen waarmaken. De Opdrachtnemer die twee opvolgende meetperiodes niet aan het door hem toegezegde percentage voldoet, loopt het risico dat zijn Raamovereenkomst ontbonden wordt (zie onder andere eis K.4 en K.16.1). Zie ook het antwoord op de vraag 35.

64	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	32	2	Inschrijver is erg positief over deze wensvraag waarin Inschrijvers commitment afgeven op een eventuele verhoogde KPI AB%ON. Wel bestaat het risico dat Inschrijvers opportunistisch een hoog percentage aanbieden, zonder dat dit realistisch onderbouwd is. Dit brengt het verhoogde risico voor Defensie dat een Opdrachtnemer de aangeboden percentages in de uitvoeringsfase niet waar kan maken. Dit kan leiden tot gele kaarten of zelfs contractontbinding – een onwenselijke situatie voor Defensie gezien de grote belangen. Ter bevordering van realistische inschrijvingen en ter voorkoming van onderprestatie in de uitvoeringsfase, adviseren wij om het opgegeven KPI-percentage te laten onderbouwen met objectieve en controleerbare bewijslast. Hierbij kan worden gedacht aan recente prestaties bij vergelijkbare Opdrachtgevers in vergelijkbare aanbestedingsconstructies, bijvoorbeeld in de vorm van gecontroleerde referenties of prestatieverklaringen. Bent u bereid om, aanvullend op de gevraagde KPI-aanbiedingsbetrouwbaarheid, van Inschrijvers te verlangen dat zij dit percentage onderbouwen met controleerbare en verifieerbare referenties waarin vergelijkbare prestaties zijn geleverd?	Nee, Aanbestedende dienst heeft er hier bewust voor gekozen om bij Inschrijver's eigen opgaaf van de te behalen KPI AB%ON geen onderbouwing van de Inschrijver te vragen. Het zou voor Aanbestedende dienst ondoenlijk zijn om op basis van opdrachten/raamovereenkomsten bij andere Opdrachtgevers (referenten) de prestaties van Inschrijvers te controleren en op een wijze te interpreteren die overeenkomt met de berekeningswijze zoals Aanbestedende dienst die hanteert voor de KPI Aanbiedingsbetrouwbaarheid. Er ontstaat dan met andere woorden een groot risico dat er 'appels met peren' vergeleken gaan worden. Daarmee komt het principe van gelijke behandeling van Inschrijvers in het geding, want elke referent en Inschrijver hanteert mogelijk een andere berekeningswijze (meetlat). Bovendien zijn de prestaties zelfs bij een gelijke berekeningswijze moeilijk vergelijkbaar. De mate waarin uw aanbod van kandidaten past op de vraag van een Opdrachtgever is sterk afhankelijk van de vraag die een Opdrachtgever uitzet (moeilijk of juist makkelijk vervulbare rollen) en het op dat moment beschikbare aanbod in de (arbeids)markt. De vraag van Defensie, kan substantieel verschillen van de vraag van een willekeurige andere Opdrachtgever (gemeente X, waterschap Y, financiële dienstverlener Z), waardoor de relevantie van goede prestaties bij andere Opdrachtgevers voor Aanbestedende dienst moeilijk te bepalen is.
65	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35	4	De vraagstelling van Kwaliteitwensvraag 3 is erg vergelijkbaar met de vraagstelling van Kwaliteitwensvraag 2. Namelijk 2 vragen waarvan vraag 2 identiek is (belangrijkste risico's en maatregelen). Beide kwaliteitwensvragen zijn bovendien vergelijkbaar qua complexiteit. Wij adviseren u dan ook om het aantal toegestane A4 voor beide wensvragen gelijk te houden, namelijk 3 A4. Gaat u akkoord met het aanpassen van maximum toegestane A4 voor Kwaliteitwensvraag 3 naar 3 A4?	Aanbestedende dienst past van het maximum toegestane aantal A4 voor Kwaliteitwens 3 aan naar 3x A4. De aanpassing is verwerkt in het bijgevoegde Aanbestedingsdocument v1.1 (wijzigingen bijhouden)
66	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	3	Defensie heeft de intentie om samen met het bedrijfsleven een kennis ecosysteem tot stand te brengen. Kunt u toelichten op welke termijn u dit kennis ecosysteem operationeel wenst te zien en welke randvoorwaarden u stelt aan het bedrijfsleven om hieraan bij te dragen?	Gelet op de actuele internationale ontwikkelingen is de urgentie hoog om dit kennisecosysteem op korte termijn in te richten, te borgen, en uit te bouwen. Het is bij de opstart van de Raamovereenkomst aan Defensie om in overleg met u vorm te geven aan de wijze waarop -, en de randvoorwaarden waaronder u daar als Opdrachtnemer aan zult kunnen bijdragen.
67	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	4	Heeft Defensie een bepaalde rangorde in prioriteit/belang van de vijf benoemde NLD-kennisgebieden?	Nee, Defensie heeft geen bepaalde rangorde in prioriteit/belang van de vijf benoemde NLD-kennisgebieden.
68	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	4	In hoeverre mogen wij in ons antwoord ingaan op mogelijke inspanningen die bij Defensie zelf liggen? Of dienen Inschrijvers enkel in te gaan op de inspanningen die Inschrijvers leveren?	In het antwoord op subvraag 1 van Kwaliteitwens 2 en 3 dient u steeds in te gaan op de inspanningen/bijdragen die u als Opdrachtnemer zelf zult leveren.
69	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	5	Deze vraag gaat over zowel kwaliteitwensvraag 2 als 3. Soms kan het mitigeren van de belangrijkste risico's vragen om een maatregel of actie die (deels) uitgevoerd moeten worden door de Defensie-organisatie zelf. Hoe staat u hier tegenover?	Zie het antwoord op vraag 50.
70	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35	4	Gezien het belang van de sociale innovatie strategie, kan Inschrijver zich voorstellen dat er meer afstemming nodig is tussen de partijen dan enkel de DCM/CCM overleggen. In hoeverre staat Defensie open voor extra communicatiemomenten en/of wederzijdse informatiedeling op verschillende niveau's met Opdrachtnemers buiten de vooraf bepaalde communicatiematrix en rapportagemethodiek?	Zie het antwoord op vraag 20.

71	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	31	5	Uit de tabel maakt Inschrijver op dat het percentage meetellende aanvragen de afgelopen halfjaar periodes een gestage groei laat zien. Waar is dit uit voortgekomen en wat zijn de verwachtingen in deze voor de aankomende raamovereenkomst?	Zie het antwoord op de vragen 36 en 41.
72	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	4	Welke kwaliteitenprofielen uit het e-Competence Framework sluiten volgens u aan bij de vijf benoemde NLD-kennisgebieden?	Ieder van de e-CF profielen zou uitgevraagd kunnen worden in ieder van de vijf NLD kennisgebieden.
73	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33	4	Wat verstaat u precies onder 'voortdurend inzetgereed'?	Zie het antwoord op vraag 60.
74	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Ons is niet geheel duidelijk hoe u binnen het beoordelingsmodel onderscheid maakt tussen de verschillende beoordelingscriteria?	De beoordeling vindt plaats op de in het Aanbestedingsdocument benoemde beoordelingsgrond. 'De mate waarin met de uitwerking van uw antwoord de doelstelling c.q. doelstellingen bij elke kwaliteitswens wordt bereikt.' De doelstelling c.q. doelstellingen zijn per Kwaliteitswens benoemd.
75	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Kwaliteitswens 2: U vraagt om (maximaal) 5 risico's. Wordt het aantal risico's beoordeeld, in de zin dat meer (relevante en gemitigeerde) risico's een betere beoordeling opleveren?	Zie het antwoord op de vragen 27 en 50.
76	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35		Kwaliteitswens 3: U vraagt om (maximaal) 5 risico's. Wordt het aantal risico's beoordeeld, in de zin dat meer (relevante en gemitigeerde) risico's een betere beoordeling opleveren?	Zie het antwoord op de vragen 27 en 50.
77	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35		Kwaliteitswens 3: U vraagt hoe Inschrijvers bij kunnen dragen aan sociale innovatie. In de praktijk merkt Inschrijver dat het voor Opdrachtnemers vaak niet mogelijk is om een intensieve samenwerking te realiseren met afdelingen/teams. De afstemming is vaak beperkt tot CCM en DCM overleggen. Op welke wijze hebben Opdrachtnemers in deze opdracht toegang tot uw organisatie en in hoeverre zijn zij vrij om initiatieven op uw locaties te organiseren, die bijdragen aan sociale innovatie?	Zie - naar analogie- het antwoord op de vragen 15 en 20.
78	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35		Hoe gaat u om met de situatie dat u een risico dat wij benoemen niet als reëel ziet?	Defensie gaat uit van redelijk geïnformeerde, deskundige Inschrijvers. Als u een risico benoemt, wordt verwacht dat u daar enige onderbouwing bij toevoegt, waardoor de beoordelaars begrijpen, waarom u dat risico als één van de drie belangrijkste risico's heeft benoemd. Een door u benoemd en onderbouwd risico dat door de beoordelaars niet als relevant wordt erkend, leidt tot een lagere waardering van uw uitwerking. Zie ook het antwoord op vraag 27.

79	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	35		Kunt u inzage geven in huidige initiatieven en activiteiten vanuit Opdrachtgever die sociale innovatie stimuleren?	De stip op de horizon is 'de missie-mentaliteit naar de kazerne brengen'. Als militairen in oefening of op uitzending zijn passen ze zich snel aan veranderende omstandigheden. Terug op de kazerne keren militairen weer terug naar hun 'oude' gedrag en standaard werkwijzen. Sociale innovatie is erop gericht dit te veranderen. Vooralsnog is dit voor Defensie een grijs gebied. Het is nog niet duidelijk op welke vlakken veranderingen plaats moeten vinden en welke acties eruit volgen. Defensie is continu bezig met haar organisatie te verbeteren en sociale innovatie is een van de in te zetten processen om die cultuurverandering tot stand te brengen.
80	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		Kwaliteitswens 2: U vraagt Inschrijvers naar onze bijdrage aan uw 5 kennisgebieden. Deze kennisgebieden worden, ook in de genoemde bijlage, vrij summier toegelicht. De vraagstelling die u hanteert (en het beoordelingsmodel) zijn erg ruim geformuleerd. Inschrijver vermoedt dat de huidige formulering van doelstellingen, vragen en beoordelingsmodel, leiden tot moeilijk te vergelijken inschrijvingen. Kunt u verdere concretie aanbrengen in de doelstellingen, vragen en het beoordelingskader, om zo een objectieve en transparante beoordeling te kunnen waarborgen?	Uw vraagstelling is erg breed. Voor de van Opdrachtnemers verwachte dienstverlening: Zie met name het antwoord op de vragen 13 en 23, 270 en 280. Verdere elementen voor het antwoord op uw vraag kunt u in ieder geval afleiden uit de antwoorden op de volgende vragen: 8, 10, 12, 15, 16, 20, 23, 24, 25, 31, 34, 37, 42, 46, 48, 49, 50, 52, 54, 57, 60, 61, 62, 66, 68, 78. Eventuele vervolgvragen kunt indienen in de tweede ronde Nota van Inlichtingen.
81	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	33		In vraag 2 van Kwaliteitswensvraag 2 en Kwaliteitswensvraag 3 wordt verzocht om maximaal vijf risico's te benoemen met bijbehorende mitigerende maatregelen. Doordat niet is toegelicht of het aantal ingediende risico's (bijvoorbeeld drie versus vijf) invloed heeft op de beoordeling, ontstaat onduidelijkheid over de wijze van waardering. Sommige Inschrijvers zullen kiezen voor volledigheid (vijf risico's), terwijl anderen mogelijk kiezen voor focus en diepgang op minder risico's. In dat kader verzoeken wij u om de volgende toelichting: a. Wordt bij de beoordeling waarde gehecht aan het aantal benoemde risico's (meer = beter) of wordt uitsluitend de inhoudelijke kwaliteit en relevantie per risico beoordeeld? b. Is het mogelijk om de hoogste score te behalen met een volledig onderbouwde beantwoording van minder dan vijf risico's? c. Hoe bent u tot dit maximum van vijf risico's gekomen?	Naar aanleiding van de voor de eerste Nota van Inlichtingen gestelde vragen heeft Aanbestedende dienst besloten om de subvraag over risico's in de Kwaliteitswensen 2 en 3 voor alle Inschrijvers te fixeren op één vast aantal risico's van drie (3): a) Als een Inschrijver meer of minder dan het gevraagde aantal risico's benoemt, dan heeft dat in de beoordeling een negatieve invloed op de waardering. b) Het antwoord op deze subvraag is niet meer relevant gezien de aanpassing van maximaal vijf (5) risico's naar het vaste aantal van drie (3) risico's. Zie ook het antwoord op deelvraag a). c) Het antwoord is niet meer relevant gezien de aanpassing van maximaal vijf (5) risico's naar het vaste aantal van drie (3) risico's.
82	Aanbesteding sdocument	2.11 Wensen met betrekking tot de dienstverlening	30		Staat Aanbestedende Dienst het toe dat vormvereisten, zoals lettertype en grootte, afwijken in afbeeldingen in de beantwoording, zolang deze nog leesbaar blijven?	De vormvereisten/opmaak-instellingen die gelden voor alle antwoorden, gebruikte afbeeldingen, grafieken, tabellen e.d. in uw uitwerkingen, zijn verplichtend voorgeschreven in hoofdstuk 4.3.6, onderaan pagina 50.
83	Aanbesteding sdocument	2.12 Prijs van de dienstverlening	35		Kunt u bevestigen dat het volstaat om het ingevulde prijzenblad te uploaden op TenderNed, en dat wij op het portaal zelf nul/0,00 kunnen invullen?	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen.

84	Aanbesteding sdocument	2.15 Verplichte en facultatieve uitsluitingsgronde n	37		Wij constateren dat bij meerdere RVO-aanbestedingen dochters van eenzelfde investeringsmaatschappij, gevestigd in Zwitserland, afzonderlijk deelnemen. Hoe waarborgt u dat dergelijke meervoudige deelnames van juridisch gelieerde entiteiten niet leiden tot een verstoring van het aanbestedingsproces, met name in het kader van schijnconcurrentie en beperking van de kansen voor andere marktpartijen?	Zie paragraaf 4.1.2 (één inschrijving). In deze paragraaf zijn drie eisen vermeld die relevant zijn bij inschrijving door Inschrijvers die door een afhankelijkheidsverhouding (concernrelatie) met elkaar verbonden zijn. Indien daar aanleiding toe is, kan Aanbestedende dienst Inschrijvers vragen om aan te tonen dat hun onderlinge verhouding het inschrijfgedrag van beide partijen in het kader van deze aanbestedingsprocedure niet heeft beïnvloed en dat dit de eerlijke mededinging niet heeft belemmerd. Inschrijvers die handelen in strijd met het beginsel van eerlijke mededinging en onafhankelijke totstandkoming van Inschrijvingen (daarbij de vertrouwelijkheid in acht nemend) worden uitgesloten van verdere deelname aan de aanbestedingsprocedure.
85	Aanbesteding sdocument	2.15 Verplichte en facultatieve uitsluitingsgronde n	37		Bij de beoordeling van integriteit en betrouwbaarheid constateren wij dat regelmatig enkel jaarstukken op dochtermaatschappijniveau worden ingediend, terwijl relevante informatie op houdster- of investeringsniveau achterwege blijft. Bent u voornemens in uw toetsingsprocedure ook nadrukkelijk de concernstructuur, inclusief houdster- en investeringsmaatschappijen, mee te nemen bij het beoordelen van integriteits- en financieringsrisico's?	Tenzij daar een concrete aanleiding voor is, zal Aanbestedende dienst eventuele bewijsmiddelen over de concernstructuur niet verder opvragen dan wat het ingediende en rechtsgeldig ondertekend UEA-formulier aan ondernemingsstructuur laat zien. Zie ook het antwoord op vraag 107 met betrekking tot twijfels over eerlijke mededinging.
86	Aanbesteding sdocument	2.15 Verplichte en facultatieve uitsluitingsgronde n	37		Er zijn publiek toegankelijke bronnen (waaronder FTM.nl) die wijzen op integriteitsvraagstukken bij aandeelhouders van bepaalde inschrijvende partijen, waaronder: • Vervalste bankafschriften bij hypotheekaanvraag; • Nauwe banden met personen uit Russische politieke en economische netwerken; • Betrokkenheid bij gefaalde landbouwprojecten in Rusland met mogelijk dubieuze financieringsstructuren. Hoe wordt binnen de aanbestedingsprocedure geborgd dat integriteitsrisico's die hun oorsprong vinden bij aandeelhouders en investeerders, en die via dochtermaatschappijen doorwerken in de keten, effectief worden gesignaleerd en beoordeeld? Overweegt u aanvullend due diligence onderzoek in te zetten bij signalen van verhoogd risico, mede gezien het belang van integriteit bij Defensiegerelateerde opdrachten?	Het begrip 'integriteitsrisico' is breed uitlegbaar. Inschrijvers dienen bij hun inschrijving een Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA) in te vullen en te ondertekenen. Hierin zijn de facultatieve en verplichte uitsluitingsgronden opgenomen, die een belangrijk gedeelte van 'integriteitsrisico's' afdekken, zoals fraude, witwassen, criminele activiteiten etc. Uitsluitend de winnende Inschrijvers wordt verzocht om bewijsmiddelen in te dienen. Aanvullend is van belang dat op deze Raamovereenkomst de Algemene Beveiligingseisen voor Defensie opdrachten (ABDO) van toepassing is. Zie paragraaf 4.3.3 en bijlage 22 en 23 van het Aanbestedingsdocument. Tenslotte voegt Aanbestedende dienst de Bijlage 17 'Verklaring inzake sancties Rusland' aan de aanbesteding toe. U dient deze ingevulde bijlage ondertekend bij uw Inschrijving in te dienen. Zie ook het antwoord op vraag 107 met betrekking tot twijfels over eerlijke mededinging.
87	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	39	2	Bij K3 vraagt u om ten minste de inzet van minimaal 10 medewerkers op ieder van de door u opgesomde profielen uit het e-CF raamwerk. Wij gaan ervan uit dat u hier 1 bedoelt. U vraagt immers bij K2 om minimaal 100 personen totaal. Is onze aanname juist?	Aanbestedende dienst wijzigt deze eis K3 (paragraaf 2.16) door de passage "van minimaal tien medewerkers" te laten vervallen. De eerste zin luidt na deze wijziging: "K3: de referentieopdracht(en) zoals bedoeld bij K2 omvat(ten) ten minste de inzet van minimaal één (1) ICT-Professional op ieder van de onderstaande profielen uit het e-CF raamwerk: ...".
88	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40		In referentie-eis K3 benoemt u tien (10) profielen uit het e-CF raamwerk waarop Inschrijver ten minste tien (10) medewerkers heeft ingezet. Hoe dient Inschrijver het woord 'medewerkers' te interpreteren? Gaat dit om ICT-Professionals die in (loon)dienst van Inschrijver zijn? Graag uw uitgebreide motivatie.	Het woord 'medewerker' dient geïnterpreteerd te worden als 'ICT-Professional' Zie de aanpassing in het herziene Aanbestedingsdocument, v1.1 paragraaf 2.16 (wijzigingen bijhouden).

89	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40		In referentie-eis K3 benoemt u tien (10) profielen uit het e-CF raamwerk waarop Inschrijver ten minste tien (10) medewerkers heeft ingezet. In bijlage vijf (5) biedt u de mogelijkheid aan Inschrijvers om het aantal rijen uit te breiden. Is de aanname van Inschrijver correct dat het aantal rijen alleen uitgebreid mag worden met e-CF profielen waarvan Inschrijver ook ten minste tien (10) personen heeft ingezet? Graag uw motivatie.	Zie het antwoord op de vraag 87.
90	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40		In referentie-eis K3 benoemt u tien (10) profielen uit het e-CF raamwerk. In bijlage vijf (5) dienen Inschrijvers het profielnummer op te geven. Doelt u hiermee op het profielnummer uit het e-CF raamwerk of het opvolgnummer zoals vermeld in K3? Indien u het profielnummer uit het e-CF raamwerk bedoelt, bent u bereid om deze aan Inschrijvers te verstrekken ter voorkoming van het abusievelijk vermelden van een verkeerd nummer? Graag uw toelichting.	Aanbestedende dienst bedoelt hier het opvolgnummer.
91	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	39- 40		Inschrijver merkt op dat u bij de referentieopdracht in K1 refereert naar het e-CF raamwerk of het kwaliteitsraamwerk IV, echter in K3 geeft u aan dat de genoemde profielen uit het e-CF raamwerk moeten komen. Vanuit recente aanbestedingen is Inschrijver gewend te werken met het kwaliteitsraamwerk IV. Kunt u verduidelijken van welk raamwerk wij dienen uit te gaan?	Inschrijver dient uit te gaan van het e-CF raamwerk (zie 04 bijlage 4 e-CF 3.0 Framework). De tekst 'kwaliteitsraamwerk IV' is hier per ongeluk blijven staan. Zie ook de rectificatie van Aanbestedende dienst in het Aanbestedingsdocument v1.1.
92	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	39		Er zijn signalen dat enkele vaste leveranciers binnen RVO-aanbestedingen gebruikmaken van financiering met zeer hoge rentepercentages (tot 17%), wat vragen oproept over de continuïteit en financiële draagkracht. Welke aanvullende maatregelen overweegt u om de financiële stabiliteit en bedrijfscontinuïteit van inschrijvende partijen op structurele wijze te toetsen en te waarborgen?	Waar Aanbestedende dienst gerede twijfel heeft over de financiële draagkracht van een Inschrijver, zal aan Inschrijver om aanvullende informatie worden verzocht.
93	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40		De huidige eisen, waaronder een minimale capaciteit van 100 FTE's per opdracht (bijvoorbeeld inzet van 100 personen tegen gemiddeld €100 per uur bij 1.500 uur inzet), resulteren in een impliciete uitsluiting van MKB-partijen. Bent u bereid de personele eis te verlagen naar 50 FTE's, en daarnaast toe te staan dat de gevraagde referentie-ervaring over meerdere Opdrachtgevers (bijv. drie klanten) mag worden verdeeld in plaats van bij één klant geconcentreerd te zijn, teneinde markttoegang voor MKB-bedrijven te waarborgen?	De mogelijkheid om in samenwerkingsverband of met hoofd- en onderaannemer constructie in te schrijven, biedt naar overtuiging van Aanbestedende dienst voldoende ruimte om als (of met) mkb'er(s) in te schrijven. Er is geen maximum gesteld aan het aantal te overleggen referenties (als antwoord op deze geschiktheidseis), dus u kunt referentieopdrachten van uzelf, van medecombinanten en/of van derden (onderaannemers waar u een beroep op wilt doen) combineren om gezamenlijk aan de gestelde geschiktheidseis(en) te voldoen.
94	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40		Bij K3 wordt gevraagd dat de referentieopdracht K2 (ten minste 100 personen ter beschikking stellen), wordt gedaan met ten minste 10 medewerkers op 10 profielen. In eerdere aanbestedingen van vergelijkbare grootte, waaronder die van de Belastingdienst, wordt gevraagd om op een aantal profielen een minimaal aantal mensen te leveren. Graag zien wij deze eis aangepast in lijn met die aanbestedingen, of zien anders graag toegelicht waarom deze referentie anders is	Zie het antwoord op de vraag 87.
95	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40		In K3, worden profielen gevraagd welke niet in het bijgevoegde eCF document te herleiden zijn. Als voorbeeld hiervan, de ICT operations manager. Heeft Deelnemer, of begeleidende dienst, een duidelijke tool beschikbaar om te helpen om de juiste profielen te selecteren om de referentie te kunnen aantonen? Of is men bereid, om de eis van 10 professionals per profiel, te laten vallen en aan te passen naar tenminste deze 10 profielen?	Nee, Defensie heeft deze tool niet beschikbaar. De link naar e-CF profielen is bijgevoegd in bijlage 4 e-Competence Framework (e-CF) waar alle profielen te vinden zijn. Wel wijzigt Aanbestedende dienst de eis K3 (paragraaf 2.16) door de passage 'van minimaal tien medewerkers' te laten vervallen. De eerste zin luidt na deze wijziging: 'K3: de referentieopdracht(en) zoals bedoeld bij K2 omvat(ten) ten minste de inzet van een ICT-Professional op ieder van de onderstaande profielen uit het e-CF raamwerk: ...'.

96	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40	1	Bij eisen K2 en K3 constateren wij een mogelijke spanning. K2 vereist de inzet van ten minste 100 personen binnen een aangesloten periode van 12 maanden. K3 stelt echter dat binnen diezelfde referentie ten minste 10 medewerkers per profiel (10 profielen) ingezet moeten zijn. Dit impliceert een zeer specifieke verdeling (exact 10 per profiel), die in de praktijk niet altijd realistisch of relevant is. Kunt u toelichten waarom gekozen is voor een minimum van 10 personen per profiel, ook op specialistische functies als enterprise architect of security specialist? En bent u bereid te overwegen dat de eis ruimer wordt geïnterpreteerd, bijvoorbeeld als "inzet van alle genoemde profielen, met een evenwichtige verdeling over minimaal 100 personen"?	Zie het antwoord op de vraag 87.
97	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40	2	U staat toe dat referenties worden overgelegd van opdrachten die zijn uitgevoerd in de rol van onderaannemer, mits een contactpersoon bij de hoofdaannemer wordt opgegeven. Wij verzoeken u te bevestigen dat bij dergelijke referenties uitsluitend de prestaties mogen worden opgevoerd die daadwerkelijk door de betreffende onderaannemer zelf zijn geleverd, en dat deze niet mogen bestaan uit een collectieve inzet of prestaties van de hoofdaannemer of andere onderaannemers. Kunt u dit bevestigen of anders toelichten hoe u borgt dat referenties van onderaannemers representatief zijn voor hun eigen prestaties	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen.
98	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40	2	U staat toe dat één of meer referentieopdrachten worden opgevoerd om aan de eisen te voldoen. Wij maken ons zorgen dat dit partijen in staat stelt om met meerdere kleine opdrachten alsnog te voldoen, terwijl zij mogelijk niet beschikken over ervaring met opdrachten van de gevraagde schaal en complexiteit. Bent u bereid het aantal referenties te beperken tot maximaal drie, om te waarborgen dat alleen partijen met aantoonbare schaalgrootte kunnen inschrijven	Nee, daartoe is Aanbestedende dienst niet bereid. De beschreven werkwijze is de standaard werkwijze zoals deze bij alle aanbestedingen inhuur ICT-Professionals wordt toegepast.
99	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n			Kunt u concreet aangeven bij de referentieopdracht, kerncompetentie 3, profiel 6. ICT operations manager, welk KWIV profiel u wenst te zien?	Defensie werkt met e-CF profielen en wenst dus geen KWIV-profielen te zien.
100	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	31		Bij K.3 lezen we het volgende: de referentieopdracht(en) zoals bedoeld bij K2 omvat(ten) ten minste de inzet van minimaal tien medewerkers op ieder van de onderstaande profielen uit het e-CF raamwerk. Dit betekent dat dat K.2 het ter beschikkingstellen van minimaal 100 personen hiermee uitsluitend afgevangen dienen te worden. Onze aanname is dat u met K.3 het volgende het bedoeld: de referentieopdracht(en) zoals bedoeld bij K2 omvat(ten) ten minste inzet op de onderstaande vergelijkbare profielen uit het e-CF raamwerk. Graag ontvangen wij een nadere toelichting omtrent onze aanname.	Zie antwoord op vraag 87.
101	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	39	8	U verwijst voor de referentieprofielen naar het e-CF raamwerk, of het Kwaliteitsraamwerk IV, of daarmee vergelijkbare profielen. Echter staat in het referentieformulier (bijlage 5) dat profielen die niet in het e-CF staan niet meetellen. Als we voor de referentie gebruik maken van een of meerdere Opdrachtgevers die gebruik maken van het Kwaliteitsraamwerk IV of iets anders, hoe dienen wij dit formulier dan in te vullen?	U dient voor het invullen van het formulier uit te gaan van het e-CF raamwerk.
102	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseise n	40	1	De referentieopdracht omvat de inzet van minimaal 100 personen, waarvan ten minste de inzet van minimaal tien medewerkers op ieder van de 10 genoemde profielen uit het e-CF raamwerk. Aan dit minimum aantal inzetten, de minimum omzet en het aantal personen komen wij gemakkelijk. Ook leveren wij alle gevraagde profielen. Het indienen van referenties van 10 profielen met minimaal 10 inzetten is zelfs voor een Inschrijver met meerder Raamovereenkomsten van vergelijkbare omvang binnen de Rijksoverheid een uitdagende opgave. Bent u bereid dit aan te passen naar minimaal 100 personen waarvan in ieder geval de gevraagde 10 profielen en daarmee de 10 inzetten per profiel los te laten?	Zie het antwoord op vraag 87.

103	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseisen	40	3	Kerncompetentie 3 stelt: "de referentieopdracht(en) zoals bedoeld bij K2 omvat(ten) ten minste de inzet van minimaal tien medewerkers op ieder van de onderstaande profielen uit het e-CF raamwerk". U eist dus dat er tien medewerkers per profiel zijn ingezet, dus in totaal 100 personen. Het is onrealistisch om te verwachten dat Inschrijvers de bij K2 geëiste 100 inzetten precies evenredig hebben ingezet over deze 10 profielen. Inschrijvers moet dus meer dan 100 personen ter beschikking hebben gesteld om te voldoen aan uw referentie-eis. Daarmee wordt de referentie-eis K2 – en in het verlengde daarvan ook K4 – onbedoeld verzaamd. Daarnaast staan de geëiste aantallen per profiel niet in verhouding tot de onderhavige opdracht: gezien het aantal te contracteren leveranciers (10), het behoefteprofiel zoals geschetst in paragraaf 2.7 (tabel 1) én het aantal uitgezette aanvragen op deze profielen in de huidige raamovereenkomst. Zo zijn er bijvoorbeeld in de huidige raamovereenkomst (van 1-03-2023 t/m 30-06-2025) 14 aanvragen geweest voor een Product Owner en slechts 4 voor een Enterprise Architect. Naar onze mening is K3 hierdoor disproportioneel ten opzichte van de onderhavige opdracht. Wij verzoeken u daarom het vereiste minimumaantal ingezette medewerkers per profiel te laten vervallen en te vervangen door een alternatieve kerncompetentie, bijvoorbeeld een minimum van 50 medewerkers binnen de genoemde profielen, ongeacht de verdeling. Gaat u hiermee akkoord? Zo niet, dan ontvangen wij graag een toelichting waaruit blijkt hoe de aanbestedende dienst deze eis proportioneel acht.	Zie het antwoord op vraag 87.
104	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseisen	39		Kunt u bevestigen dat Inschrijvers voor het voldoen aan de geschiktheidseis "Technische bekwaamheid" gebruik mag maken van Defensie als referentieopdracht?	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen
105	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseisen	40		U beschrijft hier een kwaliteitszorgsysteem met vijf kenmerken. Voldoet Inschrijver aan het bewijs van deze vijf kenmerken door het overleggen van een geldig NEN9001 tezamen met een NEN4400-1 certificaat?	Ja, Inschrijver voldoet aan het bewijs van de vijf kenmerken door het overleggen van een geldig NEN9001 tezamen met een NEN4400-1 certificaat.
						Inschrijver kan ook aan de eis voldoen op de andere in het Aanbestedingsdocument benoemde wijzen.
106	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseisen	40		In kerncompetentie K3, stelt u dat de referentieopdracht minimaal de inzet van tien medewerkers per e-CF profiel moet aantonen. Wij begrijpen dat u hiermee wilt waarborgen dat Inschrijvers over voldoende relevante ervaring beschikken. Echter, wij constateren dat wij bijvoorbeeld voor de Enterprise Architect de afgelopen drie jaar toevalligerwijs geen 10 aanvragen hebben gehad. Zo zijn de hoeveelheid aanvragen per profiel fluctuerend. Hierdoor kunnen ervaren marktpartijen mogelijk uitgesloten zijn van deelname, wat de gewenste marktwerking kan beperken. Kunt u referentie-eis verruimen door toe te staan dat minimaal 10 medewerkers worden aangetoond voor 60% van de gevraagde profielen (6/10) en voor de resterende 40% (4/10) minimaal 5 medewerkers per profiel? Op deze manier blijft ervaring op voldoende schaal geborgd.	Zie antwoord op vraag 87.
107	Aanbesteding sdocument	2.16 Geschiktheidseisen	39		Stemt u ermee in dat een audit alleen met gegronde twijfel uitgevoerd mag worden?	Ja, een audit zal pas noodzakelijk zijn als Opdrachtgever/Deelnemer gereede twijfel heeft over de naleving van de verplichtingen van de Raam- en Nadere Overeenkomst door Opdrachtnemer. In voorkomend geval zal Opdrachtgever/Deelnemer eerst Opdrachtnemer in de gelegenheid stellen om te bewijzen dat zij haar verplichtingen nakomt. Indien Opdrachtgever geen of onvoldoende informatie heeft om vast te stellen dat Opdrachtnemer haar verplichtingen nakomt dan biedt een audit een oplossing. Een dergelijke audit zal door Opdrachtgever op haar kosten worden uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomst van de audit kan Opdrachtgever besluiten de kosten van de audit te verhalen op Opdrachtnemer indien sprake is van een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de verplichtingen door Opdrachtnemer.

108	Aanbesteding sdocument	2.2 Doel	16	1	Kunt u bevestigen dat het uitsluitend om inhuur van ICT-professionals gaat die werkzaamheden in Nederland verrichten?	Nee, dat kan niet worden bevestigd. Defensie is werkzaam in het hele Koninkrijk der Nederlanden. De werkzaamheden worden niet alleen in Nederland maar ook in het Caribisch gebied uitgevoerd.
109	Aanbesteding sdocument	2.4 Scope	16		Kunt u aangeven wat in de huidige overeenkomst de verdeling was tussen het aantal ingehuurd ICT-Professionals in loondienst bij contractanten en het aantal ingehuurd zelfstandige ICT-Professionals (zzp). Kunt u daarbij ook aangeven hoe u deze verhouding ziet in de nieuwe overeenkomst?	Voor het antwoord op het eerste deel van uw vraag verwijst Aanbestedende dienst naar hoofdstuk 2.7 Behoefteprofiel, tabel 5 uit het Aanbestedingsdocument. Over de verhouding ICT-Professionals in loondienst en zelfstandige ICT-Professionals bij de nieuwe Raamovereenkomst doet Defensie geen uitspraken. Dat zal de toekomst moeten uitwijzen.
110	Aanbesteding sdocument	2.4 Scope	16		Valt de inhuur van specialisten voor het installeren / aanleggen van ICT-infrastructuren onder deze raamovereenkomst, waarbij een VCA vereist is of valt dit buiten scope?	ICT-infra is een breed begrip, dit kan gaan over serverbeheer, netwerkbeheer etc. Dienstverlening aan ICT-infrastructuur kan in andere raamovereenkomsten voorkomen (zoals datacenters, connectiviteit, Defensie eigen GrIT-overeenkomsten etc.), maar het is zeker mogelijk ook iemand via deze Raamovereenkomst in te huren op zo'n profiel.
111	Aanbesteding sdocument	2.4 Scope	16		Valt de ICT-inhuur voor low-code platform ontwikkeling en beheer ook onder deze raamovereenkomst?	Ja, de ICT-inhuur voor low-code platform ontwikkeling en beheer valt ook onder deze Raamovereenkomst.
112	Aanbesteding sdocument	2.4 Scope	16	5	In dit artikel geeft u feitelijk aan dat kandidaten onder en ook zonder leiding en toezicht kunnen werken. Inkv de striktere handhaving op de Wet DBA door de Belastingdienst vanaf januari 2025; kunt u aangeven wat uw beleid is of wordt ten aanzien van het inhuren van ZZP'ers? En hoeveel van de uitgevraagde aanvragen zouden nu niet meer in aanmerking komen om zonder leiding en toezicht uit te voeren?	Defensie conformeert zich aan de vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie. Defensie is voornemens een nieuw eigen afwegingskader te ontwikkelen, dat helpt bij het bepalen of een opdracht (on)geschikt is voor inzet van een zelfstandige professional. Defensie is bereid met de nieuwe Opdrachtnemers af te stemmen over doorontwikkeling van dit afwegingskader, zodat gestreefd kan worden naar meer uniformering van vragen/criteria. Besluitvorming over het wetsvoorstel VBAR kan hierin dan meegenomen worden. Over de verhouding ICT-Professionals in loondienst en zelfstandige ICT-Professionals bij de nieuwe Raamovereenkomsten doet Defensie geen uitspraken. Dat zal de toekomst moeten uitwijzen.
113	Aanbesteding sdocument	2.4 Scope	16	1	Vallen alle salarisschalen voor de tijdelijke inhuur van ICT-professionals onder deze aanbesteding. Of is er een scope? Zo ja, wat is dan die scope?	Zie paragraaf 2.12 van het Aanbestedingsdocument. Het betreft de schalen 8 t/m 15 in het functiegebouw Rijk.
114	Aanbesteding sdocument	2.5 Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI)	19	2	U geeft bij deze innovatieproeftuin aan dat de commerciële fase (fase 4) buiten scope is. Stel een Opdrachtnemer voert een innovatieproeftuin uit. Wij nemen aan dat deze Opdrachtnemer dan niet wordt uitgesloten zodra het overgaat naar fase 4. Kunt u dat bevestigen?	Als de opvolging van de innovatieproeftuin leidt tot een nieuwe inhuuropdracht, zal deze logischerwijs in de hiervoor bestemde Raamovereenkomst als mini-competitie worden uitgezet, waarbij in beginsel alle Opdrachtnemers mogen aanbieden. Opdrachtnemer wordt hiervan niet bij voorbaat uitgesloten. Als de opvolging echter niet leidt tot een nieuwe inhuuropdracht, maar wel tot inkoop van een andere dienst of product, zal een voor deze situatie passende inkoopprocedure uitgevoerd dienen te worden.
115	Aanbesteding sdocument	2.6 Buiten scope	21		Programma's Foxtrot en SAP staan buiten scope. Geldt dit ook voor individuele inhuurvragen of clusteraanvraag?	De buiten scope bepaling voor de programma's Foxtrot en SAP geldt ook voor individuele inhuurvragen of voor clusteraanvragen die onder die programma's thuishoren.

116	Aanbesteding sdocument	2.7 Behoefteprofiel	24		In tabel 3 heeft u de verschillende standplaatsen uiteengezet. Daarbij vallen 99 NOK's onder standplaats 'overig'. Betekent dit dat u naast de genoemde standplaatsen in tabel 3 extra standplaatsen heeft die niet nader gedefinieerd zijn of betekent dit dat van deze NOK's de standplaats niet bekend is omdat deze bijvoorbeeld niet in de aanvraag is opgenomen? Graag uw motivatie.	Dit betreffen extra (werk)locaties welke niet nader gedefinieerd/benoemd zijn. Defensie heeft door het hele Koninkrijk der Nederlanden (werk)locaties, inclusief het Caribisch gebied. In de mini-competitie kan in de uitvraag worden aangegeven, welke verwachtingen de Opdrachtgever heeft van aanvaardbare reistijd en hybride werken. Het is vervolgens aan u en uw kandidaat om af te wegen in hoeverre het aanbod in overeenstemming te brengen is met de reisafstand en het inzetpatroon.
117	Aanbesteding sdocument	2.7 Behoefteprofiel	22		Nu op de afgelopen NAVO-top officieel de 5%-regel is bekrachtigd; dienen Inschrijvers vanuit die afspraak concreet rekening te houden met het, door u geschetste, 'hoogste-groei-scenario'?	Deze ontwikkeling kan zeker invloed hebben op de groei binnen de nieuwe Raamovereenkomst. Het is op dit moment niet in te schatten wat het effect op de uitnutting van de nieuwe Raamovereenkomst zal zijn. De uitwerking van de 5%-norm van de NAVO is nu aan de lidstaten, waaronder Nederland. Lidstaten hebben tot 2035 om te voldoen aan de norm.
118	Aanbesteding sdocument	2.7 Behoefteprofiel	23		Is het huidige aantal projectmanagement aanvragen representatief voor de nieuwe raamovereenkomst gezien de transitie naar agile werken? Wat zijn de inhuur verwachtingen voor agile functies zoals scrummaster, product owners en agile coaches?	Nee, het huidige aantal projectmanagement aanvragen is niet representatief voor de nieuwe Raamovereenkomst. Defensie is een organisatie in transitie. Dit betekent dat er meer vraag komt naar Scrum Masters, Agile Coaches en Product Owners. Ook van de traditionele Projectmanagers verwachten we een andere mindset en ervaring met sociale innovatie, zodat zij daarmee hun handelen aanpassen aan gewijzigde omstandigheden.
119	Aanbesteding sdocument	2.7 Behoefteprofiel	25	1	Van de huidige inzetten is 51% ZZZ conform de leidraad (Leidraad, 2.7, p.25). Kunt u aangeven hoeveel % van de 51% is gebaseerd op een aanvraag die valt in de categorie 'mini-competitie opdracht' conform PvE AP.0 (huidige raamovereenkomst)?	Aanbestedende dienst is niet in het bezit van de gevraagde informatie. In het nieuwe rapportage-format is dit wel opgenomen en dient Opdrachtnemer daarover wel te rapporteren: Zie 13 Bijlage 13 Model Rapportage (ICT-Inhuur Regulier en Detavast), tabblad NOK, kolom F.
120	Aanbesteding sdocument	2.7 Behoefteprofiel	25	1	Wij gaan ervan uit dat de door Defensie ingezette zelfstandige ICT-professionals (ZZP'ers) worden ingezet op een wijze die in overeenstemming is met de Wet DBA, bijvoorbeeld doordat sprake is van opdrachten zonder leiding en toezicht. Kunt u bevestigen dat dit het geval is, zodat Opdrachtnemers hier bij een eventuele overname van de lopende contracten op kunnen voortbouwen? Zo nee, hoe dient Inschrijver hier mee om te gaan?	De afweging of de inzet van een zzp'er geen schijnzelfstandigheid kan veroorzaken, is én blijft de verantwoordelijkheid van zowel Deelnemer als van én Inschrijver. Het voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving geldt eveneens voor de Deelnemer én Inschrijver. Deelnemer maakt voorafgaand aan het uitzetten van een mini-competitie een afweging of de werkzaamheden zich lenen voor de inzet van zzp'er in het kader van de Wet DBA. Inschrijver kan bij de betreffende mini-competitie de Nota van Inlichtingen gebruiken om bij twijfel vragen te stellen. Het is aan Inschrijver welke kandidaat aangeboden wordt.
121	Aanbesteding sdocument	2.7 Behoefteprofiel	25	4	In de huidige Raamovereenkomst is op ruim de helft van de NOK's een zelfstandig professional ingezet. Kunt u aangeven wat de verwachting is met betrekking tot dit percentage in de nog te gunnen Raamovereenkomst?	Nee, Aanbestedende dienst kan niet aangeven wat in de nog te gunnen Raamovereenkomst de verwachting is met betrekking tot dit percentage.
122	Aanbesteding sdocument	2.7 Behoefteprofiel	24	4	Kunt u aangeven wat de gewenste/verwachte verhouding zal zijn tussen thuiswerken en aanwezigheid op de standplaats?	Nee, dit kan Aanbestedende dienst niet aangeven. De gewenste/verwachte verhouding tussen thuiswerken en aanwezigheid op de standplaats wordt per aanvraag bekeken en vastgesteld. Het is maatwerk per opdracht.

123	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	24	4	Houden de Deelnemer bij de gunning van een aanvraag rekening met een maximale reisafstand van de in te zetten kandidaten? En zo ja, wat ziet de Deelnemer als maximale acceptabele reisafstand?	Per mini-competitie zal zowel in de uitvraag als bij de gunning rekening gehouden worden met de maximale reisafstand van de in te zetten kandidaten. Zie ook het antwoord op de vragen 116 en 122.
124	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	24	4	Kunt u aangeven in hoeverre er bij Defensie hybride gewerkt kan worden?	Dit wordt per aanvraag bekeken en per ICT-Professional worden er afspraken gemaakt over waar en hoe er gewerkt kan/mag worden. Zie ook het antwoord op de vragen 122 en 123.
125	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	25	4	In de huidige Raamovereenkomst is op ruim de helft van de NOK's een zelfstandig professional ingezet. Kunt u meer toelichting geven op uw huidige visie voor wat betreft de inhuur van zzp'ers?	Zie het antwoord op de vraag 112.
126	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	23		In de tabel staat bij Business Analyst dat er sprake is van 138 NOK's. Wij gaan er vanuit dat dit 13 moet zijn. Kunt u dit bevestigen?	Nee, u dient uit te gaan van de genoemde 138 NOK's voor Business Analyst.
127	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	23		Kunt u de 90 developer aanvragen splitsen naar platform (denk aan .NET, Java etc.)?	De door u gevraagde informatie is in de context van deze aanbesteding niet beschikbaar.
128	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	22	2	In de aankondiging van deze aanbesteding op TenderNed staat dat er voor deze aanbesteding of 6 of 7 raamovereenkomsten worden afgesloten. In paragraaf 2.7 van het aanbestedingsdocument wordt er over 10 raamovereenkomsten geschreven. Kunt u bevestigen dat paragraaf 2.7 van het aanbestedingsdocument correct is en er dus daadwerkelijk 10 raamovereenkomsten worden afgesloten als gevolg van deze aanbesteding?	De vermelding in de TenderNed publicatie is incorrect. Aanbestedende dienst bevestigt dat als resultaat van deze Aanbesteding beoogd wordt om met 10 Opdrachtnemers een Raamovereenkomst te sluiten.
129	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	24	2	Inschrijver constateert dat er maar 1 inhuuropdracht van/ voor een business analyst is geëxpireerd (tabel 2) maar in tabel 1 op pagina 23 staat dat er 138 NOK's voor business analisten lopen. Deze 'verhouding' begrijpt Inschrijver niet. Is er dan sprake van zeer lang lopende inhuuropdrachten voor business analisten? Hoe moet Inschrijver deze cijfers interpreteren?	U dient uit gaan van 138 NOK's voor Business Analyst. De conclusie dat het verschil zeer langlopende inhuuropdrachten zijn, kan niet zondermeer getrokken worden. De cijfers zijn een momentopname, echter heeft Defensie Business Analisten die voornamelijk langlopende opdrachten hebben. Deze zetten we in op grootschalige projecten, multi-projectopdrachten en programma's. Het kost tijd om vanuit de business de kennis te verzamelen en het zou een verspilling zijn om deze inhuur maar daarom kort in te zetten.
130	Aanbesteding document	2.7 Behoefteprofiel	22		Is er een extern adviesbureau of externe adviseur aan uw zijde betrokken bij deze aanbesteding? Zo ja, wat is de rol van het adviesbureau c.q. de adviseur?	In het team van IUC-EZ dat deze aanbesteding begeleidt, is één tijdelijk ingehuurd externe collega betrokken. De beoordelingsteams bestaan uitsluitend uit vaste medewerkers van de Defensie-organisatie.
131	Aanbesteding document	2.8 Inhuurproces	27		Kunt u aangeven hoeveel cluster/team aanvragen er geweest zijn en voor welke expertisegedieden?	De door u gevraagde gegevens over cluster/team uit het verleden zijn niet relevant. Voor de toekomst is niet aan te geven wat Defensie zal uitvragen.
132	Aanbesteding document	2.8 Inhuurproces	26	4	U nodigt kandidaten gefaseerd uit. Kunt u aangeven hoe lang de periode bedraagt totdat een besluit wordt genomen?. Immers in deze schaarse markt is het zaak om beschikbare geschikte kandidaten zo snel mogelijk vast te leggen voor een opdracht. Hoe langer de selectieprocedure loopt, des te groter is de kans op uitval.	Zie voor het antwoord de termijn zoals vermeld in het PvE (eis AP.27).

133	Aanbesteding sdocument	2.9 Raamovereenkomst	29	4	Hier schrijft u: "Opdrachtnemers hebben de primaire verantwoordelijkheid om de gevolgen van de aanpassing van genoemde wet tijdig, adequaat en zorgvuldig te verwerken in hun dienstverlening, indien en voor zover zij zzp'ers aan Deelnemers uitlenen." Wat verwacht u in deze precies van de Opdrachtnemer?	Deelnemers, Opdrachtgever en Opdrachtnemer hebben ieder een eigen verantwoordelijkheid om er op toe te zien dat de onder deze Raamovereenkomst te sluiten Nadere Overeenkomsten 'blijven' voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Met primaire verantwoordelijkheid wordt bedoeld dat Opdrachtnemer (als tussenkomende partij) een overeenkomst met een zelfstandige professional sluit en in zoverre 'fiscaal' Opdrachtgever is. Opdrachtnemer heeft er belang bij om te voorkomen dat het risico op schijnzelfstandigheid, fiscale naheffing, correctieverplichtingen etc. is geminimaliseerd en moet op basis van de informatie van zowel de zelfstandige als van de Deelnemer bepalen hoe hoog het risico hierop is, ook bij eventuele wijzigingen in wet- en regelgeving. Bij te hoge risico's signaleert de Opdrachtnemer dit bij de Deelnemer zodat op basis daarvan een beslissing kan worden genomen over de voortzetting van deze ICT-Professional op de opdracht. Zie ook de eisen A4 en A5 in het PvE.
134	Aanbesteding sdocument	2.9 Raamovereenkomst	29	4	Kunt u bevestigen dat bij elke aanvraag waar een ZZP'er wordt uitgevraagd ook een duidelijke opdrachtomschrijving is opgenomen?	Deelnemer zet geen aanvragen voor zzp'ers uit, maar inhuuropdrachten met of zonder de mogelijkheid van leiding en toezicht. Bij inhuuropdrachten zonder leiding en toezicht zal een duidelijke opdrachtomschrijving met een prestatiedoelstelling (kop en staart) worden opgenomen.
135	Aanbesteding sdocument	3.1 Vragen	42		Gezien de korte tijdslijnen tussen tenderpublicatie en sluiting nota van inlichtingen ronde 1 (5 werkdagen), verzoeken wij AD toe te staan dat er in de NVI ronde 2 nog nieuwe vragen gesteld mogen worden.	Ja, wij staan toe dat er in NVI ronde 2 nog nieuwe vragen worden gesteld, zie tekst rectificatie.
136	Aanbesteding sdocument	3.1 Vragen	42		Kunt u bevestigen dat eventuele in de NVI toegezegde wijzigingen zullen worden verwerkt in de uiteindelijke raamovereenkomst/ nadere overeenkomsten? Zo niet, kunt u motiveren waarom niet?	De door Aanbestedende dienst in de NVI-1 benoemde wijzigingen in het Aanbestedingsdocument, in de model Raamovereenkomst en in de bijlagen 6b en 6c, worden bij deze eerste Nota van Inlichtingen in de betreffende documenten met een opvolgend versienummer en met 'wijzigingen bijhouden', als bijlagen bij de NVI gepubliceerd. Eenzelfde handelswijze mag u bij de tweede Nota van Inlichtingen verwachten. De bij de tweede (laatste) Nota van Inlichtingen gepubliceerde Raamovereenkomst heeft dan te gelden als de definitieve, te ondertekenen versie.
137	Aanbesteding sdocument	4.1.2. Eén Inschrijving	43	2	Kan Opdrachtgever bevestigen dat een derde waarop een beroep wordt gedaan in het kader van de referenties bij meerdere Inschrijvers kan optreden als derde?	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen.
138	Aanbesteding sdocument	4.1.3 Samenwerkingsverbanden	44	3	Indien Inschrijver voor het voldoen aan de referentie beroep doet op de draagkracht van een onderaannemer welke vermeld staat op de UEA, is het dan toegestaan dat deze onderaannemer ook vermeld staat op de UEA van een andere Inschrijver?	Het is een Inschrijver niet toegestaan gelijktijdig ook als onderaannemer of derde van een andere Inschrijver mee te dingen naar dezelfde opdracht. Het is wel toegestaan dat meerdere Inschrijvers van dezelfde onderaannemer of derde gebruikmaken.
139	Aanbesteding sdocument	4.1.3 Samenwerkingsverbanden	44	3	Indien Inschrijver voor het voldoen aan de referentie beroep doet op de draagkracht van een onderaannemer welke vermeld staat op de UEA, is het dan toegestaan dat deze onderaannemer ook vermeld staat op de UEA van een andere Inschrijver waarbij deze onderaannemer ook voor een ander Inschrijver bijdraagt aan de draagkracht t.a.v. de referentieopdracht?	Ja, dat kan Aanbestedende dienst bevestigen.

140	Aanbesteding sdocument	4.1.6. Buitenlandse subsidies die de interne markt verstoren	46-47		U geeft aan dat Inschrijver bij inschrijving Bijlage 26 Formulier aanmelding cq verklaring buitenlandse bijdragen dient aan te leveren. Er is echter een officieel online FS-PP formulier beschikbaar. Bent u bereid dit formulier te accepteren als alternatief voor uw bijlage 26, gezien deze verklaring volgens de Europese officiële dienst wordt aangemaakt en ingediend? Zie hiervoor ook https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation/practical-information_en en het bijhorende online formulier (FS-PP) ivm foreign subsidies in notifiable foreign financial contributions to public procurement (FS-PP).	Ja, Aanbestedende dienst is bereid het online FS-PP formulier te accepteren als alternatief voor bijlage 26.
141	Aanbesteding sdocument	4.1.6. Buitenlandse subsidies die de interne markt verstoren	46		U heeft bijlage: "26 Bijlage 22 Formulier aanmelding cq verklaring buitenlandse bijdragen" toegevoegd. Echter is er een officieel online FS-PP formulier beschikbaar. Kan de aanbestedende dienst akkoord gaan dat deze verklaring volgens de Europese officiële dienst wordt aangemaakt en ingediend? We verwijzen naar https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation/practical-information_en en het bijhorende online formulier (FS-PP) ivm foreign subsidies in notifiable foreign financial contributions to public procurement (FS-PP) Het invullen via deze online weg is ook duidelijker wat er van de Opdrachtnemer verwacht wordt en alsdus minder kans op fouten.	Zie het antwoord op vraag 140.
142	Aanbesteding sdocument	4.2 Indienen	47		Kunt u bevestigen dat het overzicht in te dienen documenten in hoofdstuk 4.2.1. alle documenten bevat die bij de Inschrijving ingediend dienen te worden?	Met de beantwoording van deze Nota van Inlichtingen treedt er een wijziging op in de checklist van bij Inschrijving in te dienen documenten. De aanvulling bestaat uit een nieuw toe te passen Bijlage 17 Verklaring inzake sancties Rusland. Zie tekst rectificatie.
143	Aanbesteding sdocument	4.3.1 Rechtsgeldige ondertekening	48	3	Welke documenten en verklaringen moeten allemaal rechtsgeldig te worden ondertekend?	Bij Inschrijving zorgt u voor de volgende rechtsgeldig ondertekende documenten: - Het UEA-document; - Bijlage 17 Verklaring inzake sancties Rusland; en - Bijlage 26 Formulier(en) aanmelding c.q. verklaring buitenlandse bijdragen. Zie ook de checklist in paragraaf 4.2 van het Aanbestedingsdocument v1.1
144	Aanbesteding sdocument	4.3.6 Beantwoording kwaliteitswensen	51	2	Kopje Werkwijze. Staat Aanbestedende Dienst toe voor afbeeldingen en/of tabellen lettergrootte Verdana 8 te hanteren om de overzichtelijkheid te vergroten en leesbaarheid te borgen?	Nee. U dient in zich in al uw antwoordformulieren voor de Kwaliteitswensen te houden aan de vormvoorschriften / opmaakinstellingen, zoals die in hoofdstuk 4.3.6 van het Aanbestedingsdocument zijn omschreven.
145	Aanbesteding sdocument	4.3.6 Beantwoording kwaliteitswensen	50	2	Hoe verhoudt zich de vereiste anonimiteit van de inschrijvingen met het feit dat op de antwoordformulieren van de kwaliteitwensvragen de naam van de Inschrijver ingevuld moet worden?	De door Inschrijvers op de Kwaliteitswensen ingediende antwoordformulieren worden door Aanbestedende dienst geanonimiseerd voordat die aan de beoordelingscommissies beschikbaar worden gesteld.
146	Aanbesteding sdocument	5.1 Beoordelingsproc es	53		Kunt u bevestigen dat de beoordelingscommissie de inschrijving absoluut zal beoordelen en dus niet relatief aan een andere inzending? In dat laatste geval heeft de volgorde van het beoordelen van de inschrijvingen namelijk invloed op de uitslag, hetgeen afbreuk doet aan het gelijke speelveld van Inschrijvers. Zo niet, graag uw toelichting	De wijze van beoordeling is in het Aanbestedingsdocument beschreven. Iedere Inschrijving wordt uitsluitend beoordeeld en gewaardeerd volgens de maatstaf zoals die in het Aanbestedingsdocument is beschreven. Er is geen sprake van van vergelijking tussen Inschrijvingen.

147	Aanbesteding sdocument	5.3 Gunningsmodel	54		In het aanbestedingsdocument ontbreekt een gedetailleerde uitwerking van het beoordelingskader. Daarmee is voor Inschrijvers op dit moment niet duidelijk waarop zij precies worden beoordeeld en waar een inschrijving aan moet voldoen om een maximale score te behalen. Dit maat het lastig voor Inschrijvers om hun inschrijving optimaal af te stemmen op de doelstellingen/ wensen van de aanbestedende dienst. In de Gids Proportionaliteit (paragraaf 3.5) stelt als normatieve richtlijn om de beoordeling van inschrijvingen zorgvuldig, transparant en objectief in te richten. Ook het transparantiebeginsel uit de Aanbestedingswet vereist dat Inschrijvers vooraf voldoende inzicht hebben in de beoordelingssystematiek. Dit vergroot de rechtszekerheid, voorkomt willekeur en bevordert de kwaliteit van de inschrijvingen. Wij verzoeken u dan ook om alsnog een concreet beoordelingskader voor de kwalitatieve gunningscriteria op te nemen, waarin wordt gespecificeerd op basis waarvan en op welke schaal de inschrijvingen worden beoordeeld. Een suggestie hierbij is het gebruik van een objectief 5-puntssysteem, waarin: • Alle gevraagde onderdelen aantoonbaar beantwoord moeten worden; • aansluiting op de doelstellingen binnen het criterium centraal staat; • onderscheid wordt gemaakt tussen voldoen aan en overstijgen van minimumeisen; • maatregelen worden gekoppeld aan meetbare of aantoonbare resultaten. Een dergelijk beoordelingskader helpt niet alleen Inschrijvers, maar ondersteunt ook de aanbestedende dienst bij een uitlegbare, consistente en navolgbare beoordeling. a). Kunt u aangeven of u bereid bent om een dergelijk beoordelingskader op te nemen en zo de beoordeling transparanter en objectiever te maken? b). Zo nee, kunt u dan toelichten waarom u ervoor kiest om slechts een summiere beschrijving op te nemen? c). Kunt u daarbij onderbouwen hoe u denkt alsnog te voldoen aan het transparantiebeginsel en andere basisbeginselen van het aanbestedingsrecht, zoals objectiviteit, non-discriminatie en gelijke behandeling? Wij ontvangen graag uw motivering, zodat wij kunnen beoordelen of de beoordeling op een proportionele en rechtszekere wijze plaatsvindt.	Nee, hiertoe zijn wij niet bereid. De beoordeling vindt plaats op de in het Aanbestedingsdocument benoemde beoordelingsgrond. 'De mate waarin met de uitwerking van uw antwoord de doelstelling bij elke kwaliteitswens wordt bereikt.' De doelstelling c.q. doelstellingen zijn per Kwaliteitswens benoemd. Aanbestedende dienst voldoet hiermee aan het transparantiebeginsel, één van de grondbeginselen van het aanbesteden. Aanbestedende dienst is niet bereid om het beoordelingskader aan te passen, omdat Aanbestedende dienst van mening is dat dit beoordelingskader wel voldoet aan het transparantiebeginsel.
148	Aanbesteding sdocument	5.3 Gunningsmodel	54	3	Dient het minimale aantal te behalen punten op wensvragen 2 en 3 te worden bijgesteld naar een minimaal aantal van 280 punten gelet op het aangegeven percentage dat u heeft opgenomen? Want alleen wensvragen 2 en 3 tellen bij de berekening daarvan mee. Zo nee, hoe moeten Inschrijvers het nu aangegeven percentage interpreteren?	De in het Aanbestedingsdocument benoemde cijfers en het percentage zijn correct. Omdat het antwoord op Kwaliteitswens 1 alleen bestaat uit de eigen opgave van Inschrijver beperkt de waardering van de kwaliteit van de Inschrijving zich tot het antwoord op de Kwaliteitswensen 2 en 3. De minimaal door Inschrijver voor deze twee Kwaliteitswensen te bereiken kwaliteit is bepaald op 350 punten (50% van de maximaal te behalen 700 punten). Van de totaal maximaal te behalen kwaliteitsscore (900 punten) komt de som van 350/900 uit op 38,99%.
149	Aanbesteding sdocument	5.3 Gunningsmodel	53		Bent u bereid na opening van de kluis met inschrijvingen een Proces Verbaal van de opening met daarin alle Inschrijvers delen?	Aanbestedende dienst publiceert bij opening van de TenderNed kluis gebruikelijk een proces verbaal van opening, waarin de namen van de Inschrijvers staan vermeld.
150	Aanbesteding sdocument	5.4 Beoordelingscom misies	54	2	De beoordelingscommissie bestaat voor kwaliteitswensen 2 en 3 uit drie personen, allen medewerkers van de Deelnemer, die beschikken over de deskundigheid die nodig is om uw inschrijving te kunnen beoordelen. Dit impliceert dat dezelfde beoordelingscommissie zowel de wensvragen 2 als 3 beoordeelt. Kunt u dit bevestigen, of is er sprake van een beoordelingscommissie die enkel wensvraag 1 beoordeelt, en een andere commissie die wensvraag 3 beoordeelt?	Aanbestedende dienst zal in de tweede Nota van Inlichtingen een overzicht presenteren van de functieprofielen die in de beoordelingscommissies de beoordeling en waardering zullen uitvoeren.

151	Aanbesteding sdocument	5.4 Beoordelingscom misies	54		Is het mogelijk dat u eerder dan vermeld in leidraad (bij publicatie 2e nota van inlichtingen donderdag 14 augustus 2025), de functieprofielen van de leden van de beoordelingscommissie van kwaliteitswensen 2 en 3 beschikbaar stelt?	Aanbestedende dienst stelt de betreffende informatie beschikbaar via de tweede Nota van Inlichtingen.
152	Aanbesteding sdocument	5.4 Beoordelingscom misies	54	2	In deze paragraaf wordt gesproken over "de beoordelingscommissie" voor kwaliteitswensen 2 en 3, bestaande uit drie personen. Tegelijkertijd wordt aangegeven dat "ieder der beoordelingscommissies" elk antwoord separaat en zelfstandig beoordeelt. Kunt u toelichten of er sprake is van twee afzonderlijke beoordelingscommissies (één voor kwaliteitswens 2 en één voor kwaliteitswens 3) of van één gezamenlijke beoordelingscommissie voor beide kwaliteitswensen?	Kwaliteitswens 2 en kwaliteitswens 3 hebben ieder een eigen beoordelingscommissie die separaat van elkaar de beoordeling uitvoeren.
153	Aanbesteding sdocument	5.5 Beoordeling van de kwaliteitswensen			U hanteert een beoordelingskader waarbij de beoordelingen "uitstekend", "goed", "voldoende", "matig" en "slecht" worden gebruikt. Wij merken echter op dat deze termen vrij algemeen zijn en niet concreet aangeven op welke manier een Inschrijver voldoet aan de verschillende beoordelingsniveaus. Zou u ons meer specificatie kunnen geven over de criteria die worden gehanteerd voor elk van deze beoordelingsniveaus?	De beoordeling vindt plaats op de in het Aanbestedingsdocument benoemde beoordelingsgrond. "De mate waarin met de uitwerking van uw antwoord de doelstelling bij elke kwaliteitswens wordt bereikt." De doelstelling c.q. doelstellingen zijn per Kwaliteitswens benoemd. Aanbestedende dienst voldoet hiermee aan het transparantiebeginsel, één van de grondbeginselen van het aanbesteden.
154	Aanbesteding sdocument	5.5 Beoordeling van de kwaliteitswensen	55	3	De gehanteerde scoremethodiek (uitstekend – goed – voldoende – etc.) is op hoofdlijnen beschreven, maar mist concrete beoordelingscriteria per score. Hierdoor is het voor Inschrijvers niet duidelijk wat precies het verschil maakt tussen bijvoorbeeld "goed" en "uitstekend". Kunt u per scorecategorie toelichten welke aspecten of kenmerken van een antwoord bepalend zijn voor de score, zodat Inschrijvers weten wat verwacht wordt om maximaal te scoren	Uw antwoord op de Kwaliteitswensen wordt door de beoordelaars eerst individueel beoordeeld waarna door de beoordelingscommissie in consensus een waardering slecht, matig, voldoende, goed of uitstekend wordt toegekend. Deze waardering hangt samen met de mate waarin uw uitwerking beantwoordt aan de doelstelling bij de Kwaliteitswensen.
155	Aanbesteding sdocument	5.5 Beoordeling van de kwaliteitswensen	55		Het beoordelingskader kwaliteitswensen 2 en 3 geeft zeer globaal aan op basis waarvan de kwaliteitswensen worden beoordeeld. Kunt u nader specificeren welke onderliggende beoordelingscriteria en normering de beoordelingscommissie hanteert bij de beoordeling? Graag ontvangen wij per wensvraag inzicht in de sub-criteria, weging, en de kwalitatieve onderscheidingen per score (uitstekend, goed, voldoende, matig, slecht.)	Zie antwoord op vraag 153.
156	Aanbesteding sdocument	5.5 Beoordeling van de kwaliteitswensen	55	3	Uw beoordelingskader is als onduidelijk te beschouwen. Wanneer is een beantwoording dan precies Uitstekend, goed, voldoende, matig en slecht? Hier moet u toch ook wel duidelijke richtlijnen voor de beoordelaars in deze hebben. Ook in het kader van het transparantiebeginsel is Inschrijver van mening dat u echt meer inhoud/ context aan deze beoordelingsgradaties dient te geven. Hoe ziet u dit zelf?	Zie antwoord op vraag 153.
157	Aanbesteding sdocument	6.3.3 Technische bekwaamheid	40	1	U benoemt een aanpak die geen onnodige drempels opwerpt voor het MKB, door onder meer de zeer toegankelijke referentie-eisen (p.15 Leidraad). 1. De referentie is echter niet toegankelijk voor veel aanbieders, door 10 medewerkers op ieder van de onderstaande profielen uit te vragen in 12 maanden tijd en 2. kerncompetentie K3 is zo uitgevraagd dat met invulling van K3 ook direct wordt voldaan aan K2, terwijl Opdrachtgever verschillende kerncompetenties dient vast te stellen op essentiële punten van de opdracht (3.5F Gids Proportionaliteit). Om bovenstaande redenen verzoeken wij u om K3 te wijzigen naar: "de inzet van referentieopdracht(en) zoals bedoeld bij K2 omvat(ten) ten minste de inzet van minimaal de 10 onderstaande profielen uit het e-CF raamwerk (i.p.v. 10 per profiel). Dit is ook meer in lijn met de overige RVO-aanbestedingen en de voorgaande Defensie-aanbesteding TN343527). Kunt u hiermee akkoord gaan?	Zie het antwoord op de vraag 87.
158	Algemeen	Algemeen			Vanuit het document Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025 - 2029 is op pagina drie (3) opgenomen dat Defensie op de vijf (5) NLD-gebieden roadmaps gaat ontwikkelen. Is de aanname van Inschrijver correct dat deze roadmaps vooralsnog zijn ondergebracht in Bijlage 1: Ambities per NLD gebied op pagina 38 en verder van het document? Graag uw uitgebreide motivatie.	Ja, uw aanname is correct.

159	Algemeen	Algemeen	n.v.t.		In de antwoordformulieren die u beschikbaar stelt, dient bovenaan de naam van de Inschrijver te worden ingevuld. Dit lijkt niet in overeenstemming met anoniem inschrijven. Kunt u de juiste antwoordformulieren beschikbaar stellen om verwarring te voorkomen?	Aanbestedende dienst zal de antwoordformulieren op dit punt niet aanpassen. Zie ook het antwoord op de vraag 145.
160	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	14		In artikel 15.3 vermeldt u de wens om een accountantscontrole te kunnen laten uitvoeren. Als beursgenoteerde organisatie accepteert Opdrachtnemer geen auditclausule, aangezien wij onderworpen zijn aan strikte wet- en regelgeving, waaronder privacywetgeving. Onze organisatie beschikt over een eigen accountantsafdeling die op onafhankelijke en objectieve wijze audits en accountantsonderzoeken uitvoert. In goed overleg kunnen wij u inzage geven in de relevante auditrapportages. Gaat u akkoord met dit alternatief?	Nee, dat is niet akkoord. Opdrachtgever wil de mogelijkheid behouden een audit uit te laten voeren door een organisatie die onafhankelijk is van de Opdrachtnemer. Ook bij de Aanbestedende dienst staat vertrouwelijkheid hoog in het vaandel. Dit geldt eveneens voor alle van Opdrachtnemer afkomstige informatie. Een audit zal niet lichtvaardig worden uitgevoerd en zal altijd gepaard gaan met die maatregelen die de minste schade zullen geven.
161	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	14		U vermeldt in artikel 15.4 het recht te willen behouden om facturen op te schorten. Kunt u bevestigen dat enkel facturen die zijn betwist en binnen de reclamatieperiode van 30 dagen zijn gemeld bij Opdrachtnemer voor opschorting in aanmerking komen?	Ja.
162	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15		In artikel 17.5 wordt een boete gesteld op schending van de geheimhoudingsverplichting. Deze boete is vastgesteld op €50.000 per overtreding, maar wordt verder niet gemaximeerd. Inschrijver is als beursgenoteerde onderneming wettelijk verplicht om een effectief risicobeleid te voeren. In dat kader dienen boeteclausules niet alleen per gebeurtenis, maar ook op jaarbasis te worden gemaximeerd. Indien er namelijk alleen een maximum per gebeurtenis geldt, dan kunnen er in theorie oneindig veel boetes worden opgelegd, waardoor er in feite sprake is van een ongelimiteerde boeteclausule. Het aanvaarden van een dergelijke ongelimiteerde boeteclausule brengt onaantvaardbare en overigens ook onverzekerbare financiële risico's met zich mee. In verband met deze onverzekerbaarheid verwijzen wij naar Voorschrift 3.9 A van de Gids Proportionaliteit, die invulling geeft aan het in acht te nemen proportionaliteitsbeginsel. Wij verzoeken u derhalve om de te verbeuren boetes te maximeren tot een maximum van €100.000 per jaar. Kunt u daarmee instemmen? Zo nee, met welke beperking van de boete op jaarbasis kunt u wel instemmen? Indien u niet bereid bent om de boete te maximeren op jaarbasis, dan verzoeken wij u te motiveren wat uw bezwaren zijn.	Aanbestedende dienst wijst u op het uitgangspunt, dat als herhaaldelijk boetes worden opgelegd op een Opdrachtnemer vanwege schending van de geheimhoudingsplicht, er dan een heel ander probleem aan de orde is wat zelfs de voortzetting van de Raamovereenkomst kan aantasten. Daarnaast ziet Voorschrift 3.9 A van Gids Proportionaliteit op de allocatie van risico's en risicobeheersing. Aanbestedende dienst acht het een taak van Opdrachtnemer om te zorgen dat het door haar ter beschikking gesteld personeel zich houdt aan de geheimhoudingsverplichtingen die bij de uitvoering van de Nadere overeenkomst gelden. Derhalve blijft Aanbestedende dienst bij haar standpunt dat de boete niet op voorhand wordt gematigd of te laten vervallen.
163	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 5 Kwaliteitsborging, informatieverstrekking en audits	10		Art. 5.3 In beginsel is Gegadigde akkoord met de medewerking aan een mogelijke audit door de Aanbestedende Dienst. Is de Aanbestedende Dienst bereid om aan deze bepaling toe te voegen dat de audit niet mag worden uitgevoerd door een concurrerende onderneming van de Gegadigde? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	In artikel 14.9 van de Raamovereenkomst is reeds opgenomen dat de uitvoerder van de audit/controle geen directe concurrent van Opdrachtnemer is.
164	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	10		Art 8.1 sub a Teneinde eventuele misverstanden te voorkomen zouden wij graag zien dat deze bepaling als volgt wordt aangevuld: "Dit laat de bevoegdheid van Wederpartij onverlet om de aan die diensten ten grondslag liggende onderdelen, algemene beginselen, ideeën, ontwerpen, documentatie, werken, programmeertalen en dergelijke, zonder enige beperking voor andere doeleinden toe te passen en te exploiteren, hetzij voor zichzelf hetzij voor derden. Evenmin tast een eventuele overdracht van rechten van intellectuele of industriële eigendom het recht van Wederpartij aan om ten behoeve van zichzelf of derden producten en/of diensten te ontwikkelen die soortgelijk zijn aan die welke ten behoeve van Opdrachtgever zijn of worden geleverd." Zou u dit willen bevestigen c.q. willen aanpassen? Indien u dit niet wenst te bevestigen en/of aan te passen, wilt u dat dan motiveren?	Nee, Aanbestedende dienst neemt uw voorstel niet over. Het zal van de Nadere opdracht afhangen of een dergelijke aanvulling op het IPR noodzakelijk en passend is. Tijdens de mini-competitie is voldoende ruimte om een dergelijke aanscherping aan te dragen, waarmee Opdrachtgever/Deelnemer de afweging binnen de context van de Nadere Opdracht kan maken.

165	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechte n	11		Art 8.5 en 8.6 Is de Aanbestedende Dienst bereid om de volgende bepaling toe te voegen aan de genoemde artikelen? "De vrijwaring is niet van toepassing voor zover een inbreuk, als bedoeld in artikel 8 van de Voorwaarden, is ontstaan als gevolg van een door Opdrachtgever/Deelnemer ingeschakelde derde aangebrachte modificatie in de Prestatie alsmede indien de inbreuk het gevolg is van onjuist of onoordeelkundig gebruik van de Prestatie door Opdrachtgever." Zo niet, kan u dan motiveren waarom niet?	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. Het gaat hier om inbreuken in het kader van de Raamovereenkomst en/of Nadere Overeenkomst(en). In aanvulling hierop geldt het gestelde in artikel 14.4 Raamovereenkomst: "[...] De vrijwaring is niet van toepassing voor zover een inbreuk, als bedoeld in artikel 8 van de Voorwaarden, is ontstaan als gevolg van een door Opdrachtgever/Deelnemer of een door Opdrachtgever/Deelnemer ingeschakelde derde aangebrachte modificatie in de Prestatie alsmede indien de inbreuk het gevolg is van onjuist of onoordeelkundig gebruik van de Prestatie door Opdrachtgever.' Overigens is artikel 8.6 ARBIT-2022 in de Raamovereenkomst vervangen door artikel 14.11 Raamovereenkomst.
166	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechte n	11		Art 8.7 "In rechte betrekken" betekent niet noodzakelijkerwijs dat de vordering van de derde ook succesvol is of zal zijn. Een niet-valide vordering zou naar mening van Gegadigde geen recht op ontbinding mogen geven. Bent u derhalve bereid overeen te komen dat het recht van de Aanbestedende Dienst om de Overeenkomst te ontbinden zoals bedoeld in dit artikel, pas toepassing kan hebben wanneer een rechter heeft bepaald dat inderdaad sprake is van een schending van intellectuele eigendomsrechten? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord. Opdrachtgever moet zonder enige belemmering gebruik kunnen maken van programmatuur. Wanneer een derde partij belemmeringen opwerpt welke niet weggenomen kunnen worden door het inroepen van een vrijwaring door Opdrachtgever, dan moet Opdrachtgever de mogelijkheid hebben om de Raamovereenkomst te kunnen ontbinden. Deze ontbindingsmogelijkheid zal Opdrachtgever echter niet lichtvaardig gebruiken.
167	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	14		Art 15.5 Indien de Aanbestedende Overheid weigert de facturen te betalen zonder gerede grond, dan is de Inschrijver verplicht om de werkzaamheden te blijven uitvoeren. Wij zijn van mening dat het niet in alle gevallen redelijk is het wettelijk opschortingsrecht of ontbindingsrecht aan Inschrijver te ontnemen. Wij stellen daarom voor aan artikel 15 lid 5 het volgende toe te voegen: "In geval van de overschrijding van een betalingstermijn door Opdrachtgever of (gedeeltelijke) niet betaling door Opdrachtgever van een factuur, anders dan vanwege het feit dat hij van mening is dat de factuur onjuist of de Prestatie ondeugdelijk is en hij Wederpartij daarvan adequaat op de hoogte heeft gebracht, heeft Opdrachtnemer het recht om de werkzaamheden op te schorten of te beëindigen, tenzij het niet kunnen opschorten en/of het niet kunnen beëindigen van de werkzaamheden onredelijk bezwarend is voor de Opdrachtgever." Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Aanbestedende dienst neemt uw verzoek niet over. Opschorting kan de bedrijfsvoering van Opdrachtgever verstoren, hetgeen niet acceptabel is. Daar komt bij dat het Opdrachtgever er veel aan gelegen is om tijdig te betalen als er geen geldige reden is om dat niet te doen. Dit om niet in de situatie van artikel 15.2 van de ARBIT-2022 terecht te komen. Als er naar de mening van Opdrachtgever wel een reden is om niet tot betaling over te gaan, dan zullen Partijen daarover met elkaar in contact treden om tot een oplossing te komen.
168	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15		In artikel 17.5 is een direct opeisbare boete van €50.000,- per overtreding opgenomen. Deze boete is erg hoog. Bent u bereid de boete bij overtreding van de geheimhoudingsverplichting te beperken tot EUR 10.000,00? Van een dergelijke boete gaat nog steeds voldoende preventieve werking uit. Wij stellen voor de bepaling als volgt aan te passen: "Indien een partij geen redelijke maatregelen heeft genomen om de geheimhouding te waarborgen en/of te beperken en de in artikel 17.1 opgenomen geheimhoudingsverplichting schendt, is deze partij aan de andere partij een onmiddellijk opeisbare boete verschuldigd van maximaal €10.000,--." Kunt u met hiermee akkoord? Zo nee, bent u bereid om de boete uit artikel 17.5 te verlagen naar een ander lager bedrag?	Aanbestedende dienst stemt niet in met uw voorstel. Deze boete beoogt een afschrikwekkend effect te hebben en wordt daarom niet gematigd. Deelnemer acht dit nodig om geheimhouding te borgen. De boete blijft onverkort van toepassing.
169	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 19 Beveiligingsproce dures en informatiebeveilig ing	16		Art 19.2 Bent u bereid om een EU equivalent van de VOG te aanvaarden voor Personeel dat niet woonachtig is in Nederland, bijvoorbeeld in België?	Ja, Defensie is daartoe bereid.

170	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 22 Vervanging Personeel van Wederpartij	17		Op grond van artikel 22.2 ARBIT heeft u het recht om eenzijdig, zonder overleg en zonder verdere motivatie, vervanging van medewerkers te eisen. Dit is volgens ons niet redelijk en wij kunnen niet op voorhand garanderen dat er ten allen tijden een geschikte vervanger beschikbaar is. Bent u bereid om dit artikel als volgt te wijzigen: "Indien Opdrachtgever vervanging van Personeel verlangt, zal hij daarover eerst met Wederpartij in overleg treden teneinde gezamenlijk een passende oplossing te vinden."? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	In dit verband wordt u verwezen naar artikel 6.4 van de Raamovereenkomst.
171	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering	19		Art 29.2 Gelet op artikel 14.3 van de Raamovereenkomst, bent u bereid de dekking van de verzekering in lijn te brengen met de in artikel 14.3 genoemde bedrag?	Daartoe is de Aanbestedende dienst niet bereid. De nu in artikel 14.3 van de Raamovereenkomst vermelde aansprakelijkheidsbeperking acht de Aanbestedende dienst proportioneel.
172	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20		Art 30.1 De term 'ontbinden' heeft juridisch gezien het gevolg dat Gegadigde de geleverde diensten moet terugnemen en dat Gegadigde de door de Aanbestedende Dienst betaalde facturen moet terugbetalen. Gelet op de aard van de opdracht is dit slecht uitvoerbaar. Gegadigde vraagt u daarom het volgende toe te voegen: "Voor zover in de voorwaarden en de Overeenkomst wordt gesproken over 'ontbinden' geldt dat dit enkel geldt voor toekomstige verplichtingen en geen ongedaanmakingsverplichtingen met zich meebrengt.". Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Nee. Aanbestedende dienst is van mening dat het Burgerlijk Wetboek hier reeds in voorziet. De partij die de Raamovereenkomst ontbindt kan gehouden zijn een vergoeding te betalen voor de waarde die de ontvangen Prestatie heeft gehad (artikel 6:272 BW).
173	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20		Art 30.2 Gegadigde acht het niet redelijk dat een situatie van overmacht leidt tot een mogelijkheid tot ontbinding, nu dit een ongedaanmakingsverplichting met zich meebrengt. De aard van de dienstverlening van Gegadigde brengt mee dat een ongedaanmakingsverplichting praktisch lastig hanteerbaar is en daarbovenop is het niet redelijk dat een situatie van overmacht resulteert in het moeten terugbetalen van de vergoeding. Kunt u derhalve bevestigen dat een situatie van overmacht slechts zal kunnen leiden tot een opzeggingsbevoegdheid? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Nee. Aanbestedende dienst is van mening dat het Burgerlijk Wetboek hier reeds in voorziet. De partij die de Raamovereenkomst ontbindt kan gehouden zijn een vergoeding te betalen voor de waarde die de ontvangen Prestatie heeft gehad (artikel 6:272 BW).
174	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20		Art 30.2 Bent u bereid de termijn vermeld in dit Artikel aan te passen naar een langere termijn van 30 Werkdagen?	Aanbestedende dienst is daartoe niet bereid.
175	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 62 Garanties	31		Bent u bereid om 'garandeert Opdrachtnemer' te vervangen door 'spant Opdrachtnemer zich ervoor in om? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Nee. Het bij de Raamovereenkomsten voor de inhuur van ICT-Professionals binnen de categorie standaard gehanteerde model is, dat Opdrachtnemer zich verbindt aan de eisen en KPI's die via het Programma van Eisen gesteld zijn, zoals bijvoorbeeld aanbestedingsbetrouwbaarheid. Het daarbij gehanteerde rapportagemodel stelt Opdrachtnemer in iedere meetperiode in de gelegenheid om per inhuuraanvraag steeds zelf een beslissing te nemen of hij een kandidaat kan aanbieden, of niet. De garantie conform art. 62 ARBIT 2022 komt in dat model pas ter sprake, als Opdrachtnemer minder presteert, dan waar Opdrachtnemer zich bij Inschrijving aan dit model heeft geconformeerd, tegen de rekenfactor, waaronder Opdrachtnemer de dienstverlening heeft geboden. De eerste 'sanctie' bestaat daarbij uit de toekenning van een gele kaart, als de prestatie in een specifiek kwartaal onder het vereiste percentage aanbestedingsbetrouwbaarheid gebleven is. In dit model ziet Aanbestedende dienst geen onredelijkheid, en daarmee geen aanleiding om art. 62 ARBIT aan te passen.
176	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechte n	10		Op grond van artikel 8.1 worden alle IE-rechten die samenhangen met een specifiek voor Opdrachtgever verrichte prestatie aan Opdrachtgever overgedragen. Graag bespreekt Inschrijver hoe de IE-rechten worden overgedragen, welke IE-rechten dit precies betreffen en welke blijven berusten bij Inschrijver. Is de aanbestedende dienst in haar rol als Opdrachtgever hiertoe bereid?	Nee, de Aanbestedende dienst is hiertoe niet bereid. Over intellectuele eigendomsrechten zullen geen aanvullende contractuele bepalingen worden opgenomen bovenop het reeds gestelde in de ARBIT-2022 en in de Raamovereenkomst.

177	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechte n	11		Uit artikel 8.5 volgt – kort gezegd – dat Opdrachtnemer de Opdrachtgever vrijwaart voor claims vanwege IE-inbreuken. Die vrijwaring is niet gelimiteerd en vormt daarmee een onevenredig groot risico in het licht van de (omvang van de) van Opdrachtnemer verlangde dienstverlener. Bent u bereid de beperkingen op de aansprakelijkheid van overeenkomstige toepassing te verklaren op deze vrijwaringsbepaling? Zo nee, bent u dan bereid de vrijwaring te beperken tot inbreuken op IE-rechten van derden binnen Nederland, of als alternatief, te limiteren tot de in artikel 26 opgenomen aansprakelijkheidslimitering.	De hoogte van de aansprakelijkheid op grond van artikel 8.5 ARBIT wordt in artikel 14.4 Raamovereenkomst gelimiteerd tot het in artikel 26.2 ARBIT genoemde maximumbedrag. Daarnaast worden in artikel 14.4 Raamovereenkomst omstandigheden opgesomd waaronder Opdrachtgever geen beroep kan doen op deze vrijwaring.
178	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15		Volgens artikel 17.5 is bij schending van de geheimhoudingsverplichting de Opdrachtnemer een boete verschuldigd van EUR 50.000. Nu de ICT-Professional (gedetacheerde) werkzaam is onder leiding en toezicht van de Opdrachtgever, heeft de Opdrachtnemer geen invloed op diens handelen en nalaten op de werkvloer bij Opdrachtgever. Tegen die achtergrond zijn wij van mening dat wij niet aansprakelijk kunnen worden gehouden voor het schenden van de geheimhoudingsplicht in het kader van de werkzaamheden van de terbeschikkinggestelde arbeidskracht. Daarbij komt dat Deelnemer en ICT-Professional een directe contractuele relatie aangaan door ondertekening van de geheimhoudingsverklaring overeenkomstig eis 19 van het Programma van Eisen. Uit actuele rechtspraak (ECLI:NL:RBMNE:2024:4709) blijkt dat daarmee een grondslag bestaat om de ingeleende arbeidskracht direct aan te spreken vanwege een toerekenbare tekortkoming. In lijn met die actuele rechtspraak ligt het in onze optiek in de rede boetes direct in rekening brengen bij de ICT-Professional. Wilt u tegen deze achtergrond bevestigen dat de boete alleen is verschuldigd als het eigen, vaste personeel van Opdrachtnemer (die dus niet ter beschikking worden gesteld aan Opdrachtgever) de geheimhouding schendt. Zo nee, wilt u dat dan toelichten?	Aanbestedende dienst neemt uw verzoek niet over. Deelnemer acht de bepaling nodig om geheimhouding te borgen. Het is Opdrachtnemer -al dan niet via een onderaannemer - die in een contractuele relatie met de ICT-professional staat en ervoor verantwoordelijk is dat de ICT-professional zich aan de geheimhoudingsverplichting houdt. Aanbestedende dienst maakt hierbij geen onderscheid tussen eigen medewerkers van Opdrachtnemer of zelfstandige professionals. Opdrachtnemer heeft de verplichting om de ICT-professional die wordt ingezet bij Deelnemer, goed te informeren en te instrueren over de geheimhoudingsverplichting. Of Opdrachtnemer een boete op schending van de geheimhoudingsplicht doorlegt aan een zelfstandige professional, is een aangelegenheid waar Opdrachtgever/Deelnemer geen rol in heeft. De boete blijft onverkort van toepassing.
179	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 20 Arbeidsomstandig heden	17		In artikel 20 wordt gesproken over arbeidsomstandigheden. Opdrachtnemer en Opdrachtgever dienen hierin samen hun verantwoordelijkheid te dragen, zij het dat de rol van Opdrachtnemer beperkter is. Opdrachtnemer dient aan de Medewerker die ter beschikking wordt gesteld de arbeidsomstandigheden kenbaar te maken, welke veiligheidsvoorschriften gelden etc. De rol van Opdrachtgever is groter als materieel werkgever, namelijk dat zij moet zorgen voor veilige arbeidsomstandigheden voortvloeiend uit onder meer de Arbeidsomstandighedenwet. Kunt u bevestigen dat indien Opdrachtnemer haar plichten als formeel werkgever zijn nagekomen ten aanzien van arbeidsomstandigheden en informatieplicht de Opdrachtgever als inlenende partij aansprakelijk zal zijn bij eventuele schade aan de zijde van de gedetacheerde op grond van artikel 7:658 lid 4 BW?	De Aanbestedende dienst kan daar op voorhand geen algemene uitspraak over doen. De dwingendrechtelijke bepalingen uit het Nederlands Burgerlijk Wetboek in combinatie met jurisprudentie en de contractuele voorwaarden, zullen bepalen bij wie de aansprakelijkheid berust in een specifieke situatie.
180	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 29 Verzekering	19		Als beursgenoteerde onderneming kunnen wij geen inzage geven in bewijzen van premiebetaling of eventuele eerdere claims onder onze verzekeringspolis. Uit de toelichting op de ARBIT blijkt dat het mogelijk is om in plaats daarvan een kopie te verstrekken van het door de verzekeraar afgegeven certificaat waaruit blijkt dat de omvang van de verzekeringsdekking voldoet aan de door u gestelde verzekeringseis. Kunt u akkoord gaan met het verstrekken van een dergelijk certificaat?	Aanbestedende dienst wijst u op artikel 14.7 van de Raamovereenkomst: Opdrachtnemer kan aan artikel 29.3 Voorwaarden voldoen door overlegging van een kopie van het door de verzekeraar afgegeven verzekeringscertificaat.
181	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		De aansprakelijkheid is beperkt per gebeurtenis, maar niet per kalenderjaar. In theorie is dan ook sprake van ongelimiteerde aansprakelijkheid, hetgeen niet kan worden aanvaard. Bent u bereid een maximum aansprakelijkheid per kalenderjaar op te nemen van bijvoorbeeld 2 miljoen Euro?	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met het voorstel. De aansprakelijkheid van Opdrachtnemer is op meerdere fronten beperkt. Zie daartoe artikel 26.2 en 26.3 ARBIT, waarbij tevens geldt dat samenhangende gebeurtenissen te zien zijn als één gebeurtenis. Artikel 14.3 Raamovereenkomst beperkt de aansprakelijkheid in artikel 26.3 tot de genoemde directe schade. Tot slot staan in artikel 14.4 Raamovereenkomst beperkingen opgenomen ten aanzien van door Opdrachtgever aanvaarde vrijwaringen. Aanbestedende dienst is van mening dat hiermee binnen de kaders van de toelichting op de ARBIT en de Gids Proportionaliteit een evenwichtige aansprakelijkheidsregeling wordt overeengekomen.

182	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechte n	11		In deze artikelen wordt in terugkerende gevallen gesproken over een (gestelde) inbreuk. Het betreft dus geen bewezenverklaring. Bent u bereid de tekst van artikel 8.5, 8.6 en 8.7 zo aan te passen dat dit enkel geldt voor daadwerkelijke inbreuken?	Nee, Aanbestedende dienst is daartoe niet bereid. Gelet op de inhoud van de betreffende bepalingen is het relevant dat 'gestelde' gehandhaafd blijft. Zie ook het antwoord op de vragen 165 en 177.
183	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Bent u bereid artikel 26.4.c en 26.4.d te verwijderen, daar dit geen wettelijke uitzonderingen zijn op de aansprakelijkheidsbeperking, zodat deze onder de reguliere aansprakelijkheidsbeperking van artikel 26.3 vallen?	Nee, Aanbestedende dienst is daartoe niet toe bereid. Artikel 26.4 sub c en d ARBIT zijn voor Opdrachtgever/Deelnemer een essentieel onderdeel van de risico's/aansprakelijkheid, die zij via Opdrachtnemers afgedekt/geborgd willen zien. Opdrachtgever verwacht dat Opdrachtnemer deze aansprakelijkheid afdekt. De aansprakelijkheid doet recht aan de risicoverdeling tussen partijen.
184	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15		17.5 Een boete van € 50.000 per overtreding vinden wij zeer hoog, zeker als Opdrachtnemer maatregelen heeft genomen om de gevolgen te beperken. Wij willen u daarom vragen om artikel 17.5 als volgt aan te passen: "Indien een partij geen redelijke maatregelen heeft genomen om de geheimhouding te waarborgen en/of de gevolgen van een schending van de geheimhoudingsverplichting van art. 17.1 te beperken, is deze partij per overtreding aan de andere partij een onmiddellijk opeisbare boete verschuldigd van € 5.000 ". Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	De Aanbestedende dienst gaat hiermee niet akkoord. De geheimhoudingsplicht is een groot goed en vormt een belangrijke basis voor de integriteit van alle partijen; Opdrachtgever/Deelnemer, Opdrachtnemer (wederpartij), derden die door Opdrachtnemer worden betrokken bij de uitvoering van de Raamovereenkomst en de ICT-professional. Als Opdrachtnemer een boete wil voorkomen, dan heeft hij dat zelf in de hand door het nemen van passende maatregelen gericht op het waarborgen van de geheimhoudingsplicht. De boete beoogt een afschrikwekkend effect te hebben. De boete blijft onverkort van toepassing.
185	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 19 Beveiligingsproce dures en informatiebeveilig ing	16		19.3 Inschrijver kan niet op voorhand akkoord gaan om haar Personeel aan een veiligheidsonderzoek te laten onderwerpen zonder op de hoogte te zijn van de inhoud en omvang van een dergelijk onderzoek. Kunt u hier meer informatie over verschaffen?	Aanbestedende dienst wijst op hetgeen staat vermeld in eis A.15 Programma van Eisen. Op voorhand kan niet precies worden voorzien hoe dit onderzoek er uit zit. Dat is afhankelijk van de (gerubriceerde) informatie waar de Medewerker mee in aanraking komt of de werkplek waar de Medewerker de werkzaamheden moet uitvoeren. Als de Kandidaat een (door de MIVD uitgevoerd) veiligheidsonderzoek moet ondergaan, zal dit zal bij de Aanvraag (tijdens de mini-competitie) duidelijk aangegeven worden.
186	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20		De term 'ontbinden' heeft juridisch gezien het gevolg dat Opdrachtnemer de geleverde diensten moet terugnemen en dat Opdrachtnemer de door Opdrachtgever betaalde facturen moet terugbetalen. Gelet op de aard van de opdracht is dit slecht uitvoerbaar. Zeker gelet op het gele kaarten systeem zoals dat is ingezet in het bestek. Dit zou immers met zich mee kunnen brengen dat na een aantal gele kaarten, een ontbinding zou plaatsvinden en alle dienstverlening - die voor het overige naar wens/ juist kan hebben plaatsgevonden, ongedaan gemaakt zouden moeten worden. Inschrijver vraagt u daarom het volgende toe te voegen: "Voor zover in de Voorwaarden, Bestek en/of de Overeenkomst wordt gesproken over 'ontbinden' geldt dat dit enkel geldt voor toekomstige verplichtingen en geen ongedaanmakingsverplichtingen met zich meebrengt.". Kunt u hiermee akkoord gaan? Zo niet, kunt u dan motiveren waarom niet?	Zie het antwoord op de vraag 173.
187	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15	5	Opdrachtnemer acht een boete van EUR 50.000,-- per overtreding disproportioneel. Bent u bereid de boete aan te passen naar EUR 25.000,-- per overtreding?	Aanbestedende dienst neemt uw verzoek niet over. Een boete beoogt een afschrikwekkend effect te hebben en wordt daarom niet gematigd. Deelnemer acht dit nodig om geheimhouding te borgen.

188	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 27 Overmacht	19	2	Opdrachtnemer verzoekt de zin als volgt aan te passen: Onder overmacht aan de zijde van Wederpartij wordt in ieder geval niet verstaan: gebrek aan personeel, stakingen, ziekte van Personeel m.u.v. pandemie, verlate aanlevering of ongeschiktheid van voor het verrichten van de Prestatie benodigde goederen dan wel liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen.	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord. Echter, in het geval zich een nieuwe pandemie voordoet waarvoor het Nederlandse kabinet algemene maatregelen treft ter beheersing hiervan, en deze pandemie door de Wereldgezondheidsorganisatie als zodanig wordt aangemerkt, zal hiervoor, wanneer zich dat voordoet, een voorziening worden getroffen.
189	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20	2	Wij verzoeken u de termijn aan te passen naar het meer gebruikelijke van 30 Werkdagen.	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. 30 werkdagen kan immers onredelijk lang zijn. Binnen de rijksbrede categorie inhuur ICT-Professionals is de in artikel 30 genoemde termijn al jaren gebruikelijk.
190	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20	5	Beëindiging van de samenhangende overeenkomsten is niet wenselijk in geval van 30.1. Voor ontbinding op basis van deze bepaling moet sprake zijn van verzuim. En verzuim in het ene geval lijdt niet vanzelf tot verzuim in een ander geval/andere overeenkomst. Per overeenkomst dien de toerekenbare tekortkoming te worden vastgesteld. Voorstel is om de verwijzing naar artikel 30.1 te schrappen.	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. De strekking van artikel 30 lid 5 ARBIT-2022 is als volgt. Normaliter is bij contractering op basis van de ARBIT sprake van één Overeenkomst en één Wederpartij. Is dat in een concreet geval anders en schiet Opdrachtnemer bij de uitvoering van een van die Overeenkomsten tekort of komt hij anderszins tijdelijk of blijvend in de onmogelijkheid te verkeren om te presteren, dan kan het wenselijk zijn om behalve de eigenlijke Overeenkomst ook een of meer van de daarmee wezenlijk samenhangende Overeenkomsten met Opdrachtnemer te ontbinden, omdat de gevolgen van de ontbinding zich in dat geval verder (kunnen) uitstrekken dan alleen tot de Overeenkomst waar tekort wordt geschoten.
191	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 30 Ontbinding en opzegging	20	6	Wederpartij moet voor een langere periode medewerkers en middelen reserveren voor de Opdracht die in geval van onmiddellijke beëindiging niet direct bij andere Opdrachtgevers ingezet kunnen worden. Het is niet redelijk dat de Overeenkomst met onmiddellijke ingang kan worden opgezegd zonder dat daarvoor een dringende reden aanwezig is. Bent u bereid om de zinsnede "eventueel ook met onmiddellijk ingang" aan te passen in "met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste 1 (één) maand." ?	Aanbestedende dienst handhaaft artikel 30.6 ARBIT. Het vervolg van deze bepaling bevat een grondslag voor een financiële afwikkeling waarin de belangen van Opdrachtnemer in redelijkheid aan de orde komen. Van opzegging wordt terughoudend gebruik gemaakt.
192	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 53 Arbeidsvoorwaarde en	29	4	Wij zouden hier graag aan dit artikel willen toevoegen dat een en ander enkel zal geschieden indien daarvoor een wettelijke basis bestaat. Bent u bereid akkoord te gaan met het vervangen van artikel 53.4 door de volgende bepaling op te nemen in de overeenkomst? "Artikel 53.4 van de ARBIT-2022 is niet van toepassing en wordt vervangen door de volgende bepaling: Indien Opdrachtgever zich geconfronteerd ziet met een (dreigende) loonvordering, zullen Opdrachtnemer en Opdrachtgever in overleg treden over (de verstrekking door Opdrachtnemer van) de informatie aangaande de arbeidsvoorwaardelijke aanspraken die voor Opdrachtgever in dit verband redelijkerwijs noodzakelijk is."	Nee, dit is niet akkoord. De leden 2 t/m 5 van art. 53 ARBIT zijn opgenomen in verband met de in de Wet aanspraak schijnconstructies (Was) opgenomen bepalingen. De artikelleden beogen te voorkomen dat Opdrachtgever op grond van de Was aansprakelijk wordt gesteld voor het betalen van het verschuldigde loon van werknemers van een Onderaannemer, die het door hem ingeschakelde personeel niet heeft behandeld conform de hiervoor genoemde toepasselijke regelgeving, waaronder het betalen van het juiste verschuldigde loon. Het vervolg van deze bepaling bevat een grondslag voor een financiële afwikkeling waarin de belangen van Wederpartij in redelijkheid aan de orde komen, ook met betrekking tot de opzegtermijn. Van opzegging wordt terughoudend gebruik gemaakt.
193	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 8 Intellectuele eigendomsrechten	11		Artikel 8.6: Het nemen van maatregelen op onze kosten is slechts redelijk voor zover deze maatregelen noodzakelijk zijn om stagnatie in de bedrijfsvoering te voorkomen. Het nemen van maatregelen die 'kunnen bijdragen aan het voorkomen van stagnatie' is wel erg omvangrijk. Kunt u bevestigen dat wij alleen aan dit artikellid worden gehouden voor zover dat redelijkerwijs van ons verlangd kan worden? Zo niet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren.	Aanbestedende dienst wijst u op artikel 14.11 van de Raamovereenkomst, hetgeen voorziet in een beperktere plicht voor Opdrachtnemer, namelijk het treffen van 'noodzakelijke maatregelen' in plaats van 'alle maatregelen'.

194	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 14 Facturering, korting en Meerwerk	14		Artikel 14.3: Het komt Opdrachtnemer onredelijk voor dat Opdrachtgever, naast een boete, ook nog schadevergoeding zou kunnen vorderen. Op deze manier zou Opdrachtgever immers een financiële vergoeding ontvangen die groter is dan de daadwerkelijk geleden schade. Wij stellen voor om in algemene zin het volgende overeen te komen: "Betaalde boetes strekken in mindering op eventueel verschuldigde schadevergoeding.". Kunt u hiermee instemmen? Zo niet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren danwel aan te geven in hoeverre u wel dit tekstvoorstel kunt aanvaarden.	Aanbestedende dienst is hier niet toe bereid. Een boete is een sanctie en dient een ander doel dan schadevergoeding. De boete wordt derhalve niet verrekend met een eventuele schadevergoeding.
195	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 15 Betaling en controle	14		Artikel 15.5: Het is niet in alle gevallen redelijk om Opdrachtnemer het wettelijk opschortingsrecht of ontbindingsrecht te ontnemen. Opdrachtnemer stelt de volgende toevoeging voor: ", voor zover dit in redelijkheid van Wederpartij kan worden verwacht." Kunt u hiermee instemmen? Zo niet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren.	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. Als er een dispuut ontstaat tussen partijen over een factuur of de geleverde Prestatie, waarmee betaling van de factuur wordt opgeschort dienen partijen hierover in gesprek te gaan om tot een oplossing te komen. Het opschorten of beëindigen van de werkzaamheden door Opdrachtnemer gedurende het dispuut verstoort hierbij de bedrijfsvoering van Opdrachtgever en is niet acceptabel.
196	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15		Artikel 17.3: Opdrachtnemer stelt voor aan artikel 17.3 toe te voegen: "Partijen komen overeen dat in onderling overleg tot nadere invulling van een dergelijk toezicht wordt gekomen, waarbij uitgangspunt is dat een dergelijk toezicht alleen wordt uitgeoefend indien daar gegronde redenen voor bestaan". Kunt u daarmee instemmen? Zo niet, waarom niet?	Op welke wijze het toezicht wordt uitgevoerd zal Opdrachtgever (Aanbestedende dienst) in voorkomend geval met Opdrachtnemer afstemmen, maar hierin zal Opdrachtgever wel leidend zijn uiteraard rekening houdend met de redelijkheid en billijkheid ten aanzien van de betreffende omstandigheden. Aanbestedende dienst wenst zich niet te beperken tot het uitoefenen van toezicht enkel als daarvoor gegronde redenen voor zijn.
197	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 19 Beveiligingsproce- dures en informatiebeveilig- ing	16		Artikel 19.2: Het aanvragen van een Verklaring omtrent het Gedrag neemt enige tijd in beslag. Opdrachtnemer stelt voor om in spoedeisende gevallen de inzet te laten starten met het overleggen van een bewijs van aanvraag. Direct na ontvangst van de VOG zal dit worden medegedeeld aan Opdrachtgever. Kunt u met deze procedure instemmen? Zo niet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren.	Nee, Defensie kan niet instemmen met de door Inschrijver voorgestelde wijzigingen omdat het gestelde in artikel 19.2 van de ARBIT-2022 de standaard werkwijze is bij Defensie voor alle aan te trekken medewerkers en in te zetten ICT-Professionals. Artikel 19.2 wordt niet gewijzigd.
198	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 26 Aansprakelijkheid	18		Artikel 26.3: Opdrachtnemer kan slechts aansprakelijkheid aanvaarden voor directe schade die redelijkerwijs in verhouding staat tot de opdrachtwaarde van de te leveren werkzaamheden. Uit de toelichting op de ARBIT blijkt ook dat de mogelijkheid bestaat om de aansprakelijkheid nader te beperken indien o.a. de aard van de prestatie daartoe aanleiding geeft. Wij stellen de volgende aanpassing voor: "De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor schade anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is per nadere overeenkomst] beperkt tot een bedrag van ten hoogste de betaalde vergoedingen voor de door Opdrachtnemer verrichte werkzaamheden met betrekking tot de betreffende nadere overeenkomst in het jaar voorafgaand aan de schade toebrengende gebeurtenis, per kalenderjaar beperkt tot een bedrag van EUR 300.000,-. Daarnaast geldt dat, ongeacht het aantal gesloten nadere overeenkomsten onder de Overeenkomst, de totale aansprakelijkheid van Wederpartij onder de Overeenkomst en alle daaronder te sluiten nadere overeenkomsten een bedrag van EUR 1.000.000,- per kalenderjaar nimmer te boven zal gaan." Kunt u dat bevestigen? Zo niet, dan verzoeken wij u dat duidelijk te motiveren en/of een redelijk alternatief te vermelden.	Aanbestedende dienst wijst u op artikel 14.3 van de Raamovereenkomst dat reeds ingaat op directe aansprakelijkheid. Tevens verwijst Aanbestedende dienst naar andere antwoorden in deze Nota van Inlichtingen die ingaan op aansprakelijkheid.

199	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 53 Arbeidsvoorwaarde en	29		Artikel 53: De naleving van de in dit artikel vermelde verplichtingen treffen de gehele keten en daarmee ook Opdrachtgever. Wij gaan er daarom volledigheidshalve van uit dat we dit artikel een wederkerige werking kunnen toekennen en deze verplichtingen derhalve ook op Opdrachtgever rusten. Kunt u dat bevestigen? Zo niet, waarom niet?	Artikel 53 lid 1 ARBIT-2022 regelt dat Opdrachtnemer en onderaannemer(s) de wettelijke en cao-verplichtingen op het gebied van de arbeidsvoorwaarden goed naleven. Opdrachtgever heeft de (informatie)plicht om de toepasselijke arbeidsvoorwaarden voor ambtenaren van Defensie in gelijke of gelijksoortige functies door te geven aan de Opdrachtnemer. Met artikel 53 lid 1 wordt ook de naleving bedoeld van de Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie (WagwEU) en de Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten (Wet Avv). Hierin is o.a. bepaald dat respectievelijk personeel uit andere EU-landen die tijdelijk werkzaamheden in Nederland verrichten in ieder geval recht op de belangrijkste arbeidsvoorwaarden die de Nederlandse wet- en regelgeving voorschrijft (WagwEU) en dat de kernbepalingen in cao's die algemeen verbindend zijn verklaard, ook van toepassing zijn op gedetacheerde werknemers van dienstverleners uit andere EU-landen, die tijdelijk in Nederland werken (Wet Avv). Art. 53 lid 2 t/m 5 moet verder voorkomen dat Opdrachtgever/Deelnemer op grond van de Wet aanpak schijnconstructies (Was) aansprakelijk wordt gesteld voor het betalen van het verschuldigde loon van werknemers van een onderaannemer, die het door hem ingeschakelde personeel niet heeft behandeld conform de hiervoor genoemde toepasselijke regelgeving. Deze bepalingen zijn naar hun aard niet wederkerig.
200	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 17 Geheimhouding	15		Opdrachtnemer merkt dat het genoemde boetebedrag erg hoog is en dit zal naar alle waarschijnlijkheid voor veel weerstand zorgen. Staat Opdrachtgever ervoor open om de boete te verlagen naar maximaal €10.000,- per overtreding (waarbij meerdere opvolgende gebeurtenissen moeten worden aangemerkt als één gebeurtenis)?	Aanbestedende dienst staat hier niet voor open. Een boete beoogt een afschrikwekkend effect te hebben en wordt daarom niet gematigd. Aanbestedende dienst wijst er tevens op dat als herhaaldelijk boetes worden opgelegd op een Opdrachtnemer vanwege schending van de geheimhoudingsplicht, er dan een heel ander probleem aan de orde is wat zelfs de voortzetting van de Raamovereenkomst kan aantasten. Daarnaast ziet Voorschrift 3.9 A van Gids Proportionaliteit op de allocatie van risico's en risicobeheersing. Aanbestedende dienst acht het een taak van Opdrachtnemer om te zorgen dat het door haar ter beschikking gestelde kandidaat/kandidaten zich houdt/houden aan de geheimhoudingsverplichtingen die bij de uitvoering van de Nadere overeenkomst gelden.
201	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 18 Verwerking gegevens	15		Partijen dienen beide te worden aangemerkt als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke aangezien beide partijen zelf de doelen en middelen voor de verwerking(en) vaststellen. In eerste instantie zal Opdrachtnemer dus niet persoonsgegevens verwerken op basis van de instructies van Opdrachtgever. Pas wanneer dit wel het geval is, zullen partijen overgaan tot het sluiten van een verwerkersovereenkomst. Kan Opdrachtgever bevestigen dat zij dit eveneens zo ziet?	In beginsel zijn Opdrachtgever en Opdrachtnemer beiden zelf verwerkingsverantwoordelijken. Het sluiten van een Verwerkersovereenkomst tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer, acht Opdrachtgever op grond van de beoogde werkwijze binnen deze Raamovereenkomst niet nodig. Als de gewenste werkwijze in de toekomst echter wijzigt en Opdrachtgever en Opdrachtnemer vaststellen dat Opdrachtgever na deze wijziging 'verwerkersverantwoordelijke' van persoonsgegevens is en Opdrachtnemer wordt aangemerkt als 'Verwerker', dan zullen Partijen op basis van deze verwerkersrelatie een Verwerkersovereenkomst aangaan. Dat kan aan de orde zijn als Opdrachtnemer in opdracht van Opdrachtgever bepaalde verklaringen (VOG, verklaring van geen bezwaar, geheimhoudings-/integriteitsverklaring) van/over de IV-professional(s) gaat verwerken. In dat geval zal het model in bijlage 19 'Verwerkersovereenkomst ARBIT-2022' worden gehanteerd.

202	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 20 Arbeidsomstandigheden	17		Er wordt hier gesteld dat Personeel tijdig bekend is met de geldende voorschriften. Klopt het dat hier alleen sprake van is wanneer de Opdrachtgever tijdig de desbetreffende informatie heeft aangeleverd?	Het is aan de Deelnemer/Opdrachtgever om de Opdrachtnemer van de juiste informatie te voorzien. Dit ontslaat Opdrachtnemer echter niet van zijn verantwoordelijkheid om de Deelnemer tijdig te vragen naar de informatie als hij weet dat die informatie er is, maar deze nog niet in zijn bezit is.
203	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 54 Dagelijkse leiding en toezicht	29		Er wordt gesteld dat de dagelijkse leiding en toezicht bij de uitvoering van de Opdracht bij Opdrachtnemer ligt. In het geval van detachering, ligt dit echter bij de Opdrachtgever. Erkent Opdrachtgever dat hier Opdrachtgever dient te staan in plaats van Opdrachtnemer? Uiteraard ziet dit niet op de inzet van zelfstandigen die niet onder leiding en toezicht werken.	Zie Aanbestedingsdocument paragraaf 2.4, alinea 2, Bijlage 8.1 Raamovereenkomst art. 6.3, en de Bijlage 3 PvE, AP-0. Hieruit blijkt, dat Aanbestedende dienst voor de uitvraag twee varianten toe kan passen: mét -, en zonder leiding en toezicht door de Opdrachtgever. Daarbij is de variant mét leiding en toezicht door Opdrachtgever uitgangspunt, en kan daar per mini-competitie een keus worden gemaakt om een uitvraag te plaatsen zonder leiding en toezicht. Het artikel 54 ARBIT waaraan u refereert, ziet op adviesdiensten en is voor Detacheringsopdrachten niet relevant.
204	Bijlage 10 ARBIT 2022	Artikel 66 Vrijwaring	32		Hoe kan Opdrachtgever door Opdrachtnemer worden gevrijwaard hierin? Opdrachtnemer heeft immers geen zicht op de manier hoe er bij de Opdrachtgever werkzaamheden worden verricht.	Aanbestedende dienst wil voorkomen dat de bewijslast, als gevolg van een toerekenbare tekortkoming van Opdrachtnemer, bij Aanbestedende dienst of Deelnemer ligt. Zie o.a. ook Bijlage 3 - PvE Eis A.3: "ICT-Professionals worden door Opdrachtnemer uitgeleend zonder dat daarmee of daardoor een arbeidsovereenkomst met de Opdrachtgever of Deelnemer ontstaat. Opdrachtnemer garandeert in dat kader zonder voorbehoud adequate maatregelen te hebben genomen die een vermoeden of oordeel van een arbeidsrelatie als in de vorige zin bedoeld voorkomen en in voorkomend geval zich daartegen weren". Wel zal per geval de oorzaak en verwijtbaarheid moeten worden beoordeeld. Als blijkt dat Deelnemer is afgeweken van afspraken die zij met Opdrachtnemer is overeengekomen, is deze mogelijk (deels) verwijtbaar. Indien het beroep op het bestaan van een arbeidsovereenkomst met Deelnemer echter ook door Opdrachtnemer opgemerkt had kunnen/moeten worden, o.a. op grond van voorgaande eis A.3, en deze hiervan geen melding heeft gedaan aan Deelnemer of Opdrachtnemer heeft nagelaten te controleren, of Opdrachtnemer heeft geen mitigerende maatregelen getroffen, zal Opdrachtnemer laakbaar handelen worden verweten. Met Opdrachtnemer en/of Deelnemer zullen daarom per geval de consequenties bepaald moeten worden. Zie ook Bijlage 3 - PvE, Eis A.5.
205	Bijlage 24.1, Aanwijzing Agile werken binnen Defensie		4, 6, 12, 13, 14		Kunnen de documenten waarop verschillende plaatsen aan wordt gerefereerd (hyperlinks naar mindef.nl) worden gedeeld?	U kunt het materiaal zelf verzamelen via de hyperlinks.
206	Bijlage 3 PvE Aanvraagprocedures	AP.1	10	2	betreft AP.01: wij vragen u het gedetailleerde afwegingskader te delen dat u hanteert om te beoordelen of op grond van vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie een aanvraag geschikt is voor uitvoering o.b.v. een opdracht door een zelfstandige professional.	Zie het antwoord op vraag 112.

207	Bijlage 3 PvE Aanvraagprocedures	AP.1	10	2	betreft AP.01: bent u bereid na gunning het afwegingskader dat u hanteert om te beoordelen of op grond van vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie een aanvraag geschikt is voor uitvoering o.b.v. een opdracht door een zelfstandige professional nader aan te passen indien daar overeenstemming over bereikt kan worden met de gegunde Inschrijver?	Zie het antwoord op de vragen 112 en 209.
208	Bijlage 3 PvE Aanvraagprocedures	AP.1	10	2	betreft AP.01: denkt u dat de kennis aanwezig is bij iedere Deelnemer om het afwegingskader dat u hanteert om te beoordelen of op grond van vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie een aanvraag geschikt is voor uitvoering o.b.v. een opdracht door een zelfstandige professional op een juiste manier toe te passen?	Gezien de complexiteit van de materie inzake schijnzelfstandigheid kan niet gegarandeerd worden dat betrokkenen binnen Defensie - nog ongeacht het kennisniveau over de vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie - altijd tot eenzelfde oordeel komen of een opdracht (on)geschikt is voor inzet van een zelfstandige professional. Kennis hierover zal steeds verder opgebouwd moeten worden, naast het feit dat ontwikkeling in de wet-, regelgeving en jurisprudentie nieuwe inzichten kunnen geven. Opdrachtnemers moeten ook zelf bepalen of zij de opdracht hiervoor wel of niet geschikt vinden, gelet op de informatie die Defensie hierover meegeeft. Als een Opdrachtnemer vindt dat een opdracht niet geschikt is voor een zelfstandige professional, biedt hij logischerwijs geen zelfstandige professional als Kandidaat aan. Als Defensie in de Aanvraag heeft aangegeven dat de opdracht niet geschikt is voor inzet van een zelfstandige professional, de Opdrachtnemer desondanks wel een zelfstandige professional als Kandidaat aanbiedt, kan Defensie de Offerte van Opdrachtnemer kwalificeren als geen geldige Offerte (no-bid). Wel kan Defensie aan Opdrachtnemer een nadere toelichting en bewijsstukken vragen (zie ook eisen AP.4 en AP.5) die conformiteit aan wet- en regelgeving en jurisprudentie moeten staven. Opdrachtnemer zou Defensie dan alsnog ervan kunnen overtuigen dat de opdracht wel geschikt is voor inzet van een zelfstandige professional.
209	Bijlage 3 PvE Aanvraagprocedures	AP.1	10	2	betreft AP.01: bent u bereid indien blijkt dat een Deelnemer het afwegingskader dat u hanteert om te beoordelen of op grond van vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie een aanvraag geschikt is voor uitvoering o.b.v. een opdracht door een zelfstandige professional niet goed toepast dit met de Deelnemer te bespreken en te borgen dat dit niet meer plaatsvindt?	Het bespreken van verschillende interpretaties over of een opdracht (on)geschikt is voor inzet van een zelfstandige professional, is zeker mogelijk. Er kan uiteraard niet gegarandeerd worden dat er hierna geen verschillende interpretaties meer zijn.
210	Bijlage 3 PvE Aanvraagprocedures	AP.1	10	2	betreft AP.01: bent u bereid indien blijkt dat een Aanvraag, op grond van het afwegingskader dat u hanteert om te beoordelen of op grond van vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie een aanvraag geschikt is voor uitvoering o.b.v. een opdracht door een zelfstandige professional onjuist toegepast is en derhalve onjuist gekwalificeerd en uitgezet is als aanvraag/mini-competitie met leiding&toezicht aan te passen naar een aanvraag/mini-competitie zonder leiding en toezicht?	In algemene zin is het mogelijk dat Defensie voor eenzelfde (beoogde) opdracht de eerder gekozen variant mini-competitie (zie AP.0) wijzigt. Het is aannemelijk dat de opdracht dan zelf ook wijzigt en dat Deelnemer op basis van de aangebrachte wijziging(en) een nieuwe Aanvraag/mini-competitie uitzet. Op voorhand kan niet worden aangegeven dat bij een dergelijke situatie de opdracht zal worden omgezet in een uitvraag zonder leiding en toezicht. Uitgangspunt is dat er een juiste beoordeling plaatsvindt en dat zowel Deelnemer als Opdrachtnemers hier scherp op toezien. Mocht er zijn gegund en er blijkt toch een verkeerde beoordeling te hebben plaatsgevonden, dan zal per situatie worden bekeken wat een passende oplossing is.
211	Bijlage 3 PvE Algemeen	A.11			Kunt u aangeven wat de uiterlijke betaaltermijn is van Defensie na goedkeuring van de uren?	Na ontvangst van een factuur die voldoet aan de betalingsvereisten is de gebruikelijke uiterlijke betaaltermijn 30 dagen.

212	Bijlage 3 PvE Algemeen	A.11			Te doen gebruikelijk is om een betaaltermijn van maximaal 5 werkdagen te hanteren na ontvangst betaling vanuit Opdrachtgever. Immers het verplicht stellen van een betaaltermijn zoals u deze nu in eis A 11 stelt, heeft tot mogelijk gevolg dat gegedigde dient voor te financieren. Voor het kleine MKB is dit een niet haalbaar uitgangspunt. Wij verzoeken u daarom graag akkoord te gaan met hierboven voorgestelde termijn van 5 werkdagen na ontvangst betaling vanuit Defensie. Graag uw antwoord.	Nee, hier gaat Aanbestedende dienst niet mee akkoord. De gestelde betalingstermijn jegens Opdrachtnemers van 30 dagen is naar de beleving van Aanbestedende dienst redelijk, haalbaar en breed geaccepteerd.
213	Bijlage 3 PvE Algemeen	A.35	9		De opzegtermijn voor Opdrachtnemer is ongebruikelijk. Staat Opdrachtgever ervoor open om een opzegtermijn van één maand te hanteren voor Nadere Overeenkomsten?	Nee, Aanbestedende dienst staat hier niet voor open en gaat hier dan ook niet mee akkoord.
214	Bijlage 3 PvE Algemeen	A.38	9		Is er ook een concrete overnametermijn waarna overname kosteloos is?	Defensie is te allen tijde gerechtigd zonder voorafgaande toestemming van Opdrachtnemer rechtstreeks een door die Opdrachtnemer uitgeleende ICT-Professional in ambtelijke dienst van de Staat (Defensie) aan te nemen. Hierbij zal Defensie in beginsel de eventueel nog geldende looptijd van de Nadere Overeenkomst op basis waarvan deze ICT-Professional is ingezet, respecteren. Als er echter volgens Defensie sprake is van omstandigheden die naar redelijkheid en billijkheid een tussentijdse beëindiging (gedurende de initiële of verlengde inhuurperiode) met het oog op verambtelijking rechtvaardigen, gelden enkele voorwaarden die verder zijn benoemd in eis A.8.
215	Bijlage 3 PvE Algemeen	A.15	5		Het aanvragen van een VOG was tot op heden voornamelijk benodigd als een spoedige start werd verwacht door Opdrachtgever en er niet gewacht kon worden op een VGB (de zogeheten 3 maanden regeling) Of als een opdracht geen veiligheidsonderzoek vergde. Dit behelst slechts ongeveer 1% van alle opdrachten. Voor het overgrote deel van de opdrachten was alleen een VGB noodzakelijk en geen VOG. Is dit artikel op dergelijke situaties gestoeld of is het de verwachting dat er naast een veiligheidsonderzoek en afgifte van een VGB ook bij iedere inzet een VOG aangevraagd dient te worden?	Uw aanname is correct. In principe is de VGB aanvraag de norm. Het door u genoemde voorbeeld kan voorkomen, maar is de uitzondering. Het is niet noodzakelijk om bij elke aanvraag een VGB én VOG aan te vragen gezien de check in justitiële systemen een onderdeel is van het VGB.
216	Bijlage 3 PvE Algemeen	A.17	1		In artikel A17 en A19 wordt gerefereerd aan het ondertekenen van een geheimhoudingsverklaring. In de geheimhoudingsverklaring wordt gerefereerd aan de "Instructies Defensie Beveiligingsbeleid (DBB)". Tot op heden wordt deze instructie niet bij de geheimhoudingsverklaring verstrekt. Kunnen Opdrachtnemers ervan uitgaan dat deze verstrekt zal gaan worden zodat de professionals correct en volledig geïnformeerd kunnen worden?	Als de ICT-Professional de geheimhoudingsverklaring bij aanvang opdracht ondertekent, kan de ICT-Professional tegelijkertijd het DBB inzien. Defensie gaat het DBB niet buiten Defensie verspreiden.
217	Bijlage 3 PvE Algemeen	A.3	2		In deze eis staat: Opdrachtnemer garandeert in dat kader zonder voorbehoud adequate maatregelen te hebben genomen die een vermoeden of oordeel van een arbeidsrelatie als in de vorige zin bedoeld voorkomen en in voorkomend geval zich daartegen te weren. Vraag: Om een goede analyse van de daadwerkelijke werksituatie te maken is adequate en volledige informatieverstrekking vanuit de kant van de Opdrachtgever onontbeerlijk. Mogen wij ervan uit gaan dat de Opdrachtgever deze informatie in de uitvraag en voor aanvang van de opdracht compleet zal verstrekken?	Beide Partijen zullen over en weer invulling moeten geven aan het verstrekken van de benodigd geachte informatie. Opdrachtnemer heeft een onderzoeksplicht in het beoordelen of de verstrekte informatie voor hem ook als toereikend mag worden beschouwd en dient waar waar nodig om meer informatie te vragen.
218	Bijlage 3 PvE KPIs	K.16	30		Onder het koninkrijk der Nederlanden valt ook het Caribisch deel. Geldt voor dit Caribisch deel een andere eis vwb aanbiedingsplicht?	Ja, inzet in het Caribisch Gebied vindt in beperkte mate plaats. Indien inzet van een professional in het Caribisch Gebied plaats dient te vinden, dan zal de aanvraag in beginsel gerubriceerd worden als zijnde niet-meetellende aanvraag voor de KPI Aanbiedingsbetrouwbaarheid.

219	Bijlage 3 PvE KPIs	K.2	26	2	Hoe vaak is het gedurende de nu lopende raamovereenkomst voorgekomen dat er gele kaarten door u zijn uitgereikt? En als dit heeft plaatsgevonden: wat was de belangrijkste reden/ onderbouwing daarvoor?	Alle KPI-normen zijn gedurende de afgelopen meetperioden behaald. Er zijn dan ook geen gele kaarten toegekend aan Opdrachtnemers in de nu lopende raamovereenkomst.
220	Bijlage 3 PvE MVO	M.8	37		U geeft aan 'Deelnemer heeft het recht om een persoon die is ingezet ten behoeve van een social return proeftuin, 'om niet' aan te stellen (in dienst te nemen).' Graag wijst Inschrijver u op het volgende: het belangrijkste doel van social return is het creëren van meer werkgelegenheid en ontwikkelingsmogelijkheden voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Inschrijvers worden extra gevraagd/gemotiveerd om arbeidskansen te creëren voor mensen uit deze doelgroep. Het vragen van de mogelijkheid om als Opdrachtgever de kandidaat 'om niet' over te nemen van Opdrachtnemers, staat - ons inziens - haaks op deze wens, omdat dit het minder aantrekkelijk maakt voor Inschrijvers om mensen uit de SROI doelgroep in dienst te nemen, omdat hier minder gunstige voorwaarden tegenover staan (geen overname fee of minimale duur van inzet tot kosteloze overname). Daarbij komt dat het vaak het geval is dat mensen uit de SROI doelgroep een grotere investering vragen om 'arbeidsfit' te maken of op te leiden richting passend werk. Om als Opdrachtgever te eisen dat de kandidaat zonder overname fee of minimaal ingezette duur overgenomen mag worden, maakt het nogmaals minder interessant voor Opdrachtnemers om Arbeidskansen te creëren voor deze doelgroep. Om het doel van social return niet tegen te werken, vraagt Inschrijver u daarom om deze eis (M.8) los te laten. Kun u hierin meegaan? Zo nee, waarom niet?	Nee, Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met het laten vallen van eis M.8. Het voorbehoud om iemand wel of niet in dienst te nemen is aan de Deelnemer. Hierbij zal Deelnemer in beginsel de eventueel nog geldende looptijd van de initiële looptijd van de Social Return Proeftuin op basis waarvan deze ICT-Professional is ingezet, respecteren.
221	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.9	21		U geeft in eis T.9 aan dat u gebruik wilt maken van uw eigen urenregistratiesysteem. Om een zo efficient mogelijk proces in te richten wenst Opdrachtnemer uw urenregistratie te koppelen met ons eigen systeem. Wij kennen daarbij twee mogelijkheden: 1) Opdrachtnemer kan op basis van de SETU-standaarden (zie Setu.nl) een koppeling middels een webservices verbinding tussen onze beide systemen aangaan. 2) Het is tevens mogelijk om een urenrapport op basis van een Excel of CSV bestand wekelijks (ma/zo) vanuit uw systeem in ons systeem te uploaden. Kunt u aangeven of u met een of beide mogelijkheden kunt werken en kunnen wij de exacte toepassing van deze alternatieven na gunning met u onderzoeken?	In het kader van beveiliging en AVG kunnen er door Opdrachtnemers in het domein van Defensie geen digitale systemen gekoppeld worden. In de basis is het dus niet mogelijk om uw alternatieven uit te voeren, of andere systemen te koppelen.
222	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.21	24		In eis T.21 vermeldt u een maandelijkse factuur te willen ontvangen. Facturatie per maand impliceert gemiddeld een langere betalingstermijn voor onze organisatie. Bent u akkoord met een factuur per week dan wel een vierwekelijkse factuur?	Nee, daar gaat Aanbestedende dienst niet mee akkoord. De beschreven werkwijze is breed geaccepteerd.
223	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.25	24		U vermeldt in eis T.25 het recht te willen behouden om afwijkende facturen niet te betalen. Kunt u bevestigen dat enkel facturen die zijn betwist en binnen de reclamatietermijn van 30 dagen zijn gemeld bij Opdrachtnemer voor opschorting in aanmerking komen?	Het regime van termijnen rondom facturen en betaling is beschreven in de artikelen 14 en 15 van de ARBIT-2022. Op basis van dit regime kan de aanbestedende dienst uw vraag niet met "ja" beantwoorden. Bij afwijkingen tussen gefactureerde bedrag, de goedgekeurde uren, tarieven en onkosten uit Deelnemer's eigen administratie heeft de Deelnemer het recht om om toelichting/specificatie te vragen en zonodig correctie te eisen.

224	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.26	25		U vermeldt in eis T.26 elektronische facturatie. Inschrijver ondersteunt verschillende elektronische standaarden binnen de SETU en heeft ervaring met het aansluiten van e-facturen op klantsystemen. Kunnen wij na gunning met u in gesprek gaan over een oplossing die het beste voor u past?	Nee. In het kader van beveiliging en AVG kunnen er geen systemen gekoppeld worden. Een gesprek hierover is dus niet aan de orde. Afspraken over een oplossing die voor Defensie wel mogelijk is, kunnen na contractering in het Dossier Afspraken en Procedures worden vastgelegd.
225	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.28.3	25		In eis T.28.3 wordt gesproken over een 'voorstelfactuur'. Opdrachtnemer heeft op dit moment onvoldoende inzicht in hoe dit proces precies verloopt en welke stappen daarbij komen kijken. Kunt u meer duidelijkheid geven over het proces rondom deze voorstelfacturen en wat de achterliggende gedachte hierbij is? Is het bijvoorbeeld zo dat uitsluitend de gegevens op de voorstelfactuur als basis voor de uiteindelijke facturatie gebruikt mogen worden? Daarnaast zouden wij het op prijs stellen als u een voorbeeld van een voorstelfactuur kunt delen. Dit helpt ons om te beoordelen in hoeverre dit proces werkbaar is binnen onze eigen werkwijze.	Nee, vooralsnog gaat Defensie uit van wat er in het PvE, eis T.28 beschreven is over de voorstelfactuur en daarbij behorende procedure.
226	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.5	21		Voor de inlenersbeloning is Opdrachtnemer medeafhankelijk van de informatie die door Opdrachtgever wordt aangeleverd. Het betalen van aanvullende vergoedingen aan ICT-Professionals kan niet voor rekening en risico van Opdrachtnemer zijn. Staat Opdrachtgever ervoor open om deze eis te laten vallen of in ieder geval de onvoorziene kosten hieruit te verwijderen?	Nee, hier staat de Aanbestedende dienst niet voor open. Het gehanteerde prijsmodel met onder andere de rekenfactor biedt Opdrachtnemer in principe voldoende flexibiliteit om per opdracht een passend, kostendekkend en marktconform tarief aan te bieden. Eventuele risico's kan Opdrachtnemer hierbij incalculeren.
227	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.17	24		Leveranciers en ICT-Professionals gaan meestal niet akkoord met het uitsluiten van indexaties, zeker gezien de (kost)prijzontwikkelingen van de afgelopen jaren. Staat Opdrachtgever ervoor open om dit onder bepaalde voorwaarden wel toe te staan? Bijvoorbeeld dat er na X periode een voorstel kan worden ingediend?	Nee. Aanbestedende dienst heeft ervoor gekozen geen (generieke) indexering toe te passen op tarieven van lopende nadere overeenkomsten (NOKs). Dat wordt dus ook niet opgenomen in de Raamovereenkomsten. Overwegingen daarbij zijn onder andere: (a) het uitgangspunt dat inhuur van professionals in beginsel van tijdelijke aard is, normaliter met een inhuurperiode van minder dan 2 jaar (incl. evt. verlengingen); (b) het uitgangspunt dat Opdrachtnemers bij het offren van tarieven zelf de risico's inschatten, verdisconteren en beheersen van eventuele kostenstijgingen, alsmede van eventuele kostendalingen; (c) de administratieve lasten voor het Rijk bij eventuele indexering van de vele (duizenden) NOKs; (d) de mogelijkheid voor Opdrachtnemers om verlenging van een NOK te weigeren en een ingezette ICT-professional te vervangen. De situaties waar dat volgens Opdrachtnemer nodig is, leiden tot maatwerk. Bij dit maatwerk kan beter rekening worden gehouden met individuele omstandigheden dan in de situatie van een generieke indexering.
228	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.13	22	4	Hier staat dat altijd bij de berekening uit gegaan moet worden van het uurloon die afgeleid is van het maximumsalaris van schaal 7. Wat is de reden daarvoor? En wat als de ICT-professional zelf in schaal 14 is ingedeeld? Geldt dan nog steeds de restrictie van schaal 7? Gaarne ontvangen wij een duidelijke toelichting over het hoe en waarom. Deze vraag geldt tevens voor eis T.14 waar ook schaal 7 wordt opgevoerd.	Conform het Burgelijk ambtenarenreglement (BARD) en het inkomstenbesluit burgelijke ambtenaren Defensie (IBBAD) zijn de vergoedingen gemaximaliseerd op basis van het maximale uurtarief schaal 7 - Defensie. Inschrijver dient conform BARD en IBBAD de vergoedingen met betrekking tot eis T.13 en T.14 toe te passen.

229	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.15	23	8	Waarom is een overwerkvergoeding gelimiteerd tot en met schaal 10?	Conform het Burgelijk ambtenarenreglement (BARD) en het inkomstenbesluit burgelijke ambtenaren Defensie (IBBAD) zijn de vergoedingen gemaximaliseerd op basis van het maximale uurtarief schaal 10 - Defensie. Inschrijver dient conform BARD en IBBAD de vergoedingen met betrekking tot eis T.15 toe te passen. De extra gewerkte tijd mag evenwel, in overleg met Defensie, worden gecompenseerd.
230	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.18	24	3	Waarom worden lopende NOK's (ook bij eventuele verlengingen) niet geïndexeerd? Er zijn namelijk ook NOK's die een looptijd van 3 jaar (incl. verlengingen) kunnen hebben. Ook bent u er niet bij gebaat als ICT-professionals gaan afhaken of niet geïnteresseerd in een NOK zijn als blijkt dat er niet wordt geïndexeerd. Projecten kunnen dan om deze reden ook niet gewenste vertraging oplopen.	Aanbestedende dienst heeft ervoor gekozen geen (generieke) indexering toe te passen op tarieven van lopende nadere overeenkomsten (NOKs). Dat wordt dus ook niet opgenomen in de Raamovereenkomst. Overwegingen daarbij zijn onder andere: (a) het uitgangspunt dat inhuur van professionals in beginsel van tijdelijke aard is, normaliter met een inhuurperiode van minder dan 2 jaar (incl. evt. verlengingen); (b) het uitgangspunt dat Opdrachtnemers bij het offren van tarieven zelf de risico's inschatten, verdisconteren en beheersen van eventuele kostenstijgingen, alsmede van eventuele kostendalingen; (c) de administratieve lasten voor Defensie bij eventuele indexering van de vele (duizenden) NOKs; (d) de mogelijkheid voor Opdrachtnemers om verlenging van een NOK te weigeren en een ingezette ICT-professional te vervangen. De situaties waar dat volgens Opdrachtnemer nodig is, leiden tot maatwerk. Bij dit maatwerk kan beter rekening worden gehouden met individuele omstandigheden dan in de situatie van een generieke indexering. De aanvraagsoort is hierbij niet relevant, een Inschrijver die werkt met een realistische rekenfactor kan marktconforme tarieven aanbieden. Een verdere toelichting op het instrument rekenfactor kunt u lezen in paragraaf 2.12 van het Aanbestedingsdocument, in de Bijlage 14.1 paragraaf 7, en in de Bijlage 3, PvE in de eisen K.30 tot en met K.39.
231	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.28.4	21	1	Bent u bereid in de DAP vast te leggen dat Deelnemer een betaaltermijn van 21 dagen hanteert, opdat Inschrijver de wettelijke betaaltermijn richting haar Opdrachtnemers kan borgen? Zo niet, graag uw toelichting.	Nee, daartoe is Defensie niet bereid. Het proces van facturen en betalen is afgestemd op een betalingstermijn van 30 dagen.
232	Bijlage 3 PvE Tarieven en facturering	T.8	16		Kunt u bevestigen dat er een paid-when-paid regeling geaccepteerd wordt? Zo niet, graag uw toelichting.	Uw vraag is niet duidelijk. Aanbestedende dienst verzoekt u uw vraag voor de tweede nota van inlichtingen-ronde te verduidelijken en toe te lichten, en opnieuw in te dienen.
233	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	9. Inlenersaansprak- elijkheid	6		In artikel 9.4 van het Model Raamovereenkomst en artikel 67.2 van ARBIT 2022 vermeldt u het gebruik van een G-rekening. Nederlandse beursgenoteerde organisaties kunnen echter als alternatief zekerheid stellen voor de betaling van omzetbelasting en loonheffingen. De Belastingdienst verstrekt ons hiervoor jaarlijks een verklaring waaruit blijkt dat aan de vereiste zekerheidstelling is voldaan. Deze verklaring kunnen wij desgewenst aan u overleggen. Gaat u akkoord met dit alternatief voor betaling op de G-rekening?	Als Opdrachtnemer beursgenoteerd is, voldoet aan de NEN 4400-1 of de NEN 4400-2 norm, en is opgenomen in het register van de Stichting Normering Arbeid (SNA), kan worden volstaan met het overleggen van een vrijwaringsverklaring van de Belastingdienst dat de betreffende onderneming voldoende zekerheid heeft gesteld voor de betaling van loonheffingen en btw. Zie artikel 9.2 van de Raamovereenkomst.

234	Bijlage 8.1 Raamovereenkomst	6. Tijd en plaats werkzaamheden	5		In artikel 6.3 staat het volgende: "De uitvoering van de Opdracht vindt in beginsel plaats op basis van een inspanningsverplichting, waarbij Deelnemer leiding en toezicht zal uitoefenen op de werkzaamheden van de ICT-Professional bij uitvoering van de Opdracht. Deelnemer is gerechtigd om bij een Opdracht leiding en toezicht door de Deelnemer expliciet buiten toepassing te verklaren, waarmee in dat geval de Nadere Overeenkomst zich kenmerkt als een overeenkomst van opdracht zoals bedoeld in artikel 7:400 BW e.v. Een dergelijke uitsluiting van leiding en toezicht door de Deelnemer zal in voorkomend geval in de Aanvraag en de Nadere Overeenkomst (artikel 5.1) expliciet zijn benoemd." Inschrijver veronderstelt dat u bedoelt dat indien er een gedetacheerde wordt ingezet, dat deze dan onder leiding en toezicht van de Deelnemer zal werken. Dit staat ook zo in de definitie van 'detachering' in artikel 48.1 van de ARBIT-2022. Indien leiding en toezicht door de Deelnemer expliciet wordt uitgesloten, dan gaat het om de inzet van een zzp'er. U geeft aan dat indien leiding en toezicht wordt uitgesloten, dat de Nadere Overeenkomst zich in dat geval kenmerkt als een overeenkomst van opdracht zoals bedoeld in artikel 7:400 BW e.v. Dit onderscheid is juridisch gezien niet correct, aangezien zowel een opdracht die plaatsvindt onder leiding en toezicht van de Deelnemer, als een opdracht waarbij leiding en toezicht expliciet wordt uitgesloten, beiden worden gekwalificeerd als overeenkomst van opdracht in de zin van artikel 7:400 BW. Om het onderscheid tussen de verschillende opdrachten juridisch correct vast te leggen stellen wij voor om onderscheid te maken tussen een detacheringso opdracht en een ZZP-opdracht en deze opdrachten als volgt te definiëren: 1. Detacheringsopdracht: opdracht waarbij een gedetacheerde (zijnde een natuurlijk persoon die een arbeidsovereenkomst heeft met Opdrachtnemer ex artikel 7:690 BW) door Opdrachtnemer aan Deelnemer tijdelijk ter beschikking wordt gesteld om onder leiding en toezicht van de Deelnemer werkzaamheden te verrichten. 2. ZZP-opdracht: opdracht waarbij een zzp'er (zijnde een zelfstandig ondernemer, waaronder begrepen een directeur-grootaandeelhouder, die werkzaamheden verricht voor rekening en risico van zijn/haar vennootschap) in het kader van een opdracht door Opdrachtnemer middels een modelovereenkomst tussenkomst wordt gecontracteerd om vervolgens onder aanwijzingsbevoegdheid van de Deelnemer conform artikel 7:402 BW de werkzaamheden zoals omschreven in de modelovereenkomst zelfstandig, onder eigen regie en verantwoordelijkheid, voor de Deelnemer uit te voeren. Een ZZP-opdracht wordt derhalve niet uitgevoerd onder leiding en toezicht van de Deelnemer. Wij verzoeken u om deze definities over te nemen, zodat de rechtsverhoudingen tussen partijen juridisch correct worden vastgelegd en hier geen misverstanden over kunnen ontstaan. Kunt u hiermee instemmen en zo ja, opnemen in artikel 6.3? Zo nee, kunt u motiveren waarom niet en kunt u daarbij toelichten waarom u van mening bent dat een opdracht die plaatsvindt onder leiding en toezicht van de Deelnemer niet kan worden gekwalificeerd als overeenkomst van opdracht in de zin van artikel 7:400 BW?	Aanbestedende dienst is het met u eens dat een in beide situaties (wel/geen leiding en toezicht) sprake is van een overeenkomst van opdracht in de zin van artikel 7: 400 BW. Om het onderscheid tussen deze twee opdrachten te maken staat in bijlage 3 Programma van Eisen het onderscheid tussen twee varianten mini-competities, te weten: • Een mini-competitie op basis van een Aanvraag met betrekking tot een inzet van (een) ICT-Professional(s) waarbij sprake is van een mogelijkheid tot het uitoefenen van leiding en toezicht van Deelnemer, verder te noemen mini-competitie leiding en toezicht, en • Een mini-competitie op basis van een Aanvraag met betrekking tot een inzet van (een) ICT-Professional(s) waarbij er geen sprake zal zijn van leiding en toezicht van Deelnemer, verder te noemen mini-competitie zonder leiding en toezicht. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen detacheringso opdrachten en zzp-opdrachten. Uw voorstel om definities hieromtrent op te nemen, wordt dan ook niet overgenomen. Deelnemer zal bij beide varianten mini-competities (zie hiervoor) in de Aanvraag aangeven of hij de inzet van een zelfstandige professional op de opdracht (niet) geschikt acht (zie eis AP.0.1 in het Programma van eisen). Als Deelnemer in de Aanvraag heeft aangegeven dat de opdracht niet geschikt is voor inzet van een zelfstandige professional, de Opdrachtnemer desondanks wel een zelfstandige professional als Kandidaat aanbiedt, kan Deelnemer de Offerte van Opdrachtnemer kwalificeren als geen geldige Offerte (no-bid).
235	Bijlage 8.1 Raamovereenkomst	11. Arbeidsvoorwaarden	7		Bij detachering is Inschrijver (evenals alle andere leveranciers die zich bezighouden met detachering) verplicht om - conform de WAADI - het beloningsstelsel/de arbeidsvoorwaardenregeling toe te passen zoals de Opdrachtgever deze hanteert voor eigen medewerkers (BRI = BeloningsRegeling Inleners). Opdrachtgever heeft eenzelfde (gespiegelde) verantwoordelijkheid op basis van de Wet Aanpak Schijnconstructies. Inschrijver gaat er vanuit dat dit onder de informatieplicht van Opdrachtgever valt en dat Opdrachtgever Inschrijver informeert over de voor de inlenersbeloning relevante arbeidsvoorwaarden, zodat Inschrijver - alsook Opdrachtgever - aan wettelijke verplichtingen kunnen voldoen. Is deze zienswijze juist? Zo nee, kunt u toelichten waarom niet?	Ja. Zie ook eis A.2. Deelnemer is gehouden aan de cao Defensie. De inhoud hiervan is openbaar. Zodra er op een opdracht specifieke arbeidsvoorwaarden op grond van deze cao van toepassing (kunnen) zijn, zal dat door Deelnemer aangegeven moeten worden. Zoals het toepassen van beschikbaarheids- of bereikbaarheidsdienst. Tegelijkertijd verwacht Opdrachtgever wel dat Opdrachtnemer ook zichzelf op de hoogte houdt van vernieuwing van een cao voor een Deelnemer. Afspraken hierover kunnen op het niveau van de DAP (op meer generiek niveau) of de Aanvraag/Nadere Overeenkomst worden vastgelegd. Op nader verzoek kan hierover bij uitvoering van de opdracht afgestemd worden met CCM en/of Deelnemer.
236	Bijlage 8.1 Raamovereenkomst	14. Overige bepalingen	9		Op basis van artikel 14.2 hebben Opdrachtgever en Deelnemer het recht om aanvullende/andere eisen te stellen indien veranderende wet- en regelgeving daartoe aanleiding geeft. Inschrijver gaat ervan uit dat wijzigingen in de Raam- en/of Nadere overeenkomst slechts met wederzijdse instemming worden doorgevoerd en dat beide partijen daarbij redelijkheid en billijkheid zullen betrachten. Kunt u dit bevestigen? Zo nee, kunt u toelichten waarom niet?	Ja, uw zienswijze is juist. Zie ook het antwoord op de vraag 244.

237	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	14. Overige bepalingen	9		In artikel 14.3 staat dat de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer wordt beperkt tot een bedrag van €1.250.000 per gebeurtenis dan wel viermaal de hoogte van de Vergoeding per gebeurtenis, echter de aansprakelijkheid wordt niet gemaximeerd op jaarbasis. Het is voor Inschrijver als beursgenoteerde onderneming in samenhang met haar verplichtingen om risico's te beheersen niet acceptabel dat er geen beperking op jaarbasis wordt opgenomen. In dit verband verwijzen wij naar de Corporate Governance Code, waarin is beschreven dat het bestuur verantwoordelijk is voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving en het beheersen van de risico's verbonden aan ondernemingsactiviteiten. Voor Inschrijver is het derhalve van belang dat de aansprakelijkheid niet alleen per gebeurtenis wordt beperkt, maar ook op jaarbasis wordt gemaximeerd tot een redelijk bedrag. Indien er namelijk alleen een beperking per gebeurtenis geldt, dan kan Opdrachtnemer in theorie oneindig vaak aansprakelijk gesteld worden, wat betekent dat er in feite sprake is van een ongelimiteerde aansprakelijkheid. Het aanvaarden van een dergelijke onbeperkte aansprakelijkheid brengt onaanvaardbare en overigens ook onverzekerbare financiële risico's met zich mee. Conform het gestelde in Voorschrift 3.9 D van de Gids Proportionaliteit dient de aanbestedende dienst bij de beoordeling in acht te nemen welke limitering van de aansprakelijkheid proportioneel is en dient daarbij rekening te houden met de risico's die de aanbestedende dienst daadwerkelijk loopt en de gebruikelijke aansprakelijkheidseis in de betreffende branche. In onze branche is het gebruikelijk om de aansprakelijkheid niet alleen per gebeurtenis, maar ook op jaarbasis te beperken. Wij stellen derhalve voor om de aansprakelijkheid van Opdrachtnemer op jaarbasis te beperken tot een bedrag van €2.500.000 per jaar. Kunt u hiermee instemmen? Zo nee, met welke beperking van de aansprakelijkheid op jaarbasis kunt u wel instemmen?	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. De aansprakelijkheidsbeperking zoals in de Raamovereenkomst is geformuleerd kent een uitgebalanceerde risicoverdeling voor Opdrachtgever/Deelnemer en Opdrachtnemer. De aansprakelijkheid is overigens op meerdere fronten beperkt. Zie daartoe artikel 26.2 en 26.3 ARBIT 2022, waarbij tevens geldt dat samenhangende gebeurtenissen te zien zijn als één gebeurtenis. Verder beperkt artikel 14.3 van de Raamovereenkomst de aansprakelijkheid tot directe schade. Ten slotte staan in artikel 14.4 van de Raamovereenkomst beperkingen opgenomen ten aanzien van door Opdrachtgever aanvaarde vrijwaringen. De Aanbestedende dienst is van mening dat hiermee binnen de kaders van de toelichting op de ARBIT 2022 en de Gids Proportionaliteit een evenredige aansprakelijkheidsregeling is opgenomen. De in artikel 14.3 van de Raamovereenkomst omschreven directe schade is gebaseerd op de mogelijk te verwachten schade in het kader van de onderhavige Raamovereenkomst. Daarbij is gekeken of de schade direct voortvloeit uit de schadeveroorzakende situatie.
238	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	14. Overige bepalingen	9		Bent u bereid de maximaal te claimen schade op jaarbasis te beperken, bijvoorbeeld tot 2.500.000 euro per jaar?	Aanbestedende dienst stemt niet in met uw verzoek. De aansprakelijkheidsbeperking zoals in de Raamovereenkomst inclusief ARBIT-2022 is geformuleerd, kent een uitgebalanceerde risicoverdeling voor Opdrachtgever/Deelnemer en Opdrachtnemer (wederpartij). De aansprakelijkheid is op meerdere fronten gelimiteerd. Zie ook de antwoorden op meerdere vragen in deze Nota van Inlichtingen over aansprakelijkheid, zoals o.a. de antwoorden op de vragen 237, 240 en 241.
239	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	6. Tijd en plaats werkzaamheden	5		Bent u bereid "in beginsel" te schrappen uit de tekst van dit artikel?	Aanbestedende dienst is daartoe niet bereid.
240	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	14. Overige bepalingen	9		De aansprakelijkheid is beperkt per gebeurtenis, maar niet per kalenderjaar. In theorie is dan ook sprake van ongelimiteerde aansprakelijkheid, hetgeen niet kan worden aanvaard. Bent u bereid een maximum aansprakelijkheid per kalenderjaar op te nemen van bijvoorbeeld 2 miljoen Euro?	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met het voorstel. De aansprakelijkheid van Opdrachtnemer is op meerdere fronten beperkt. Zie daartoe artikel 26.2 en 26.3 ARBIT, waarbij tevens geldt dat samenhangende gebeurtenissen te zien zijn als één gebeurtenis. Artikel 14.3 Raamovereenkomst beperkt de aansprakelijkheid in artikel 26.3 tot de genoemde directe schade. Tot slot staan in artikel 14.4 Raamovereenkomst beperkingen opgenomen ten aanzien van door Opdrachtgever aanvaarde vrijwaringen. Aanbestedende dienst is van mening dat hiermee binnen de kaders van de toelichting op de ARBIT en de Gids Proportionaliteit een evenwichtige aansprakelijkheidsregeling wordt overeengekomen.

241	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	14. Overige bepalingen	9	3	ad 1) U beperkt de aansprakelijkheid slechts per gebeurtenis. Aangezien er gedurende de looptijd van de overeenkomst meerdere gebeurtenissen kunnen plaatsvinden, is de aansprakelijkheid in feite onbeperkt. Een onbeperkte aansprakelijkheid van Opdrachtnemer is gelet op de bedrijfsbelangen van Opdrachtnemer een te groot risico, staat niet in verhouding tot de opdracht en is onverzekerbaar. Wij verwijzen u hierbij tevens naar de Gids Proportionaliteit, voorschrift 3.9 D waarin aangegeven is dat een onbeperkte aansprakelijkheid niet toegestaan is. Bent u bereid de aansprakelijkheid te beperken tot genoemde bedragen gedurende de totale looptijd van de raamovereenkomst c.q. nadere overeenkomst i.p.v. per gebeurtenis? ad 2) Opdrachtnemer acht de beschrijving van directe schade zeer breed omschreven en kunnen mede gezien worden als een vorm van indirecte schade. Bent u derhalve bereid onderstaande opsomming te accepteren t.a.v. directe schade: a) Schade aan programmatuur, apparatuur en gegevensbestanden b) Schade aan andere eigendommen; c) Kosten van noodzakelijke wijzigingen en/of veranderingen in apparatuur, programmatuur, specificaties, materialen of documentatie, aangebracht ter beperking c.q. herstel van schade; d) De kosten van noodvoorzieningen, zoals het uitwijken naar andere computersystemen, of het inhuren van derden e) Kosten van het noodgedwongen langer operationeel houden van (het) oude syste(m)en en daarmee samenhangende voorzieningen; f) Adelijke kosten gemaakt ter voorkoming of beperking van directe schade, die als gevolg van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid berust, mocht worden verwacht; g) Adelijke kosten gemaakt ter vaststelling van de schadeoorzaak, de aansprakelijkheid, de directe schade en de wijze van herstel	Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. De aansprakelijkheidsbeperking zoals in de Raamovereenkomst is geformuleerd kent een uitgebalanceerde risicoverdeling voor Opdrachtgever/Deelnemer en Opdrachtnemer. De aansprakelijkheid is overigens op meerdere fronten beperkt. Zie daartoe artikel 26.2 en 26.3 ARBIT 2022, waarbij tevens geldt dat samenhangende gebeurtenissen te zien zijn als één gebeurtenis. Verder beperkt artikel 14.3 van de Raamovereenkomst de aansprakelijkheid tot directe schade. Ten slotte staan in artikel 14.4 van de Raamovereenkomst beperkingen opgenomen ten aanzien van door Opdrachtgever aanvaarde vrijwaringen. De Aanbestedende dienst is van mening dat hiermee binnen de kaders van de toelichting op de ARBIT 2022 en de Gids Proportionaliteit een evenredige aansprakelijkheidsregeling is opgenomen. De in artikel 14.3 van de Raamovereenkomst omschreven directe schade is gebaseerd op de mogelijk te verwachten schade in het kader van de onderhavige Raamovereenkomst. Daarbij is gekeken of de schade direct voortvloeit uit de schadeveroorzakende situatie.
242	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	14. Overige bepalingen			Kunt u aangeven of u akkoord bent met beperking van de aansprakelijkheid van een ZZP'er tot 1.000.000 per gebeurtenis en 1.000.000 per jaar, dan wel een door u te noemen bedrag? Dat maakt Defensie, in bijzonder voor ICT-personeel, aantrekkelijker als mogelijke Opdrachtgever.	Aanbestedende dienst is daartoe niet bereid. Als de opdracht zich leent voor inzet van een zzp'er en Opdrachtnemer zet gelet daarop een zzp'er als ICT-Professional in, dan maakt dat voor de betreffende aansprakelijkheid in de relatie tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer niet uit.
243	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	14. Overige bepalingen			Kunt u bevestigen dat u zowel Deelnemer als Inschrijver beschouwt als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de Algemene Verordening Gegevensbescherming? Inschrijver zal immers zelfstandig contracteren, wat een rechtvaardigingsgrond is onder de AVG (art. 6 lid 1 AVG). Daarnaast heeft Inschrijver op grond van de Waadi ook zelfstandige wettelijke verplichtingen jegens de betrokkenen. Kunt u bevestigen dat de bijgevoegde verwerkersovereenkomst dus niet van toepassing is?	In beginsel zijn Opdrachtgever en Opdrachtnemer beiden zelf verwerkingsverantwoordelijken. Het sluiten van een Verwerkersovereenkomst tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer, acht Opdrachtgever op grond van de beoogde werkwijze binnen deze Raamovereenkomst niet nodig. Als de gewenste werkwijze in de toekomst echter wijzigt en Opdrachtgever en Opdrachtnemer vaststellen dat Opdrachtgever na deze wijziging 'verwerkersverantwoordelijke' van persoonsgegevens is en Opdrachtnemer wordt aangemerkt als 'Verwerker', dan zullen Partijen op basis van deze verwerkersrelatie een Verwerkersovereenkomst aangaan. Dat kan aan de orde zijn als Opdrachtnemer in opdracht van Opdrachtgever bepaalde verklaringen (VOG, verklaring van geen bezwaar, geheimhoudings-/integriteitsverklaring) van/over de IV-professional(s) gaat verwerken. In dat geval zal het model in bijlage 19 'Verwerkersovereenkomst ARBIT-2022' worden gehanteerd.
244	Bijlage 8.1 Raamovereen- komst	14. Overige bepalingen	9	2	14.2: "Opdrachtnemer leeft alle op deze Overeenkomst en Nadere Overeenkomst(en) en op hem van toepassing zijnde vigerende wet- en regelgeving na. Opdrachtgever en Deelnemer behouden zich het recht voor om aanvullende/andere eisen te stellen indien veranderende wet- en regelgeving daartoe aanleiding geeft". Wat niet duidelijk blijkt uit dit artikel is hoe om zal worden gaan met evt extra kosten en/of operationele impact welke dit mogelijkserwijs kan hebben. Hoe zal daarmee omgegaan worden en mogen wij ervan uitgaan dat daar in redelijkheid nadere afspraken over worden gemaakt?	In een dergelijk geval zal tussen Partijen in onderling overleg en naar redelijkheid en billijkheid een wijziging van de afspraken worden doorgevoerd. Daarbij moet nog wel rekening gehouden worden met het aanbestedingsrecht.

245	Bijlage 8.1 Raamovereenkomst	14. Overige bepalingen	10	3	Bent u bereid voor toepassing van art. 14.8 een overlegstructuur toe te passen opdat Opdrachtnemer inspraak heeft in de partij die de Audit uitvoert? Zo niet, kunt u motiveren waarom niet?	Aanbestedende dienst ziet geen noodzaak uw voorstel over te nemen, gelet op de waarborgen in artikel 14.9 van de Raamovereenkomst: De uitvoerder van de audit/controle is een onafhankelijke derde partij, tekent voorafgaand aan de audit een geheimhoudingsverklaring, en is geen directe concurrent van Opdrachtnemer.
246	Bijlage 8.1 Raamovereenkomst	9. Inlenersaansprakelijkheid	6	1	betreft 9.3: Wij verzoeken dit artikel 9.3 te schrappen aangezien de Belastingdienst en het UWV dergelijke verklaringen niet afgeven. Voorstel is om als artikel 9.3 dat opname van Opdrachtnemer in het SNA-register gedurende de gehele looptijd van de Raamovereenkomst een vereiste is. Waarbij Opdrachtgever c.q. Deelnemer zal afzien van de in artikel 67.2 van de Voorwaarden genoemde vormen van afdracht	Niet akkoord, Aanbestedende dienst volgt uw redenering niet dat als Opdrachtnemer niet verplicht is om op het loon van de ingezette ICT-Professional(s) loonbelasting, premie volksverzekeringen en/of premies werknemersverzekeringen en/of btw in te houden, een opname/registratie in het SNA-register zou volstaan om aan te tonen dat de genoemde verplichting niet zou bestaan.
247	Bijlage 8.1 Raamovereenkomst	14. Overige bepalingen	9	3	Inschrijver mist in de raamovereenkomst en de algemene voorwaarden de aansprakelijkheid van Opdrachtgever t.o.v. gedetacheerde. Vriendelijk verzoeken wij u om de volgende passage op te nemen in de overeenkomst of te bevestigen dat u deze bepalingen in acht neemt: - Opdrachtgever gedraagt zich ten aanzien van de gedetacheerde in overeenstemming met artikel 7:658, lid 4 BW bij het uitoefenen van toezicht en/of de leiding alsmede met betrekking tot het uitoefenen van het werk op dezelfde zorgvuldige wijze als waartoe hij ten opzichte van zijn eigen medewerkers gehouden is. - Opdrachtgever is op grond van artikel 6:170 BW aansprakelijk voor schade veroorzaakt door de gedetacheerde, die Opdrachtnemer te werk stelt bij Opdrachtgever. Opdrachtgever kan de schade verhalen op de gedetacheerde, indien er sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van de gedetacheerde.	Met betrekking tot het eerste gedachtenstreeppje, is vergelijkbare tekst opgenomen in de Raamovereenkomst artikel 6.3. Ten aanzien van aansprakelijkheid geldt artikel 26 ARBIT 2022 voorzover daar niet van is afgeweken in de Raamovereenkomst. De Raamovereenkomst en de Nadere overeenkomst worden met de Opdrachtnemer gesloten. Opdrachtnemer is dan ook de partij die zich aan de verplichtingen van de overeenkomsten heeft verbonden en voor Aanbestedende dienst en Deelnemer het eerste contractuele aanspreekpunt is bij eventueel ongewenst gedrag van de ingezette ICT-professional (zie eis A.25). Het is de verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer om te bepalen hoe hij dergelijke (financiële) risico's wil beheersen, zoals via verzekering, afspraken met eventuele onderaannemers of werknemers. Aanbestedende dienst (en Deelnemer) acht het niet wenselijk om buiten de contractuele verhouding met de Opdrachtnemer om bij diens onderaannemers of werknemers eventuele schade te verhalen. Er kunnen ook oorzaken zijn die wel geheel of gedeeltelijk door Opdrachtnemer voorkomen of beïnvloed hadden kunnen/moeten worden, zoals op het gebied van de werving en selectie, onder de aandacht brengen van huisregels, integriteitsregels etc.
248	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 1	1		In het kader van anonimiteit; waarom heeft Deelnemer op de antwoordformulieren van de wensvragen 1, 2 en 3 een kader opgenomen waarin wordt gevraagd naar de naam van de Inschrijver? Hoe borgt u anonimiteit als de namen van de Inschrijvers boven de ingediende wensvragen zijn opgegeven?	Vermelding van de naam van de Inschrijver op het document is benodigd om van ieder afzonderlijk document - ook zonder verdere context - te kunnen bepalen van welke Inschrijver dat document afkomstig is. De antwoordformulieren op de Kwaliteitswens worden door IUC-EZ geanonimiseerd aangeleverd bij de beoordelingscommissies.
249	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2			In de doelstelling heeft de aanbestedende dienst het over voortdurend inzetgereed en smart developer. Naar mening van de Inschrijver is het van essentieel belang dat we tot op detail niveau begrijpen wat de aanbestedende diensten met deze twee doelstellingen bedoelt, zodat we hierin onze aanbieding optimaal op kunnen ingaan. Kunt u beide doelstellingen verder toelichten en definiëren wat u bedoelt met voortdurend inzet gereed en smart developer en wat u misschien ook duidelijk niet bedoelt met deze doelstellingen?	Smart developer: zie het antwoord op de vragen 8 en 10. Voortdurend inzetgereed: zie het antwoord op vraag 60.

250	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2			In de vraag geeft u aan dat de Inschrijver maximaal 5 risico's moet benoemen ten aanzien van de doelstellingen. Gaat de Inschrijver er juist vanuit dat de Inschrijver niet positief of negatief wordt beoordeeld op het aantal risico's wat zij beschrijft, maar op de kwalitatieve uitwerking van de risico's?	Zie het antwoord op de vragen 50 en 52.
251	Bijlagen Overig	Bijlage 6a Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 1			Gaat de Inschrijver er juist vanuit dat wanneer zij een hoger percentage aan kan bieden van 90%, hier geen extra punten voor te behalen zijn?	Aanbestedende dienst neemt aan, dat u bedoeld heeft te vragen 'dat wanneer zij een hoger percentage aan kan bieden dan 90%, hier geen extra punten voor te behalen zijn?'. Inschrijver heeft bij Kwaliteitswens 1 in de opgenomen tabel niet de mogelijkheid om een hoger percentage dan 90% aan te bieden en dient voor de aanbestedingsbetrouwbaarheid slechts één kruisje te plaatsen bij de door Aanbestedende dienst aangegeven mogelijkheden. Het aanpassen van het invulformulier Bijlage 6a, bijvoorbeeld door het toevoegen van een extra rij aan de tabel of door het invullen van een percentage in plaats van het gevraagde kruisje leidt tot uitsluiting van de Inschrijving.
252	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3			U geeft aan op zoek te zijn naar een Inschrijver die zoveel mogelijk bijdraagt aan het bevorderen van de sociale innovatie. Om hier aan bij te dragen is het van belang dat we weten welke stappen er al gezet zijn, wat de ervaringen van de aanbestedende dienst hiermee waren en welke stappen er in de nabije toekomst op planning staat. kunt u ons hierin meenemen zodat we onze aanbieding hierop aan kunnen passen. En kunt u daarnaast een ideaal beeld scheppen met betrekking tot sociale innovatie, zodat de Inschrijvers een duidelijk beeld heeft van de ist en de soll, en hierop haar meerwaarden en risico's op kan specificeren?	Een overzicht "welke stappen er al gezet zijn, wat de ervaringen van de aanbestedende dienst hiermee waren en welke stappen er in de nabije toekomst op planning staat" is in de context van deze Aanbesteding niet beschikbaar. De in de aanbesteding wel beschikbare informatie over 'sociale innovatie' is met u gedeeld in de Bijlage 25 en (via de hyperlink in Kwaliteitswens 2) in de 'Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie'. Sociale innovatie wordt in die laatste nota in bijlage 5 verder uitgewerkt. Zie ook het antwoord op de vragen xx, yy en zz. Defensie is een grote complexe organisatie, waar sociale innovatie op veel verschillende plekken op verschillende volwassenheidsniveaus wordt toegepast. Een ideaalbeeld is daarbij niet eenduidig te geven. Vanuit uw eigen beeld van Defensie als Opdrachtgever met een aanzienlijke veranderende missie, zult u op basis van het beschikbaar gestelde informatie naar eigen inzicht, kennis, ervaring en creativiteit antwoord moeten geven op de in de Kwaliteitswens gestelde vragen, met het oog op het bereiken van de in de Kwaliteitswens benoemde doelstelling(en).
253	Bijlagen Overig	Bijlage 12 Model Dossier Afspraken en Procedures	11		In artikel 6 van Model DAP staat dat de kandidaat verantwoordelijk is voor het laten goedkeuren van zijn/haar uren. Wij zijn van mening dat het goedkeuren van uren de verantwoordelijkheid is van de functioneel leidinggevende. Om die reden zouden wij de verantwoordelijkheid voor de tijdige goedkeuring van de uren graag belegd zien bij de inhurende manager. Bent u het daarmee eens?	De passage in DAP art. 6 'acceptatie' waar u naar verwijst, stelt terecht, dat het de verantwoordelijkheid is van de kandidaat om (alle handelingen te verrichten, die nodig zijn om) zijn/haar uren goed te laten keuren. Als de kandidaat zijn uren correct en volledig in het systeem heeft ingevoerd, is de handeling van de functioneel leidinggevende beperkt tot de enkelvoudige handeling goedkeuring (in het systeem). Al het overige is de verantwoordelijkheid van de kandidaat.
254	Bijlagen Overig	Bijlage 12 Model Dossier Afspraken en Procedures	11		In artikel 6 van het Model DAP vermeldt u de mogelijkheid om een bijlage bij de factuur te ontvangen. Onze facturen worden echter automatisch gegenereerd en verzonden via ons systeem, waardoor het niet mogelijk is om handmatig bijlagen toe te voegen. Wij gaan graag met u in gesprek om een passend alternatief te bespreken, zoals het vermelden van een inkoopordernummer of een andere herleidbare factuurspecificatie op de factuur zelf. Kunt u hiermee akkoord gaan?	Nee, hier gaat Aanbestedende dienst niet mee akkoord. Defensie is niet in staat en niet bereid om met iedere van de 10 Opdrachtnemers een afzonderlijke afspraak te maken.

255	Bijlagen Overig	Bijlage 8.2 Addendum Proeftuin Social Return	2		In Bijlage 8.2 Addendum Proeftuin Social Return geeft u aan in art. 3.2 'waarbij tussentijds een voortgangsrapportage wordt overlegd aan Deelnemer(s).' Graag hoort Inschrijver of hiervoor een door Inschrijver gekozen format voor mag gebruiken, of dat u hier een bepaalde richtlijn in heeft.	De afspraken omtrent de invulling van een Proeftuin Social Return traject worden vastgelegd in de DAP. De wijze van rapporteren over een Social return proeftuin zal bij het inrichten van de proeftuin nader tussen Opdrachtnemer en Opdrachtgever afgestemd worden. De wens om een zelf gekozen format te hanteren kan in deze afstemming worden meegenomen.
256	Bijlagen Overig	Bijlage 8.2 Addendum Proeftuin Social Return			Voor het rapporteren op de impact van de social return proeftuin, wijst Inschrijver u graag op het volgende: in het kader van de AVG mag Inschrijver bij een social return invulling middels Arbeidsparticipatie uitsluitend gegevens delen die nodig zijn om a) te controleren op dubbel opvoeren (bijv. door uniek medewerkersnummer) en b) te bepalen wat de SR-waarde is (urenomvang en duur contract, en eventueel woonplaats, geboortjaar en uurloon). Bent u daarom akkoord met het rapporteren op de inzet van mensen uit de SROI doelgroep op geanonimiseerde wijze? Zo nee, hoe ziet u dan rapportage voor u?	Rapportages dienen conform de AVG te zijn. Exacte afspraken over het rapporteren over de impact van social return worden in het Dossier Afspraken en Procedures opgenomen.
257	Bijlagen Overig	Bijlage 19 Model Verwerkersovereenkomst ARBIT-2022			In Bijlage 19 heeft u een model verwerkersovereenkomst bijgevoegd. In de zin van de AVG zijn zowel Opdrachtnemer als ook Opdrachtgever in het kader van de gevraagde dienstverlening aan te duiden als Verantwoordelijke. Immers hebben zij beide eigen verantwoordelijkheden en eigen wettelijke grondslagen om de persoonsgegevens van professionals te verwerken. Als Verantwoordelijke stelt zowel Opdrachtnemer als Opdrachtgever derhalve zijn eigen doelen en middelen vast en kan Opdrachtnemer niet worden gekwalificeerd als Verwerker in de zin van de AVG. Opdrachtnemer is dan ook van mening dat een verwerkersovereenkomst niet van toepassing is op de gevraagde dienstverlening. Onderschrijft u deze zienswijze? Zo nee, kunt u toelichten waarom u vindt dat Opdrachtnemer wel verwerker is en ten aanzien van welke feitelijke dienstverlening dit dan is?	Zie het antwoord op de vraag 243.
258	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1		Wat verstaat Defensie concreet onder een "structurele bijdrage" aan sociale innovatie in de context van SAFe/Agile?	De inzet van SAFe/Agile voor sociale innovatie is een werkvorm die de ontwikkeling en implementatie van nieuwe- of verbeterde ICT/IV concepten, processen en oplossingen kan versnellen. Samenwerken in teams betekent in deze context dat teamleden elkaar coachen op de inzet van deze werkvorm en op de daarvoor benodigde competenties. Van elk teamlid wordt verwacht om hieraan aan bij te dragen: het is in sociale innovatie-teams uitdrukkelijk niet de bedoeling, dat de Scrum Master van het team de enige is die verantwoordelijkheid draagt om voorstellen voor verbetering of vernieuwing aan te dragen of om initiatieven te nemen. De structurele bijdrage die daarbij van Opdrachtnemer wordt gevraagd is dat hij: - er voor zorgt dat het door hem voor zijn eigen dienstverlening ingezette accountteam én de door hem voor Defensie ingezette ICT-Professional(s) zijn/haar/hun kennis en vaardigheden, door middel van permanente educatie, aantoonbaar blijft (blijven) verdiepen en versterken waar het gaat om ontwikkelingen en vernieuwingen op het SAFe/Agile vakgebied. - de in zijn eigen onderneming met eerdere inzetten van ICT-Professionals over het werken bij Defensie opgebouwde kennis borgt en aantoonbaar steeds deelt met door hem in te zetten nieuwe Kandidaten en ICT-Professionals. Zie ook het antwoord op de vraag 278.

259	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	Vraagstelling 1	Welke bewijslast of vormen van aantoonbaarheid worden als voldoende beschouwd?	U geeft een dusdanig onderbouwd antwoord op de gestelde subvraag 1, dat de beoordelingscommissie daaruit kan opmaken dat ook daadwerkelijk aan de doelstelling zal worden bijgedragen.
260	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1	Welke elementen wegen het zwaarst in de beoordeling? Bijvoorbeeld: - Aantal geïnitieerde bottom-up innovaties - Impact van verbeteracties - Mate van alignment met Agile Aanwijzing - Concreet gebruik van SAFe/Agile-principes in het werk	De beantwoording zal vanuit een integraal perspectief worden beoordeeld conform het beoordelingskader zoals vermeld in paragraaf 5.5 van het Aanbestedingsdocument. De mate waarin de doelstelling van de kwaliteitswens wordt bereikt is hierbij bepalend voor de waardering van uw antwoord.
261	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1	Wordt het stimuleren van sociale innovatie bij Defensie voornamelijk beoordeeld op strategisch niveau (beleid en organisatiecultuur), of op operationeel teamniveau (de werkvloer)?	Defensie wenst Opdrachtnemers te contracteren die in de samenwerking zoveel mogelijk bijdragen aan het bevorderen van 'sociale innovatie'. Voor de onder subvraag 1 gevraagde te leveren structurele bijdrage aan deze strategie van Defensie, van uzelf én van de door u ingezette ICT-Professionals is het aan u om te bepalen op welke (combinatie van) de drie niveaus strategisch, tactisch en operationeel uw inzet voor Defensie de grootste bijdrage zal leveren.
262	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1	Zijn er voorbeelden of good practices beschikbaar van eerdere Opdrachtnemers die als 'uitstekend' zijn beoordeeld?	Nee. De vraagstelling is nieuw, met ook voor Defensie een nieuw toepassingsgebied. U zult de beoordelaars naar eigen inzicht van een antwoord moeten voorzien.
263	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1	Wat wordt verstaan onder "aantoonbaar zorgen voor" bijdragen aan sociale innovatie? Gaat het om plannen, al gerealiseerde voorbeelden, KPI's, rapportages, of iets anders? De formulering is vaag. Wordt een plan van aanpak verwacht of een beschrijving van bewezen succes (track record)? Of beide?	Met 'aantoonbaar zorgen voor' bedoelt Aanbestedende dienst dat uw antwoorden dusdanig onderbouwd zijn dat de beoordelingscommissie daaruit kan opmaken dat ook daadwerkelijk zal worden bijgedragen aan de doelstelling van de Kwaliteitswens. De manier waarop u die onderbouwing geeft (via een omschreven aanpak, via voorbeelden van bewezen succes of anderszins) is aan u. Zie ook het antwoord op de vragen 259, 272 en 279.
264	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1	In hoeverre wordt van ICT-professionals verwacht dat zij autonoom bijdragen aan sociale innovatie (bijv. via bottom-up ideeën)? En hoe verhoudt dit zich tot hun functionele aansturing binnen Defensie?	Defensie stimuleert en verwacht bottom-up initiatieven door ruimte te geven aan medewerkers en ingezette ICT-Professionals om verbetervoorstellen in te dienen. Dit dient plaats te vinden bij de inhurend manager.
265	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1	Wenst Defensie dat SAFe/Agile wordt gezien als dé vorm van sociale innovatie, of als één van meerdere bijdragen binnen een breder sociaal innovatiekader?	Defensie ziet SAFe/Agile in de context van deze Aanbesteding voor zichzelf als een prioriteitsdomein binnen een breder sociaal innovatiekader. Immers: waar het gaat om de inzet van tijdelijke ICT-Professionals verwacht Defensie de grootste impact van sociale innovatie uit de SAFe/Agile aanpak. Het element 'met name' is in de Kwaliteitswens uit de vraagstelling geschrapt. Zie het herziene Aanbestedingsdocument v1.1 (wijzigingen bijhouden).

266	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1		Gaat het in de beantwoording om concrete acties die al bij aanvang kunnen worden gestart, of is een groeipad / roadmap ook toegestaan?	Beide genoemde vormen zijn denkbaar. Van belang is dat Inschrijver de beoordelaars kan overtuigen dat de door Inschrijver gekozen vorm daadwerkelijk een bijdrage is of zal zijn aan de doelstelling van de Kwaliteitswens.
267	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 1		Zijn er bestaande initiatieven binnen Defensie waarop mag worden aangesloten of waar expliciet niet van wordt afgeweken? We bedoelen hier voorbeelden of kaders binnen Defensie waarop we mogen aansluiten.	Binnen de context van deze Aanbesteding zijn dergelijke initiatieven nog niet bekend. Defensie verwijst naar de bij het Aanbestedingsdocument gedeelde Bijlage 24.1 'Agile werken bij Defensie' voor de beschikbare voorbeelden en kaders.
268	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	Vraagstelling 2		Moeten de risico's zich beperken tot de bijdrage aan sociale innovatie, of ook bredere impact hebben op projectresultaten, teamdynamiek, of implementatie van SAFe/Agile binnen Defensie?	U dient uw antwoord te beperken tot de risico's die u voor Defensie ziet bij uw bijdrage aan sociale innovatie in de context van de SAFe/Agile aanpak. Zie ook het antwoord op de vraag 265.
269	Bijlagen Overig	Bijlage 7 Antwoordformulier Rekenfactor			Klopt het dat 'bijlage 7 antwoordformulier rekenfactor' niet getekend dient te worden?	Ja, het klopt dat 'bijlage 7 antwoordformulier rekenfactor' niet ondertekend dient te worden.
270	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2			Kunt u aangeven hoe Defensie invulling geeft aan de rol van de Opdrachtnemer als "smart developer" binnen het kennisecosysteem, en welke vormen van samenwerking daaronder vallen?	In de samenwerking met Inschrijvers in het kennisecosysteem liggen de rollen van de 'Smart Developer' en van regisseur van het kennisecosysteem bij Defensie. Van Opdrachtnemers zal naar verwachting gevraagd worden om: - periodiek deel te nemen of bij te dragen aan agenderingsbesprekingen; - incidenteel deel te nemen, en naar beste kunnen bijdragen aan kenniskringen op specifieke thema's, om daar via de inbreng van kennis, ervaring en deskundigheid de kracht van het kennisecosysteem te vergroten. Zie ook het antwoord op vraag 15.
271	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	1		Is het toegestaan of wenselijk om ICT-professionals deels in te zetten op kennisbevorderende nevenactiviteiten (bijv. deelname aan fieldlabs, inhoudelijke meetups) binnen het raamcontract, indien dit aantoonbaar bijdraagt aan kennisopbouw in de vijf NLD-gebieden?	Van Inschrijvers wordt met betrekking tot de Rekenfactor een aanbod verwacht, waarin rekening is gehouden met het feit, dat de aangeboden/ingezette ICT-Professional zijn kennis steeds actueel bijhoudt, ingecalculeerd in het uurtarief. Waar een ICT-Professional ingezet is op een concrete opdracht, mag van hem/haar verwacht worden dat hij/zij zijn/haar kennis, inzichten en vaardigheden inzet voor zijn taak, en deelt met zijn teamgenoten. Waar van een ICT-Professional een activiteit wordt gevraagd, die los staat van zijn opgedragen taak, zal sprake moeten zijn van een aanvullende / nieuwe opdracht.

272	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	2		Vraagstelling 1. Wat wordt verstaan onder "aantoonbaar voor Defensie bijdragen" aan sociale innovatie?	Met 'aantoonbaar zorgen voor' bedoelt Aanbestedende dienst dat uw antwoorden dusdanig onderbouwd zijn, dat de beoordelingscommissie daaruit kan opmaken dat ook daadwerkelijk zal worden bijgedragen aan de doelstelling van de Kwaliteitswens. De manier waarop u die onderbouwing invult, is aan u.
273	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	2		Hoe wordt de balans bewaakt tussen Agile werken en militaire hiërarchie?	Het gaat om de Missiementaliteit naar de kazerne te brengen. Militairen (en burgers) moeten inspelen op veranderende omstandigheden en zo effectief mogelijk de doelen bereiken. De hiërarchie bepaalt wat er moet gebeuren, de professional bepaalt hoe dit aan te pakken.
274	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	2		Ziet Defensie in het kader van deze aanbesteding ook ruimte voor bijdragen aan domein-overstijgende innovaties binnen de NLD-kennisgebieden, zoals Zero Trust of multidomein SA/SU-systemen die binnen het Joint Force Command gebruikt zullen gaan worden?	Indien de genoemde bijdragen relevant zijn, staat Defensie open voor dergelijke bijdragen van Opdrachtnemers tijdens de uitvoering van de Raamovereenkomst. Voor uw inschrijving op deze aanbesteding is het door u genoemde onderwerp geen onderdeel van de vraagstelling van Kwaliteitswens 2 en wordt daarvan in uw uitwerking/antwoord op deze Kwaliteitswens dus geen uitwerking verwacht.
275	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	2		Wordt het gewaardeerd als Opdrachtnemers eigen tooling, netwerken of interne kennisprogramma's actief inzetten t.b.v. kennisontwikkeling op de NLD-gebieden (bijv. Quantum/AI/Space)?	Denkbaar is dat een Opdrachtnemer tijdens de uitvoering van de Raamovereenkomst eigen tooling, netwerken of interne kennisprogramma's inzet. Daarbij zal evenwel steeds moeten worden gewerkt binnen de randvoorwaarden die Defensie daaraan stelt: geen koppeling met de systemen van Defensie, en waarborgen voor het bewaren/verwerken van gerubriceerde informatie. Daar zullen nadere afspraken over moeten worden gemaakt. De mate van waardering van uw voorstellen hangt af van de bijdrage aan de doelstellingen die daarmee door de Inschrijver wordt geleverd.
276	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3			Welke ruimte ziet Defensie binnen het raamcontract voor bottom-up innovatie vanuit ICT-professionals in opdracht, bijvoorbeeld via pilots, scrumsessies of voorstellen buiten scope?	Defensie stimuleert en verwacht bottom-up initiatieven door ruimte te geven aan medewerkers en aan ingezette ICT-Professionals voor verbetervoorstellen. Voorstellen voor de inzet van instrumenten die u benoemt, zullen wel steeds via de betreffende leidinggevende(n) in de Defensie-organisatie geaccordeerd moeten worden, zodat die steeds inpasbaar zijn in het Defensie-werkprogramma.
277	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3			Hoe waardeert Defensie concrete interventies van Opdrachtnemers die bijdragen aan het stimuleren van psychologische veiligheid en open feedbackcultuur binnen gemengde teams?	Als Opdrachtnemer zult u dergelijke concrete interventies kunnen delen in het reguliere overleg met DCM en met de betreffende leidinggevende. In de context van het antwoord op de Kwaliteitswens stelt Aanbestedende dienst voor dat Inschrijver zijn concrete inzichten over de mate waarin die interventies een bijdrage leveren aan de doelstelling van de Kwaliteitswens.
278	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3			Hoe verhoudt SAFe/Agile werken zich tot de bestaande commandostructuren binnen Defensie? Verwacht Defensie van Opdrachtnemers dat zij hierin een actieve veranderrol aannemen?	Ten aanzien van bestaande commandostructuren behoeft door Opdrachtnemer geen actieve veranderrol te worden aangenomen.

279	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3			In welke mate wordt er door Defensie gekeken naar aantoonbare bijdrage aan sociale innovatie in de vorm van cultuurverandering, innovatiebevordering of mindsetontwikkeling bij teams?	Waar Inschrijver in staat is om de betreffende bijdragen aantoonbaar in zijn inschrijving te verwoorden, gelden die bijdragen voor Defensie als bijdrage aan de doelstelling van de Kwaliteitswens. Met 'aantoonbaar zorgen voor' bedoelt Aanbestedende dienst dat uw antwoorden dusdanig onderbouwd zijn, dat de beoordelingscommissie daaruit kan opmaken dat ook daadwerkelijk zal worden bijgedragen aan de doelstelling van de Kwaliteitswens. De manier waarop u die onderbouwing invult, is aan u.
280	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	1		U vraagt Inschrijver in zowel kwaliteitswens 2 als 3 om maximaal 5 belangrijkste risico's te benoemen. Hoe beoordeelt u deze input? Krijgen Inschrijvers met meer maatregelen bijvoorbeeld een betere beoordeling? Graag uw toelichting.	Aanbestedende dienst past de Kwaliteitswensen 2 en 3 aan in die zin, dat het woord "maximaal" bij beide Kwaliteitswensen in subvraag 2 (risico's) wordt verwijderd. Tevens wordt het aantal risico's vastgesteld op drie (3). Het omschrijven van meer of minder risico's leidt tot verlies van waardering.
281	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	1		Hoe wordt "voortdurend inzetgereed" gemeten of beoordeeld?	De mate waarin het antwoord van Inschrijver bijdraagt aan 'Voortdurend inzetgereed' wordt beoordeeld en gewaardeerd door de beoordelingscommissie zoals beschreven in Hoofdstuk 5.5 van het Aanbestedingsdocument.
282	Bijlagen Overig	Bijlage 6c Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 3	1		Hoe wordt ruimte voor bottom-up initiatieven geborgd?	Ruimte voor bottom-up initiatieven wordt geborgd door de ruimte die de Deelnemer geeft voor initiatieven, die hij/zij de moeite waard vindt om uit te laten voeren.
283	Bijlagen Overig	Bijlage 19 Model Verwerkersovereenkomst ARBIT-2022			Volgens de AVG moeten we een verwerkersovereenkomst sluiten zodra we zaken doen met of als een 'Verwerker'. Verwerkers zijn partijen die in opdracht van een andere partij persoonsgegevens verwerken, waarbij die partij het doel en de middelen van de gegevensverwerkingen bepalen. U bepaalt in deze samenwerking zelf de doelen en middelen voor de gegevensverwerking. U beslist zelf met welke gegevensverwerkingssystemen gewerkt wordt, welke gegevens daarin worden opgenomen en op welke wijze dit wordt gedaan. Dit gebeurt niet in opdracht en er wordt geen verantwoording afgelegd over het handelen ten aanzien van persoonsgegevens. Zowel Opdrachtgever als Opdrachtnemer zijn daarom 'Verwerkingsverantwoordelijke' en geen 'Verwerker'. Er hoeft dus geen verwerkingsovereenkomst te worden gesloten. Kunt u dit bevestigen? Zo niet, kunt u motiveren waarom de verwerkersovereenkomst volgens u wel van toepassing is?	Zie het antwoord op de vraag 243.
284	Bijlagen Overig	Bijlage 19 Model Verwerkersovereenkomst ARBIT-2022			In het model verwerkersovereenkomst is geen artikel over aansprakelijkheid opgenomen. Dit betekent een onbeperkte aansprakelijkheid. Een onbeperkte aansprakelijkheid is gelet op de bedrijfsbelangen van Opdrachtnemer een te groot risico, staat niet in verhouding tot de opdracht en is onverzekerbaar. Wij verwijzen u hierbij tevens naar de Gids Proportionaliteit, voorschrift 3.9 D waarin aangegeven is dat een onbeperkte aansprakelijkheid niet toegestaan is. Bent u derhalve bereid de aansprakelijkheid uit de (hoofd) overeenkomst van toepassing verklaren op de verwerkersovereenkomst?	Aanbestedende dienst is hiertoe niet bereid. De aansprakelijkheid in geval van aanspraken op schadevergoeding ten gevolge van schending van wet- en regelgeving op het terrein van de bescherming van persoonsgegevens of handelen in strijd met de rechtmatige instructies van de verwerkingsverantwoordelijke, is geregeld in artikel 26 van de ARBIT-2022, zie met name artikel 26 lid 4 sub d. Het beschermen van natuurlijke personen bij het verwerken van persoonsgegevens is een grondrecht. Schending van dit recht kan leiden tot ernstige schade bij de personen. Voor het verdelen van aansprakelijkheid voor privacyschendingen is in de ARBIT aansluiting gezocht bij de aansprakelijkheidsverdeling in de AVG. Wat er in het kort op neerkomt dat degene die schendt aansprakelijk is.

285	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	1	1	U geeft aan Opdrachtnemers te willen contracteren die bijdragen aan het voortdurend inzetgereed zijn op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden, te weten intelligente systemen, sensoren, slimme materialen, ruimtetechnologie en quantum. Kunt u verder verduidelijken wat u zoal onder deze bijdrage verstaat? Dit zijn immers kennisgebieden die niet allemaal veel samenhang hebben met de vacatures uit het e-CF raamwerk.	Met de veranderende Missie van Defensie vraagt zij van haar Opdrachtnemers daaraan een actieve bijdrage te leveren. Voor wat betreft de deelname aan het kennisecosysteem: zie het antwoord op vraag 270. Waar het aankomt op daadwerkelijke inzet van uw ICT-Professionals op één of meer van de NLD-kennisgebieden kan bijvoorbeeld het gevolg zijn dat: - u uitgenodigd wordt voor deelname en/of bijdragen aan agenderingsbesprekingen en/of specifieke kenniskringen; - van uw onderneming en van uw ICT-Professionals verwacht wordt dat betreffende kennis wordt opgebouwd, verzameld, geborgd en in opdrachten worden gedeeld met Opdrachtgever. Daarnaast staat Defensie open voor alternatieve voorstellen die werkbaar zijn. Zie ook het antwoord op de vragen 8, 10, 13 en 60. Het e-CF raamwerk geeft de structuur voor functieprofielen. De technisch inhoudelijke kennis en vaardigheden worden per aanvraag opgenomen, ook als het gaat om kennis uit de NLD kennisgebieden. Waar Defensie de vraag ontwikkelt op de benoemde NLD-kennisgebieden verwacht zij van u een aanbod van geschikte, beschikbare en geïnformeerde Kandidaten naar de actuele stand van zaken bij Defensie.
286	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	1	2	U geeft aan Opdrachtnemers te willen contracteren die bijdragen aan het voortdurend inzetgereed zijn op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden, te weten intelligente systemen, sensoren, slimme materialen, ruimtetechnologie en quantum. Kunt u er mee akkoord gaan dat we bij beantwoording van deze vraag focussen op een of meerdere kennisgebieden, zoals intelligente systemen? Of kunnen dan niet de volledige punten worden verdiend?	De benoemde vijf NLD kennisgebieden zijn de komende jaren de speerpunten waarlangs Defensie haar voortdurende inzetgereedheid wil vergroten. Waar van Opdrachtnemers in deze Raamovereenkomst een bijdrage wordt gevraagd, ligt de focus van de Kwaliteitswens daarom op de bijdragen die u kunt leveren aan de voortdurende gereedheid van Defensie. Uw antwoord wordt gewaardeerd naar de mate waarin dat antwoord bijdraagt aan de doelstelling van de Kwaliteitswens. Verwachting is wel dat Defensie inhuuraanvragen zal gaan plaatsen die verband houden met de vijf benoemde kennisgebieden. U zult als Inschrijver dus wel moeten kunnen benoemen hoe u uw kwaliteit van dienstverlening en het niveau van deskundigheid van uw kandidaten én van uw account team voor Defensie heeft georganiseerd of zult organiseren.

287	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	1	2	U geeft aan Opdrachtnemers te willen contracteren die bijdragen aan het voortdurend inzetgereed zijn op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden, te weten intelligente systemen, sensoren, slimme materialen, ruimtetechnologie en quantum. Dienen de aangeboden kandidaten ook daadwerkelijk kennis en expertise mee te brengen op bijvoorbeeld het gebied van ruimtetechnologie? Of volstaat het als de aangeboden kandidaat enkel de benodigde ICT kennis meebrengt?	Aanbestedende dienst heeft er begrip voor, dat er in de huidige markt op specifieke NLD kennisgebieden op sommige kennisgebieden sprake is van schaarse kennis, ervaring en vaardigheden. De uitdaging voor Opdrachtnemers zal evenwel zijn om zo goed mogelijk invulling te geven aan de vraag naar deskundigheid en capaciteit, die Defensie op grond van 'voortdurend inzetgereed' op de vijf NLD kennisgebieden zal moeten realiseren. Van u als Inschrijver wordt gevraagd om bij te dragen aan het kennisecosysteem waar het gaat om de inzet van ICT-Professionals in de betreffende NLD Kennisgebieden, en om in ieder van de vijf NLD kennisgebieden desgevraagd geïnformeerde, geschikte en beschikbare kandidaten aan te bieden. Dat betekent dus ook dat de door u aangeboden kandidaat bij aanvang opdracht geïnformeerd is en tijdens zijn/haar inzet geïnformeerd dient te blijven over de actuele stand van zaken in het betreffende kennisecosysteem.
288	Bijlagen Overig	Bijlage 19 Model Verwerkersovereenkomst ARBIT-2022			Partijen dienen beide te worden aangemerkt als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke aangezien beide partijen zelf de doelen en middelen voor de verwerking(en) vaststellen. In eerste instantie zal Opdrachtnemer dus niet persoonsgegevens verwerken op basis van de instructies van Opdrachtgever. Pas wanneer dit wel het geval is, zullen partijen overgaan tot het sluiten van een verwerkersovereenkomst. Kan Opdrachtgever bevestigen dat zij dit eveneens zo ziet?	Zie het antwoord op vraag 243.
289	Bijlagen Overig	Bijlage 6b Antwoordformulier Kwaliteitswensvraag 2	1		In bijlage 6b staat: Defensie wenst Opdrachtnemers te contracteren die: • bijdragen aan voortdurend inzetgereed zijn op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden. • Defensie als smart developer versterken op de vijf benoemde NLD-kennisgebieden. Vraag: het is ons niet duidelijk hoe breed deze wens al dan niet geïnterpreteerd dient te worden. Dient de beantwoording voornamelijk gericht te zijn op de doorlopende inzetgereedheid, continuïteit, van de ingehuurd professionals en de snelheid en efficiëntie van het inhuurproces en de dienstverlening van de Opdrachtnemer? Of dient deze vraag veel breder beantwoord te worden? Zo ja, kunt u een voorbeeld geven?	Zie het antwoord op de vragen 8, 10, 13, 60, 286 en 287.
290	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie	1	2	"Naam onderneming". Voor de duidelijkheid: bedoelt u hiermee de naam van de Opdrachtgever waar de kandidaten zijn geplaatst? Zo niet wat verwacht u hier?	Ja, in 'Bijlage 5' voert u in de tabel Referent bij 'Naam onderneming' de naam in van de onderneming die u voor de betreffende referentie als Opdrachtgever heeft gehad.
291	Bijlagen Overig	Bijlage 19 Model Verwerkersovereenkomst ARBIT-2022	1	4	In het kader van de Algemene Verordening Persoonsgegevens zijn Opdrachtnemer en Opdrachtgever beide aan te merken als verwerkingsverantwoordelijk. Opdrachtnemer verwerkt geen persoonsgegevens voor dan wel namens Opdrachtgever en vice versa. Interim professionals die door de Opdrachtgever worden ingeleend vallen onder Opdrachtgever als verwerkingsverantwoordelijke. Op grond van bovenstaande is het afsluiten van een verwerkersovereenkomst dan ook niet nodig, graag uw akkoord op deze zienswijze en indien niet akkoord een uitleg waarom Opdrachtnemer kwalificeert op grond van de AVG als verwerker.	Zie het antwoord op de vraag 243.

292	Bijlagen Overig	Bijlage 5 Antwoordformulier Referentie	2	1	Aantal ingediende Antwoordformulieren Referentie. Wilt u hier het totaal aantal antwoordformulieren om te voldoen aan de kerncompetenties of is wilt u hier nummering van het antwoordformulier, dus bv. 1, 2, 3 als er in totaal 3 antwoordformulieren worden ingediend? Zo niet, wat verwacht u hier?	In de onderste regel van de tabel vult u bij "aantal ingediende formulieren referentie" alleen het totaal aantal ingevulde formulieren in. In uw voorbeeld dus alleen het cijfer 3.
293					Op de Nederlandse inhuurmarkt zijn diverse brokers/intermediairs actief die aanvragen van Opdrachtgevers beschikbaar stellen aan leveranciers en zzp'ers, doorgaans via betaalde accounts of abonnementen. De directe toegang tot opdrachten is in de praktijk gekoppeld aan een verplichte (nominale) margeafdracht per gewerkt uur, die pas na plaatsing geldt. Hoewel het lijkt alsof deze diensten vrijwillig zijn af te nemen, omdat toegang tot de opdrachten na enkele dagen volledig openbaar is, blijkt in veel gevallen dat een leverancier of zzp'er alleen een echte kans maakt op opdrachten als hij akkoord gaat met deze margeafdracht. Een toeleverancier of zzp'er die deze extra kosten (vaak €3 tot €5 per gewerkt uur) weigert te betalen – bijvoorbeeld omdat hij stelt dat de aanbestedende dienst reeds betaalt voor intermediaire dienstverlening – wordt zo effectief vrijwel uitgesloten van deelname aan opdrachten, ongeacht zijn expertise of geschiktheid. Inschrijver acht dit onwenselijk en vragen u te bevestigen dat deze praktijk niet is toegestaan binnen het kader van deze aanbesteding en daarop volgende raamovereenkomst. Het all-in tarief wat de aanbestedende dienst betaalt dient wat ons betreft de enige toegestane beloning voor de bemiddelende partij te zijn. Gaat u er mee akkoord dat het Opdrachtnemers niet is toegestaan om kosten voor bemiddeling of (eerdere) toegang tot opdrachten in rekening te brengen bij een kandidaat, zzp'er, ingehuurde medewerker en/of toeleverancier van de ingehuurde medewerker?	Aanbestedende dienst vindt het belangrijk dat opdrachten van Defensie toegankelijk zijn voor een zo groot mogelijke groep aan geschikte kandidaten. Daarmee wordt de kans voor Defensie vergroot dat de juiste kandidaat op de aanvraag wordt aangeboden en kan worden geselecteerd voor de opdracht. Een eventuele abonnementsvorm tussen een hoofdaannemer en zijn onderaannemers die ertoe zou leiden dat deze groep onderaannemers geen of minder toegang krijgt tot opdrachten voor deelnemer, vindt Aanbestedende dienst om die reden onwenselijk. Het gaat Aanbestedende dienst echter te ver om hoofdaannemers te verbieden om een vergoeding te vragen van onderaannemers. Hoofd- en onderaannemers zullen met elkaar een 'inkooptarief' bij doorlezen moeten overeenkomen, waarvoor beide partijen bereid zijn de opdracht uit te voeren, ook bij eventuele verlenging van de looptijd. Bovenop het inkoop tarief kan Opdrachtnemer een opslag verrekenen, om te komen tot een totaal uurtarief dat hij offreert aan Defensie Hoe het inkoop tarief tot stand komt en welke afspraken hoofd- en onderaannemer met elkaar maken daarover, is niet aan de aanbestedende dienst. Onderaannemers zijn in beginsel vrij zich te verbinden aan een andere hoofdaannemer. Het totale uurtarief dat de hoofdaannemer offreert aan Defensie, is voor Aanbestedende dienst en Defensie bepalend.